

**EEN SPIRITUALITEIT VAN HET HART
GEWORTELD IN HET CHARISMA VAN PATER JULES CHEVALIER MSC.
Een online programma voor leden van de Chevalier Familie
en voor iedereen die belang stelt in een Spiritualiteit van het Hart**

AMETUR!

Welkom in dit 'online' programma van sessies rond het thema 'een Spiritualiteit van het Hart'. Het "Internationale Lekencomité van de Chevalier Familie" biedt deze sessies aan aan alle leden van de wereldwijde Chevalier Familie; in het bijzonder aan haar lekenleden en andere personen, die geïnteresseerd zijn in een Spiritualiteit van het Hart.

De Spiritualiteit van het Hart die in deze sessies wordt gepresenteerd is geworteld in het Charisma van Pater Jules Chevalier MSC. Pater Jules. Chevalier r leefde van 1824 tot 1907 in Frankrijk en is de Stichter van zowel de Missionarissen van het Heilig Hart als van de Dochters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Hij is tevens de geestelijke vader van de Zusters Missionarissen van het Heilig Hart en van de internationale lekentak van de Chevalier Familie. Zijn proces van zaligverklaring is in behandeling.

Iedere maand willen we 'online' één sectie publiceren. De secties kunnen worden gebruikt voor persoonlijke reflectie, terwijl groepen er gebruik van kunnen maken tijdens hun bijeenkomsten, afhankelijk van het programma van de groep en de wensen van de deelnemers. Iedereen is ook vrij om het materiaal te gebruiken voor bulletins of andere publicaties, uitgegeven ten bate van leden van de Chevalier Familie.

Inhoud van het programma

Deze inleidende cursus is verdeeld in korte secties, gevolgd door een moment van bezinning.

De cursus bestaat uit:

1. Enkele korte aantekeningen over de behoefte aan spiritualiteit; het bestaan van verschillende katholieke en christelijke vormen van spiritualiteit; en verscheidene vormen van een Spiritualiteit van het Hart.
2. Een korte presentatie van pater Chevaliers charisma: de bijzondere gave van de Geest die vorm gaf aan zijn visie en zending als Stichter van de "Chevalier Familie."
3. Geïnspireerd door zijn charisma ontwikkelde Pater Chevalier op een dusdanige wijze een eigen visie op de devotie tot het Heilig Hart, zodat men tegenwoordig met recht spreekt van een Spiritualiteit van het Hart; een spiritualiteit, die duidelijk ontspringt aan Jezus' eigen spiritualiteit. Deze Bijbelse Spiritualiteit van het Hart kan houvast geven in ons gezinsleven en in onze maatschappelijke betrokkenheid.
4. Verschillende hulpmiddelen die steun kunnen bieden bij het beleven van een Spiritualiteit van het Hart in gezin, werkkring en samenleving.

Na elke sectie volgt een uitnodiging tot bezinning.

Wij wensen jullie vruchtbare momenten van bezinning en uitwisseling.

De leden van het Internationaal Lekencomité van de Chevalier Familie wensen jullie, jullie familie, jullie vrienden en al degenen, die jullie op jullie weg ontmoeten een gezegend en hoopvol 2015.

Internationaal Lekencomité van de Chevalier Familie
International Committee of the Laity of the Chevalier Family
Coordination Internationale des Laïcs de la Famille Chevalier
Coordinación Internacional de los Laicos de la Familia Chevalier

Sectie 1

KATHOLIEKE CHRISTENEN OP ZOEK NAAR EEN SPIRITUALIT

In 2003 gaf de Pauselijke Raad voor Cultuur en Interreligieuze Dialoog een discussie-papier uit onder de titel: *“Jezus Christus, drager van levenswater.”* Kardinaal Poupard, de voorzitter van deze Raad, schreef in zijn voorwoord dat *“het groeiende New Age succes een antwoord is op het verlangen van de mens naar vrede, harmonie en verzoening in zichzelf, met anderen en met de natuur.”* Hij voegt er aan toe dat het succes van “New Age” voor de Kerk een speciale uitdaging betekent:

“Het zoeken dat mensen vaak naar New Age leidt, duidt op een oprecht verlangen naar een diepere spiritualiteit, naar iets dat hun hart raakt en naar een manier om een verwarrende en vaak vijandige wereld te kunnen begrijpen.” (Levenswater, nr. 1.5; geciteerd door: Jim Quillinan, *Shaping an Australian Spirituality in Compass*, vol. 46, nr. 4, 2012).

In november 2011 publiceerde het Amerikaanse weekblad 'National Catholic Reporter (NCR) een overzicht van katholieken in de VS in het tweede decennium van de 21e eeuw. Een van de conclusies van het overzicht is, dat de katholieken in de VS *“een stevige voet in de kerk houden en regelmatig aan de Sacramenten deelnemen,”* terwijl diezelfde katholieken gemakkelijk openstaan voor nieuwe spirituele bronnen. In diezelfde publicatie van het NCR staat een artikel, getiteld 'Oude en Nieuwe Bronnen van Spiritualiteit', waarin Michelle Dillon concludeert dat *“grote aantallen katholieken verklaren open te staan voor nieuwe aspecten in de New Age spiritualiteit. Tweeënveertig procent gelooft dat er een spirituele energie uitgaat van bergen, bomen of kristallen; meer dan een derde (37%) gelooft in reïncarnatie...”*

Linda Woodhead, professor aan de afdeling Politiek en Godsdienst aan de universiteit van Lancaster in Engeland stelt vast dat in het Verenigd Koninkrijk het geloof in een 'persoonlijke God' tussen 1961 en 2000 pakweg met de helft is teruggelopen – van 57% van de Britse bevolking naar 26% - terwijl in diezelfde periode het geloof in een 'spirituele levenskracht' verdubbelde – van 22% in 1961 naar 44% in 2000.

In vele delen van de wereld proberen katholieken hun honger naar spiritualiteit elders te stillen dan in de zondagse eredienst. Blijkbaar wordt hun spirituele honger niet alleen maar gestild door het bijwonen van de mis en het luisteren naar de preken. Zij zoeken meer. Zonder dit zelf te beseffen, zoeken zij voedsel voor hun hart.

Zij kunnen gaan shoppen op een markt met allerlei vormen van 'spiritualiteit'. Echter, gelet op de enorme variëteit in aanbod – het World Wide Web biedt onder het trefwoord 'Christelijke Spiritualiteit' miljoenen sites aan – is het wellicht moeilijk kiezen. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat sommigen zelfs in de verleiding komen om bepaalde spirituele visies en overtuigingen te volgen, die in onze christelijke zienswijze niet naar spirituele voldoening leidt en dus de spirituele honger niet zal stillen.

Zelfs toegewijde katholieken zijn vaak niet op de hoogte van het bestaan van leven-gevende spirituele bronnen binnen onze eigen christelijke traditie. Sommigen menen dat deze bronnen alleen toegankelijk zijn voor religieuze mannen en vrouwen, die urenlang bidden en mediteren. Zij zijn zich er niet van bewust dat de meeste vormen van christelijke spiritualiteit, met inbegrip van deze die tot de katholieke traditie behoren, beschikbaar zijn voor iedereen, zelfs voor hen met een drukke, dagelijkse agenda. Mensen die een diepere spiritualiteit willen, zullen zich erdoor verrijkt voelen. Voorwaarde is wel dat zij zich geraakt en aangetrokken voelen tot een pad, waarop grote mannen en vrouwen in de geschiedenis van het christendom, en met name in de katholieke kerk, hen zijn voorgegaan.

Bezinning

*“Menselijke groei behelst niet alleen lichamelijke,
maar ook geestelijke groei,
want de mens is een eenheid van lichaam en ziel,
geboren uit Gods scheppende liefde en bestemd tot eeuwig leven.
Wij mensen ontwikkelen ons wanneer wij geestelijk groeien,
dat wil zeggen,
wanneer we ons steeds meer bewust worden van ons zelf
en van de waarheid,
die God diep in ons heeft geplant;
en wanneer we de dialoog aangaan met onszelf en met onze Schepper.”*

(vrij vertaald naar Paus Benedictus XVI, Caritas in Veritate, nr. 76)

Sectie 2

IN DE KATHOLIEKE TRADITIE ZIJN CHRISTELIJKE SPIRITUALITEN VERBONDEN MET EEN PERSOON, DOOR DE GEEST BEGENADIGD

Afgezien van het feit dat ze allemaal hun oorsprong vinden in Jezus, is een van de kenmerken van Christelijke spiritualiteiten dat ze geworteld zijn in een speciale 'Gave van de Geest' die bepaalde mannen of vrouwen ontvangen hebben. Deze 'Gave van de Geest' noemen we 'Charisma.' Men spreekt van Benedictijnse, Franciscaanse, Dominicaanse, Ignatiaanse, Carmelitaanse spiritualiteit omdat deze hun oorsprong vinden in een speciale 'Gave van de Geest', een speciaal 'Charisma' dat geleefd en in praktijk gebracht werd door mannen en vrouwen zoals Benedictus van Nursia (480-547), Dominicus (1170-1221), Franciscus van Assisi (1181-1226), Clara van Assisi (1194-1253), Ignatius van Loyola (1491-1556), Teresa van Avila (1515-1582), Johannes van het Kruis (1542-1581) of Theresa van Lisieux (1873-1897).

Sommigen onder ons zijn misschien vertrouwd met de spiritualiteit van geestelijke auteurs, die in onze tijd leefden, zoals Catherine de Hueck Doherty, een Russisch-Amerikaanse, Stichteres van Friendship House en Madonna House Apostolate (1896-1985); Thomas Merton (1915-1968), de Trappist monnik; Chiara Lubich (1920-2008) stichteres van de Focolare Beweging; de Jezuïet Anthony de Mello (1931 – 1987) uit India; Henri Nouwen (1932-1996), de katholieke priester van Nederlandse afkomst, die 40 boeken over spiritualiteit heeft geschreven; of de wel bekende Moeder Teresa van Calcutta (1910-1997). Ieder van deze mannen en

vrouwen werd geleid door de Geest om in een nauw verband met God en Jezus Christus te leven. Zij leefden volgens het Evangelie en dienden kerk en maatschappij op een bijzondere manier, waarbij ze anderen de weg wezen naar een leven, geleid door de Geest.

Sommigen onder ons voelen zich misschien ook wel geïnspireerd door hedendaagse schrijvers zoals Jean Vanier (*1928), de oprichter van de Ark gemeenschappen; Willigis Jäger (*1925) en Anselm Grün (*1945), beiden Duitse Benedictijnen; Richard Rohr OFM (*1943), oprichter van het Centrum Action and Contemplation in de VS; Ronald Rolheiser OMI (*1947), een bekend auteur op het gebied van hedendaagse spiritualiteit; of de in het Nederlands taalgebied welbekende Hein Stufkens (*1947), oprichter van het spiritueel bezinningscentrum 'La Cordelle' te Cadzand; zij allen bieden ons, op hun eigen manier, een bepaalde Spiritualiteit van het Hart door ons te leren hoe 'in ons hart binnen te gaan'.

Spiritualiteiten van het Hart vindt men in vele vormen, al naar gelang de speciale gave van de man of vrouw die deze Spiritualiteit leeft en verspreidt. Sommige vormen van deze Spiritualiteit vinden hun oorsprong in de Devotie tot het Heilig Hart van Jezus. Zo bestaat er bijvoorbeeld een Spiritualiteit van het Hart volgens de traditie van de heilige Franciscus van Sales (1567-1622) en de heilige Jeanne de Chantal (1572-1641), stichteres van de Congregatie Zusters Visitatie; volgens de heilige Jean Eudes (1601-1680) stichter van de Congregatie van Jezus en Maria; of volgens de heilige. Margaretha Maria Alacoque (1647-1690). Haar beleving van de Devotie tot het Heilig Hart werd verspreid door de Jezuïeten, gebaseerd op haar geschriften. Al deze mannen en vrouwen hebben op hun manier

de Devotie tot het Heilig Hart beleefd en in praktijk gebracht. Zij bieden ons een manier aan om ook nu een spiritualiteit te beleven, namelijk een Spiritualiteit van het Hart.

Bezinning

*“Christen zijn is niet het resultaat van een morele keuze of een verheven gedachte,
maar een ontmoeting met een mens,
die aan het leven een nieuwe horizon en beslissende richting geeft.”*

In elke Christelijke Spiritualiteit is Jezus Christus de hoofdpersoon.

In hem is God mens geworden,
maar God *“ontmoet ons steeds weer opnieuw,
in de mannen en vrouwen die Gods aanwezigheid weerspiegelen....”*
(Paus Benedictus XVI, Deus Caritas est, nr.1 en 17)

Meer lezen

Als je meer wilt weten over de bovengenoemde mannen en vrouwen
en de spirituele weg die zij volgden,
dan kun je hun namen online vinden
in bijvoorbeeld Wikipedia of de Katholieke Encyclopedie online.

Sectie 3

GEMEENSCHAPPELIJKE KENMERKEN

VAN HET CHARISMA VAN DEZE SPIRITUELE LEIDERS

Wat hebben deze mannen en vrouwen gemeenschappelijk? Zoals gezegd hebben zij allen een speciale gave van de Geest ontvangen. Door aan die gave gevolg te geven, lieten zij zich in hun dagelijks leven bij alles wat ze deden leiden door de Geest. De Geest is altijd in ons aan het werk om onze relatie tot God en Jezus Christus, als ook met onze naasten, te verdiepen en te versterken. Daarom kun je in het leven van al deze mannen en vrouwen een diepe, persoonlijke verbondenheid met Jezus ontdekken, een passie zelfs voor Jezus en zijn Bijbelse boodschap, alsook een totale overgave aan Gods Koninkrijk op aarde, gestalte gegeven in hun persoonlijke relaties, in hun dagelijks leven en werken en in hun maatschappelijke betrokkenheid.

Deze mannen en vrouwen tonen ons ook dat wij, door trouw te zijn aan de gaven van de Geest in ons hart, de kracht zullen vinden om onze naasten met geheel ons hart lief te hebben. Immers, *“Gods Geest is liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.”* (Galaten 5:22-23)

Een derde kenmerk is dat zij allen de woorden van St. Paulus serieus namen: *“God heeft ons de Heilige Geest in het hart gelegd.”* (2 Cor 1:21-22; zie ook 1 Cor 2:10-12) en ze zijn zich *bewust* van het mysterie van de aanwezigheid van Gods Geest in hun hart. Zo kunnen zij ons een nieuwe manier van leven wijzen, namelijk om niet slechts de gebruikelijke nukken en grillen van de publieke opinie te volgen, maar om 'van binnen naar buiten' te leven. Zij geven dit 'binnen' verschillende namen. Jezus zelf sprak al over een 'innerlijke kamer' (Mat 6:6). Vele eeuwen later noemt Teresa van Avila het een 'innerlijke burcht.' In de moderne tijd sprak Thomas

Merton over het 'Ware Zelf.' Andere leraren wijzen simpelweg naar 'de ziel' of 'het hart', waarmee ze de innerlijke kern van de menselijke persoon bedoelen.

Zoals St. Paulus vaak herhaalt, zijn we allen begenadigd met de Geest: *“Gods Geest leeft in U”* (zie Rom 8:11). Onze doop en ons vormsel hebben ons bewust gemaakt van dit mysterie van de Geest die in ons woont. Het verschil tussen ons en deze spirituele leiders is dat *zij* deze innerlijke woonplaats van de Geest door bezinning en gebed hebben onderzocht. Verder hebben zij anderen laten zien hoe deze 'innerlijke kamer', het hart, binnen te gaan. Door ons bewust te worden van de aanwezigheid en de leiding van de Geest in ons, voelen we ons aangespoord een levensweg, een manier van omgaan met God en Jezus Christus en met onze naaste te volgen, waardoor we onze dagelijkse taken volgens die goddelijke leiding kunnen uitvoeren.

Bezinning

*“Ik hield mijn spirituele leven heel privé en ervoer
dat mijn werk, mijn sociale leven, mijn vreugdes en strijd in de relationele sfeer
mij eigenlijk van God verwijderd hielden,
in plaats van dat zij me onderwezen en een bron
van persoonlijke verandering waren.
Nu zie ik het allemaal heel anders.
Ik heb leren geloven dat elk aspect van mijn leven
mijn leven met God raakt en beïnvloedt.
De wereld waarin ik leef, met alle schoonheid en tragedie,
met alle mogelijke schepselen,
zendt mij continu berichten over wie ik ben en wie God is.
Alles en iedereen onderricht mij over God, het leven en mezelf.
Nu probeer ik elk schepsel, elke persoon, elke gebeurtenis
met twee vragen te benaderen:
Wat leer jij mij?
Wat moet ik nog leren?”*

(Joyce Rupp OSM, Onze levensbeker, Ave Maria Press 2012)

Sectie 4

CHARISMA EN SPIRITUALITEIT VAN PATER JULES CHEVALIER (1824-1907)

Het kan helpen als we een onderscheid maken tussen Chevaliers charisma en zijn spiritualiteit. Een charisma is een speciale gave van de Heilige Geest, die een Stichter met een visie verrijkt, waardoor mensen zich geroepen voelen zich bij hem of haar aan te sluiten en een zending te volbrengen, die heel hun leven omvat. Een charisma kan met een vlam vergeleken worden. Het hart van een Stichter ontbrandt door een vlam, die heel het leven blijft branden. Die zelfde vlam doet ook in het hart van zijn of haar spirituele zonen en dochters een vuur ontbranden. Ronald Rolheiser zegt: *“Wat we met dat vuur doen, hoe we dat uitdragen, dat is onze spiritualiteit.”* Een charisma is altijd belichaamd in een spiritualiteit, zoals een vlam binnen een vuur brandt. Een spiritualiteit die los komt van een charisma droogt op; een charisma dat niet in een spiritualiteit belichaamd wordt, wordt machteloos.

Wanneer we iets lezen over het charisma en de spiritualiteit van pater Chevalier mogen we niet vergeten dat hij in Frankrijk van de 19^e eeuw leefde. Zijn manier om het vuur dat in zijn hart brandde uit te dragen, d.w.z. zijn manier om zijn charisma in een spiritualiteit uit te drukken, werd gevormd door de Europese mentaliteit van die tijd. Wij leven nu in de 21^e eeuw en in een andere cultuur. Pater Cuskelly, een vroegere Generaal Overste van de MSC, hield rekening met de manier waarop pater Chevalier de Devotie tot het Heilig Hart beleefde. Hij stelde voor om voortaan van een 'Spiritualiteit van het Hart' te spreken, omdat de uitdrukking 'Devotie tot het Heilig Hart' voor ons niet meer dezelfde betekenis heeft als voor pater Chevalier.

Wanneer wij ons door zijn enthousiasme laten leiden, blijkt Pater Chevaliers charisma, dat wil zeggen de grote passie van zijn hart, nog steeds een kracht te zijn om de uitdagingen van de moderne maatschappij en het gezinsleven aan te gaan. Zoals Chevalier nooit moe werd de Devotie tot het Heilig Hart te verspreiden in de maatschappij van zijn tijd, zo zou diezelfde geest ons ook moeten inspireren in de beleving en verspreiding van een Spiritualiteit van het Hart in de hedendaagse maatschappij. Of, zoals pater Dennis Murphy MSC zei: *“Delen in pater Chevaliers eigen ‘ervaring van de Geest’ wil zeggen dat we de gave ontvangen om vandaag de dag zijn enthousiasme te herontdekken, een enthousiasme dat hem door buitengewone moeilijkheden en teleurstellingen heen hielp.”*

Bezinning

*“Onderzoek doen naar het verleden is vruchteloos,
tenzij het ons voorbereidt op de 'ervaring van de geest',
waardoor ook onze stichter bewogen werd.*

*Dit betekent niet dat we pater Chevalier in alles moeten nadoen,
maar dat het onze opdracht is te ontdekken
waar zijn diepste bezorgdheid naar uitging.*

*De creatieve kracht van de Geest
kan nu diezelfde bezorgdheid in ons tot leven brengen, maar op een nieuwe manier,
en ons helpen onze eigen bijdrage te leveren aan de Zending van de Kerk.”*

(Dennis Murphy, MSC)

Sectie 5

DE PRAKTISCHE MANIER WAAROP PATER CHEVALIER DE DEVOTIE TOT HET HEILIG HART BELEEFDE

In de volgende twee secties zullen we een korte inleiding geven tot pater Chevalier en de manier waarop hij de 'Devotie tot het Heilig Hart' praktisch beleefde. Chevaliers spiritualiteit werd zeker door de Devotie tot het Heilig Hart gevormd en tevens verrijkt door de manier waarop de Heiligen, die hem vooraf gingen, deze Devotie beoefenden. Ook zijn contact met enkele Jezuïeten was voor hem duidelijk een bron van inspiratie. Toch beleefde hij de Devotie tot het Heilig Hart op zijn eigen manier. Vanaf het begin verstond hij de Devotie tot het Heilig Hart in ruime zin. Hij beleefde die niet als een devotionele oefening, maar als een spiritualiteit die alle aspecten van geloof, godsdienst en dagelijks leven – zowel maatschappelijk als individueel – omvatte. Voor hem was de Devotie tot het Heilig Hart niet zomaar *een Devotie*, in de enge betekenis van het woord. Hij beleefde zijn Devotie niet door het praktiseren van een bepaald aantal geestelijke oefeningen zoals het Heilig Uur, de Aanbidding of het Gebed van Eerherstel op de Eerste Vrijdag van de maand. Ook al liet hij deze oefeningen niet achterwege, de manier waarop hij de Devotie tot het Heilig Hart beoefende omvatte zijn hele leven en werk.

Pater Hériault MSC was gedurende vele jaren zijn medebroeder en assistent in de parochie van St. Cyr in Issoudun. Hij schrijft dat pater Chevalier niet opvallend vroom was, maar dat zijn vroomheid vooral bestond in het *“naleven van zijn verplichtingen”*. Pater Piperon MSC, een andere medebroeder, beschrijft pater Chevalier als *“een werker”* die geen tijd onbenut liet, maar die ondanks zijn vele bezigheden toch altijd de tijd vond om de bijeenkomsten van de MSC gemeenschap bij te wonen, zoals de gebedsdiensten, de maaltijden en de recreatie. En dat meerdere malen per dag:

Bezinning

*“We kunnen nieuwe wegen zoeken om vrede van het hart te vinden en een beetje rust,
gewoon door eenvoudige, praktische dingen te doen:
koken, het huis schoonmaken, een vriend bezoeken, een brief schrijven,
een wandeling maken, naar rustige muziek luisteren,
even een kerk binnenlopen, in stilte bidden of spelen met kinderen.
Ook te midden van onze zwakheden en pijn,
kunnen we ogenblikken van vrede en vreugde ervaren.”*
(Jean Vanier)

Sectie 6

5. DE PRAKTISCHE MANIER WAAROP PATER CHEVALIER

6. DE DEVOTIE TOT HET HEILIG HART BELEEFDE

(VERVOLG)

Belast met de parochie van St. Cyr te Issoudun, met meer dan 13000 inwoners, zorgde pater Chevalier voor een waaier aan pastorale activiteiten. Hij zorgde ervoor dat scholen in de parochie goed liepen (met gratis onderwijs voor de kinderen van arme gezinnen); gaf catechese aan groepen volwassenen en kinderen; bezocht de zieken, en kwam tegemoet aan de noden van de vele mensen die hem op zijn pastorie kwamen bezoeken. Vooral de armen kregen zijn bijzondere aandacht.

Tegelijkertijd was hij als Algemeen Overste verantwoordelijk voor het bestuur van de MSC Congregatie en naarmate deze zich uitbreidde, ging hij ook op bezoek bij de communiteiten in het buitenland. Hij stichtte de Dochters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart en bracht diocesane priesters en leken bij elkaar in een Derde Orde van het Heilig Hart, die hij als geestelijk leidsman begeleidde. Later werd hij ook nog de spirituele stichter van de MSC Zusters in Duitsland.

Daarnaast besteedde hij zijn vrije tijd ('s avonds laat?) aan de studie van de Devotie van het Heilig Hart. Voortdurend probeerde hij zijn inzicht in de betekenis van deze Devotie te verdiepen, wat resulteerde in twee dikke boekdelen over het Heilig Hart en Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Verder schreef hij nog vele andere boeken en pamfletten. Gezien het aantal brieven dat bewaard is gebleven, moet hij, wanneer in Issoudun, gemiddeld ook nog zo'n 10 brieven per dag hebben

geschreven.

Kortom, pater Chevalier beoefende de Devotie tot het Heilig Hart van Jezus door zich *van ganser harte* in te zetten voor zijn dagelijkse bezigheden en voor de mensen om hem heen, zowel voor zijn medebroeders als ook voor zijn parochianen en de vele andere mensen die hij ontmoette. We mogen stellen dat zijn spiritualiteit praktisch en concreet van aard was.

We moeten hem echter niet op een voetstuk plaatsen. Hij was een gewoon mens met gewone begaafdheden. Er zaten wel wat barstjes in zijn karakter en hij heeft zeker fouten gemaakt bij het uitoefenen van zijn leidinggevende taken. Maar wat hem zo bijzonder maakte, was zijn totale overgave aan de zaak van Jezus, die hij “het Heilig Hart” noemde. Zonder enig voorbehoud zette hij zich in voor het verspreiden van de Devotie tot het Heilig Hart, opdat Jezus, het Heilig Hart, door iedereen en overal gekend en aanbeden zou worden.

Bezinning

Het beoefenen van de “Devotie tot het Heilig Hart”

betekende voor pater Chevalier praktisch

“zijn leven en werken toewijden aan het Heilig Hart van Jezus”.

Hij deed dit door trouw zijn dagelijkse verplichtingen te volbrengen

met liefde en zorg voor de mensen om hem heen,

zowel in zijn Congregaties als in de Parochie.

Het ligt niet in de bedoeling om in dit ‘online’ programma een volledige levensbeschrijving van pater Chevalier aan te bieden. Wie meer over hem wil weten verwijzen we naar:

E.J. Cuskelly MSC, “Jules Chevalier, Een Man met een Zending”. Dit boek beschrijft de persoon, het leven en het werk van pater Chevalier, zijn missie en de uitdagingen, waarmee hij had te kampen. Nederlandse uitgave Provinciaal MSC/FDNSC Tilburg 1976.

J. de Kerck msc, Pater Jules Chevalier, De Man van één Idee (Pater Jules Chevalier en zijn MSC Congregatie), Uitgave MSC Borgerhout 1975; tweede druk 1987.

.

Jean Tostain MSC, “Pater Jules Chevalier. Wie was hij? “ Een korte inleiding tot het leven van Chevalier, met speciale aandacht voor het eerste deel van zijn leven en werk. Nederlandse uitgave FDNSC, Tilburg 2002.

Hans Kwakman MSC, “Het Charisma van Jules Chevalier en de Identiteit van de Chevalier Familie”: Dit boek belicht het bijzondere Charisma, dat Chevalier zijn leven lang inspireerde en dat hij heeft doorgegeven aan zijn geestelijke zonen en dochters van de Chevalier Familie. Nederlandse uitgave Chevalier Familie Tilburg 2013.

Sectie 7

HET CHARISMA VAN PATER CHEVALIER

De volgende secties hebben betrekking op het charisma van pater Chevalier. Chevaliers charisma was de bijzondere Gave van de Geest die hem voortdreef om zijn levensideaal te verwerkelijken. Het ideaal dat al zijn werken inspireerde was om overal de Devotie tot het Heilig Hart te verspreiden als een geneesmiddel tegen de ziekten van de maatschappij. Om dat ideaal te verwerkelijken wilde hij zoveel mogelijke religieuzen, diocesane priesters en leken in één gemeenschap samenbrengen. Zij werden gezonden om door hun manier van leven, dienstbetoon en onderricht getuigenis af te leggen van de rijkdom van de Devotie tot het Heilig Hart of van, wat we nu noemen, de Spiritualiteit van het Hart.

Aangaande Chevaliers charisma kunnen we een onderscheid maken tussen zijn passie, zijn visie en zijn verstaan van missie:

1. Een *passie* voor Jezus Christus
2. Een steeds meer omvattende *visie* op de Devotie tot het Heilig Hart
3. Een *missie* van het hart
4. Een maatschappelijke *missie*
5. Een gezamenlijke *missie*
6. Een *missie* overal
7. Een *missie* samen met Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart

Voor Chevalier zijn deze passie, visie en zijn opvatting over missie gedurende heel zijn actief leven een stuwende kracht geweest, vooral ook in tijden van moeilijkheden en tegenslagen.

In de volgende secties worden de verschillende aspecten van Chevaliers veelzijdige charisma een voor een besproken. Als gaven van dezelfde Geest zijn deze zeven aspecten nauw met elkaar verbonden. Samen kunnen zij een dieper inzicht geven in de betekenis van Chevaliers charisma als stichter van de Chevalier Familie. Daarmee wordt hopelijk ook het charisma en de identiteit van de Chevalier Familie verduidelijkt.

Bezinning

*“Chevaliers charisma dient vorm te geven aan
het charisma van de Chevalier Familie
en de bron van haar identiteit te worden.
Dit **charisma** is de alomvattende **kracht**,
die samenhang en eenheid schept in de grote verscheidenheid
van leefwijze, pastorale zorg en maatschappelijk dienstbetoon,
dat de leden van de Chevalier Familie kenmerkt.
Wat we met Chevaliers charisma doen
en **hoe** we er uitdrukking aan geven in de praktijk van ons leven,
dat is onze **spiritualiteit**.”*

Meer lezen

Wie meer wil lezen over pater Chevaliers charisma, verwijzen we naar het boek van pater Hans Kwakman: *“Het Charisma van Jules Chevalier en de Identiteit van de Chevalier Familie”* (2013). U vindt daar ook verdere citaten uit de geschriften van Chevalier die betrekking hebben op zijn charisma. De bovenstaande tekst ter bezinning is een geparafraseerd citaat uit dit boek.

Sectie 8

1. EEN PASSIE VOOR JEZUS CHRISTUS

Wat bracht pater Chevalier ertoe zijn hele leven en werk te wijden aan het Heilig Hart? Wat gaf hem de kracht om zijn missie te blijven volbrengen tot het einde van zijn leven, dag in dag uit, met nooit aflatende energie, ondanks veel tegenslagen? Gedurende zijn hele leven werd hij blijvend geïnspireerd en gesterkt door een speciale gave van de Geest, die zijn hart vervulde. Bescheiden en met een open hart nam hij deze gave in ontvangst en hij bleef er trouw aan tot het eind van zijn leven. Het werd een blijvende bron van inspiratie voor hemzelf en een lichtbaken in alles wat hij ondernam. Deze Gave van de Heilige Geest, ook wel 'charisma' genoemd, was als een vuur dat zijn hart deed ontvlammen en hem aanzette om gewone dingen op een buitengewone manier aan te pakken.

Wat omvatte deze speciale gave van de Geest die Chevalier bezielde? In de eerste plaats een grote passie voor Jezus Christus. Voor Chevalier was Jezus Christus de Zoon van God die mens werd en onder ons woonde in Palestina, maar die ook als de levende Heer nog altijd onder ons aanwezig is, zowel in de Eucharistie alsook in de wereld van vandaag.

De Devotie tot het Heilig Hart zette hem er toe aan de Bijbel met nieuwe ogen te lezen. Op die manier ontmoette hij Jezus op een andere manier. Hij ontdekte Jezus die ons lief heeft met een menselijk hart, vol barmhartigheid. In zijn persoonlijk gebed en in de Eucharistie ontmoette hij Jezus als de Heer, die onder ons leeft en ieder van ons onvoorwaardelijk bemint. Voor Chevalier was de

Eucharistie de grootste gave van Jezus' Hart, omdat in de Eucharistie Jezus tot het einde der tijden bij ons blijft.

Gedreven door deze passie voor Jezus Christus, spoorde Chevalier de mensen aan de Bijbel te lezen en te herlezen om zo Jezus beter te leren kennen. Wanneer Jezus beter wordt gekend, zal hij ook inniger worden bemind, zei hij. Chevalier had zelf ontdekt – en hij verwachtte dat anderen dezelfde ontdekking zouden doen – dat de kern van het christendom niet te vinden is in geloofsartikelen en morele wetten, maar in een persoonlijke relatie met de levende mens Jezus Christus, Gods mens geworden Woord. Voor Chevalier was de titel “het Heilig Hart” gewoon een andere naam voor Jezus Christus. Die titel verwijst naar de hele persoon van Jezus, de Zoon van God die mens werd en ons liefheeft met een vol-menselijk hart.

2. Bezinning

- 1. Pater Chevalier geloofde in Jezus Christus,*
 - 2. die als Gods mens geworden Woord en als de Verrezen Heer,*
 - 3. aanwezig is in iedere mens en in de maatschappij.*
- In dit geloof voelde hij zich in hoge mate gesterkt*
door Jezus' woorden gericht aan Margaretha-Maria Alacoque:
“Zie het Hart dat de mensen zo heeft liefgehad
dat het zichzelf niet ontzien heeft.”
Deze woorden citeert hij voortdurend in zijn geschriften.

Sectie 9

DE DEVOTIE TOT HET HEILIG HART: EEN VISIE IN ONTWIKKELING

Een opvallend kenmerk van Chevaliers charisma is de onvermoeibare energie, waarmee hij de diepere betekenis van een Devotie tot het Heilig Hart bestudeerde en er over mediteerde. Chevalier nam de Devotie tot het Heilig Hart zoals die in zijn tijd doorgaans beleefd werd, niet zo maar zondermeer over. Zijn visie op de Devotie tot het Heilig Hart was voortdurend in ontwikkeling. Hij was geen schrijver van nature, maar toch besteedde hij veel tijd aan de publicatie van de resultaten van zijn onderzoek. Hij wilde die delen met een ieder die er belangstelling voor had. Pater Piperon MSC vermeldt dat Chevalier niet minder dan 20 jaar besteedde aan het schrijven van de twee dikke boeken over het Heilig Hart en Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart.

Door zijn niet aflatende studie en overweging kwam hij tot de ontdekking dat we in het Hart van Jezus de openbaring van Gods eigen Hart en Gods krachtige liefde ontmoeten. Waar Gods liefde aan het werk is, daar ziet Chevalier de aanwezigheid van Jezus' Hart. Zo wijst Chevalier erop dat het Hart van Jezus een centrale rol speelt in de schepping van het universum en de mensheid. De schepping van het universum, met als toppunt de creatie van de mens, is een werk van Gods liefde. Met St. Paulus onderstreept Chevalier dan ook dat *“alle dingen worden geschapen door en voor Gods Zoon (Kol 1:16).* En voor hem is Gods Zoon het Heilig Hart.

Alle mensen worden geschapen naar het beeld van God, die Liefde is. Tegelijk worden we ook geschapen naar het beeld van Jezus, de Zoon van God. Door zijn

menswording en door ons te beminnen met een hart vol mededogen openbaart Jezus ons de liefde van Gods Hart, maar hij toont ons ook de mogelijkheden van ons eigen hart.

Chevalier leert ons dat Gods machtige, goddelijke liefde reeds zichtbaar wordt in scholen vis in de oceaan en kudden dieren op het land, als een eerste verwezenlijking van Gods plan. Dat plan zal uiteindelijk verwerkelijkt worden wanneer de tijd rijp is om *“alles in de hemel en op aarde onder één Hoofd bijeen te brengen, namelijk onder Christus”* (Eph 1:10)

Hij zegt ook dat God ieder menselijk hart geschapen heeft volgens het model van het menselijk Hart van Zijn Zoon. Dit betekent dat de diepste verlangens van Jezus' hart ook in ons hart leven en in feite Gods eigen verlangens zijn. Het betekent eveneens dat, diep binnenin, ons hart evenzeer in staat is om lief te hebben als het Hart van Jezus.

Chevalier ziet Jezus Christus niet alleen als onze Heiland en Verlosser, maar evenzeer als de Aanbidder en Dankzegger. Zowel te midden van de schepselen als in de Eucharistie aanbidt Jezus Christus de Vader, de Schepper van hemel en aarde. In onze naam zegt hij dank voor het werk van liefde van de Vader. Wij hebben een hart en een stem gekregen. Wij zijn geroepen om met dat hart en die stem, uit naam van alle schepselen, de Schepper dank te zeggen en te aanbidden.

3. Bezinning

*“Alleen al in de materie is er een soort van kennis,
een begin van liefde.*

*In de lucht, op het land en in het water,
zijn er duizenden soorten dieren
die elkaar kennen, elkaar liefhebben.*

*Het is pas een eerste concept, een eerste schets,
op zich zelf volmaakt, wonderlijk, fascinerend,,
maar slechts een ontwerp,*

helaas nog ver verwijderd van het model,” Jezus Christus, het Heilig Hart.

“Jezus is Godmens.

Hij verenigt de hele schepping:

“Ik ben het leven”, zegt hij:

*het geschapen en ongeschapen leven;
plantaardig, dierlijk, rationeel en spiritueel leven...”*

Jules Chevalier, 1900

Sectie 10
DE DEVOTIE TOT HET HEILIG HART
EEN VISIE IN ONTWIKKELING
(VERVOLG)

De Kerk, de Eucharistie en andere sacramenten, maar ook mensen die zorgen voor de armen en zieken, mensen die ijveren voor vrede en eenheid, of elkaar vergeven – Chevalier ziet al deze gebeurtenissen als gaven van Jezus, het Heilig Hart, aan ons.

Opmerkelijk is ook de visie van Chevalier op een nieuwe wereld die ontstaat uit het Hart van Jezus, dat op de Calvarie werd doorboord. Het gebroken en gewonde Hart van Christus, door de Evangelist Johannes gezien als een bron van bloed en water, de geboorte van nieuw leven, is voor Chevalier een belangrijk teken van hoop dat God aan het werk is in onze gebroken wereld, om van de gewonde maatschappij een nieuwe maatschappij te maken, en de oude wereld tot een nieuwe wereld om te vormen. Hij ziet de Kerk als een voorbode van deze nieuwe maatschappij, niet alleen in haar liturgische vieringen, maar ook in mensen die zorg dragen voor armen, zieken en gehandicapten, en in mensen die elkaar liefhebben, zelfs al dragen zij zelf de wonden van een gebroken relatie of een gebroken hart.

Door zijn voortdurende meditatie over de betekenis van de Devotie tot het Heilig Hart, ontstond bij Chevalier een nieuw Godsbeeld. Tot het eind van zijn leven zocht hij naar een mogelijkheid om Gods onvoorwaardelijke liefde tot de mens te verzoenen met Gods gerechtigheid: hoe Gods liefde, geopenbaard in het Hart van Jezus, in overeenstemming te brengen met de Bijbelse verhalen over Gods toorn tegenover zondaars? Hij slaagde er nooit in deze spanning weg te werken, maar kon uiteindelijk toch schrijven: *“God is liefde, God is de liefde zelf. God kijkt met oneindige liefde naar het kleinste, het geringste wezen dat Hij geschapen heeft.”*

1. Bezinning

*“God is de liefde zelf.
Die oneindige liefde heeft zichzelf uitgestort in een mensenhart,
het Hart van Jezus, zijn levend sacrament.”*

*“Het Hart van Jezus is het Hart van God,
het centrum van goddelijke liefde;
het beeld van het Hart van God.”*

*“Het is door het hart van Christus
dat de liefde van God, God zelf,
zich over de wereld
en over de mensheid uitstort”
(Jules Chevalier, 1900)*

1. Sectie 11

1. EEN MISSIE VAN HET HART

Aan de oorsprong van pater Chevaliers Charisma stond een bekering van het hart. In feite brachten drie gebeurtenissen hem tot die bekering. In de eerste plaats een duidelijke uitleg van de diepere betekenis van de Devotie tot Heilig Hart door een docent van het Groot Seminarie in Bourges. Ten tweede, de lezing van een boek over Margaretha Maria Alacoque, die tijdens mystiek gebed zag hoe Jezus haar zijn Hart toonde en hoorde hoe hij over zijn liefde tot de mensheid sprak. Ten derde, eveneens in Bourges, een retraite die hem ten diepste raakte. Zijn metgezel, pater Piperon, beschrijft hoe de jonge Chevalier als vrucht van die retraite een verandering van hart onderging. Zijn relatie met zijn medestudenten in het seminarie veranderde van formeel en streng naar vriendelijk en gemoedelijk, van gereserveerd en afstandelijk naar warm en begripvol.

Gedurende zijn eerste jaren te Bourges, had Jules zichzelf blijkbaar gedwongen een spiritueel leven te leiden dat niet in overeenstemming was met zijn natuurlijke aard. Het gedrag, dat hij zich in het Seminarie had aangeleerd, was niet in overeenstemming met zijn open en vrolijk karakter. Van nature was Jules levendig en onstuimig met een groot gevoel voor humor, maar tijdens de eerste jaren in Bourges gedroeg hij zich vroom en afstandelijk. Hij meende dat een volmaakte seminarist zich zo moest gedragen. Waarschijnlijk heeft hij zich gedurende die tijd weinig op zijn gemak gevoeld.

Toen hij dan ook, doormiddel van de Devotie tot het Heilig Hart, Jezus ontmoette, die lief heeft met een barmhartig hart, moet hij dat als een bevrijding ervaren hebben. Hij begon in te zien dat wat de Heer van hem verwachtte, juist het tegenovergestelde was van wat hij tot dan toe had gepraktiseerd. Deze ommekeer van hart leidde zowel tot een nieuwe relatie met Jezus, als ook tot een nieuwe kijk op zichzelf. Jezus werd voor hem “het Heilig Hart”, het mens geworden Woord van God, dat liefheeft met een menselijk hart, terwijl hij zichzelf ging zien als een missionaris, gezonden door Jezus, het Heilig Hart. Dat was het moment waarop in hem een nieuw besef van missie geboren werd.

Bezinning

*2. “Het programma van een Christen
is het programma van de Barmhartige Samaritaan
en dat is het programma van Jezus.
Het is ‘een hart dat ziet’.
Dat hart ziet waar liefde nodig is
en handelt dienovereenkomstig.”*

(Paus Benedictus XVI, Deus Caritas Est, God is Liefde, nr. 31)

2. Sectie 12

1. EEN MISSIE VAN HET HART

(vervolg)

Vanwege zijn eigen ervaring in Bourges, geloofde Chevalier in de mogelijkheden van het menselijke hart om lief te hebben en te dienen. Hij sprak zelfs over *“de alles vermogende kracht van de liefde.”* Daarbij doelde hij niet alleen op de liefde van het Hart van Jezus, maar ook op de liefde van ons hart. Hij was er zich zeker van bewust dat het menselijk hart een bron van kwaad kan zijn. Maar hij was er niet minder van overtuigd dat het menselijk hart ook wonderen van naastenliefde en moed kan opbrengen.

Hij omschrijft het menselijk hart als *“het krachtigste middel om goed te doen”*. Om de armen te helpen, zegt hij, hoeft je niet rijk te zijn; *“het volstaat een hart te hebben dat kan lief hebben en meeleven. God heeft jullie een goed, vriendelijk en gevoelig hart gegeven.”* Hij deed een beroep op zijn toehoorders in Issoudun om die grote kracht van het hart in te zetten bij het helpen van de armen, door de armen persoonlijk op te gaan zoeken en naast het bed van de zieken te gaan zitten.

Voor Chevalier is de vorming van het menselijk hart volgens het model van het Hart van Jezus heel belangrijk. Hij vermeldt dit ook als een van de doelstellingen van de Sociëteit die hij stichtte, niet alleen voor de religieuzen en priesters, maar ook voor de leken. Wanneer we de vorming van ons hart naar het model van het Hart van Jezus verwaarlozen, lopen we het gevaar dat onze onderlinge relaties in gezin of gemeenschap stuklopen. Ook de uitvoering van onze taken in de pastorale

zorg of sociale dienstverlening, in opvoeding of medische zorg dreigen dan gedomineerd te worden door eigenbelang. Later in deze cursus zullen we nog terugkomen op dit centrale thema van een Spiritualiteit van het Hart.

3. Bezinning

*“Om de armen te helpen,
hoef je niet rijk zijn,
het volstaat een hart te hebben
dat bekwaam is om lief te hebben,
om sympathie en medeleven te tonen...*

God heeft jullie een goed, vriendelijk en gevoelig hart gegeven...

Het menselijk hart is het krachtigste middel om goed te doen.”

(Jules Chevalier, rond 1860)

1. Sectie 13

1. EEN MAATSCHAPPELIJKE MISSIE

Er is een duidelijk verschil tussen Margaretha Maria Alacoque en pater Chevalier wat betreft hun beleving van de Heilig Hart Devotie. Margaretha Maria Alacoque was een zuster van de Visitatie, die leefde van 1647 tot 1690 in Frankrijk, in Paray-le-Monial. Jezus verscheen haar en toonde haar de liefde van zijn Hart. Zij was een contemplatieve religieuze en mystica, terwijl pater Chevalier een parochiepriester en missionaris was. Margaretha Maria had een *mystieke* relatie met Jezus, terwijl pater Chevalier een *missionaire* relatie met Jezus had. Dat houdt in dat er ook verschil was tussen een Devotie tot het Heilig Hart zoals verkondigd door Margaretha Maria en een Devotie tot het Heilig Hart zoals pater Chevalier deze beleefde en verspreidde.

Pater Chevalier heeft duidelijk de devotionele praktijk van Paray le Monial in zijn eigen missionaire spiritualiteit opgenomen. Maar voor hem beperkte deze praktijk zich niet tot gebeden van aanbidding en eerherstel, maar richtte zij zich vooral op verdieping van kennis van Jezus' boodschap en deelname aan diens missie in de maatschappij. Door de overweging van het Evangelie ontdekte pater Chevalier de mens Jezus, die door zijn barmhartige liefde de maatschappij en het gezinsleven wilde hervormen. Pater Chevalier riep iedereen op om aan deze missie deel te nemen. Hij hoopte dat zoveel mogelijk mensen Jezus' weg zouden volgen, namelijk de weg van barmhartigheid, en daarbij afstand zouden doen van een leven, getekend door maatschappelijk egoïsme en religieuze onverschilligheid.

Pater Chevalier noemde de Devotie tot het Heilig Hart een geneesmiddel tegen de maatschappelijke kwalen van zijn tijd. Daarmee doelde hij niet op de Devotie tot het Heilig Hart als devotionele praktijk, maar als een weg om te groeien

in een persoonlijke relatie met Jezus. Chevalier was ervan overtuigd dat Jezus zich meer dan wij zorgen maakt over de betreurenswaardige toestand waarin de maatschappij zich bevindt. Daarom, wanneer we deelnemen aan Jezus' missie van het hart, zullen ook wij mensen worden die barmhartigheid beoefenen en bijdragen aan de genezing van een gewonde maatschappij, te beginnen in onze naaste omgeving.

Volgens Chevalier zijn de wortels van al het maatschappelijk kwaad te vinden in het hart van de mens, verziekt door maatschappelijk egoïsme, religieuze onverschilligheid, onwetendheid betreffende de geopenbaarde waarheid en ongehoorzaamheid aan de leer van de Kerk. Alle maatschappelijke gebreken en kwalen komen voort uit een hart, nog niet gevormd naar het beeld van het Hart van Jezus. Daarom begint voor Chevalier genezing van maatschappelijke kwalen met een bekering van het hart. Het voornaamste doel van de verspreiding van de Devotie tot het Hart is precies dit: zoveel mogelijk mensen brengen tot een bekering van het hart. Een dergelijke bekering zal uiteindelijk leiden tot een hervorming en vernieuwing van de maatschappij.

2. Bezinning

1. "Ervaring in heden en verleden

toont aan dat rechtvaardigheid alleen niet voldoende is.

Wanneer die diepere kracht van de liefde ontbreekt

en niet de kans krijgt om vorm te geven

aan alle aspecten van het menselijk leven,

kan rechtvaardigheid alleen zelfs leiden tot de grootste onrechtvaardigheid."

(De Heilige Paus Johannes Paulus II "Dives in Misericordia," Rijk aan Barmhartigheid, n. 12)

1. Sectie 14

1. EEN GEDEELDE MISSIE

Dat leken deel uitmaken van de Chevalier Familie is het logisch gevolg van de maatschappelijke dimensie van Chevaliers charisma. Zonder de inbreng van leken zou het niet mogelijk zijn de Devotie tot het Heilig Hart of een Spiritualiteit van het Hart in praktijk te brengen als een geneesmiddel van de kwalen van de maatschappij. Door het beoefenen van de Spiritualiteit van het Hart als “de weg van de barmhartigheid” zowel in het gezin als op de werkvloer, leveren de leken een bijdrage tot de hernieuwing van de maatschappij.

Het was Chevaliers bedoeling dat de missie, ons door Jezus Christus toevertrouwd, binnen de Chevalier Familie zou worden uitgevoerd in nauwe samenwerking tussen religieuzen, diocesane priesters en leken. Daarom legt hij in de MSC Constituties sterke nadruk op de vorming van leken. Zij moeten vertrouwd gemaakt worden met de diepere betekenis van de Devotie tot het Heilig Hart, niet als een vorm van devotie, maar als een manier van leven, dat wil zeggen als een Spiritualiteit van het Hart.

Volgens Chevalier wordt de Devotie tot het Heilig Hart of Spiritualiteit van het Hart gepraktiseerd niet alleen door werken van liefdadigheid of door sociale projecten. De wijze waarop hijzelf deze Devotie in zijn dagelijks leven beleefde, maakt duidelijk dat bidden en werken voor hem even belangrijk waren. Hij was ervan overtuigd dat iedere vorm van sociale activiteit, hetzij in het gezin, in een communiteit of in de maatschappij, alleen maar vrucht draagt als ze wordt uitgevoerd samen met Jezus en in overeenstemming met de wensen van Jezus' Hart. Een devotie tot het Heilig Hart, die wordt beleefd als Spiritualiteit van het Hart, d.w.z. als een manier van leven, zoals door Chevalier bedoeld, kent geen tegenstelling tussen werken en bidden.

Chevalier legde er de nadruk op dat de leken van (wat toen werd genoemd)

de “Derde Orde”, alles zouden doen om de indruk te vermijden ‘religieuzen’ te zijn. Voor hem was het heel belangrijk dat de leken hun christelijke roeping binnen hun gezin en hun maatschappelijke werkkring zouden uitoefenen. Alleen op die manier nemen ze op een efficiënte wijze deel aan Christus' genezende zending in de wereld.

2. Bezinning

1.

2. *“Het op nieuwe wijze beleven van gemeenschap en
partnerschap
tussen religieuzen en leken
draagt bij aan de spreiding van een vruchtbare spiritualiteit...
en kan leiden tot nauwe samenwerking
op het gebied van de zending van het Instituut.*

*De deelname van leken leidt dikwijls tot onverwachte en verrijkende inzichten
in bepaalde aspecten van het charisma,
en tot een meer spirituele interpretatie ervan.
aan nieuwe apostolische activiteiten.*

*Binnen een religieuze familie dienen de religieuzen
vooral aandacht te hebben
voor de kostbare gave van de geest,
terwijl de leken van hun kant
de onschatbare waarde van ‘het in de wereld staan’
kunnen inbrengen.*

(Paus Johannes Paulus II, Vita Consecrata, n. 55)

Sectie 15

EEN MISSIE OVERAL

“Een missie overal ter wereld” is een ander centraal element van Chevaliers charisma. *“Bemind zij overal het Heilig Hart van Jezus”!* De reden waarom we in de Chevalier familie spreken over een missie overal, verwijst niet allereerst naar het feit dat de Chevalier familie verspreid leeft over de vijf continenten, maar naar de opdracht om deel te nemen aan de missie van Jezus Christus waar ook ter wereld. Jezus Christus is door de Vader gezonden om zijn missie te volbrengen in de hele wereld, op elk maatschappelijk vlak, in alle geledingen van het sociaal leven, en in iedere hoek van het menselijk hart. In die zin spreken we over een missie zonder grenzen.

Chevaliers ruime visie op het begrip missie verklaart zijn bereidheid om, waar dan ook ter wereld, dienstwerk op zich te nemen. En hij verwachtte de zelfde bereidheid van de leden van zijn spirituele familie. Zijn ideaal van een missie zonder grenzen is ook een van de redenen waarom hij zoveel mogelijk leken bij dit missionair project wilde betrekken. Zoals gezegd, kunnen zij door hun leven in het gezin en het uitoefenen van hun beroep, de helende kracht van Christus' liefde voelbaar maken, ook daar waar priesters en religieuzen niet aanwezig zijn.

Chevalier wenste dat de aanwezigheid van zijn geestelijke zonen en dochters in kerk en maatschappij werkelijk een verschil zou maken. Ook wanneer hun leefomstandigheden niet verschilden van andere mensen, of wanneer ze dezelfde diensten verleenden als andere religieuzen of leken, of, in het geval van priesters, zij dezelfde bedieningen beoefenden als seculiere priesters - de *kwaliteit van hun aanwezigheid en werk* diende te getuigen van hun roeping als missionarissen van

Jezus' Hart. De barmhartige manier waarop Jezus meeleeft met de mensheid moet gestalte krijgen in hun manier van leven en werken.

Omdat hij zich bewust was van het feit, dat deze missie een grote uitdaging inhield, wilde Chevalier dat alle leden van zijn religieuze familie, de leken inbegrepen, goed gevormd zouden worden in een Spiritualiteit van het Hart of, zoals hij die noemde, de Devotie tot het Heilig Hart.

Bezinning

“Leken dienen een zeer speciale vorm van evangelisatie te beoefenen.

*Hun speciale gebied van evangelisatie is
de uitgestrekte en gecompliceerde wereld
van politiek, maatschappij en economie,
maar ook van cultuur, wetenschap en kunsten,
en van internationale betrekkingen en massamedia.*

Ook andere gebieden staan open voor evangelisatie door de leken,

*zoals liefde en gezin,
de opvoeding van kinderen en jongeren,
beroepsactiviteiten en de ervaring van lijden.*

*Men kan niet genoeg de nadruk leggen op de evangeliserende rol van het gezin
bij het evangelisatie apostolaat van de leken.”*

(Paus Paulus VI, Evangelii Nuntiandi, n. 70-71)

Sectie 16

EEN MISSIE SAMEN MET ONZE LIEVE VROUW VAN HET HEILIG HART

Wat bedoelde pater Chevalier precies met de promotie van de Devotie tot Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart? Hij zag de Devotie tot Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart in de eerste plaats als een krachtig middel om de mensen tot de Heilig Hart Devotie te brengen. De verspreiding van de Devotie tot het Heilig Hart was zijn levenswerk. Hij wilde de Devotie tot het Heilig Hart overal verspreiden, met alle mogelijke middelen en als een geneesmiddel voor de kwalen van zijn tijd. Met dat doel voor ogen stichtte hij de Missionarissen van het Heilig Hart, de verenigingen van seculiere priesters en leken van het Heilig Hart, de Dochters van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, en later, samen met pater Hubert Linckens, de Zusters Missionarissen van het Heilig Hart. Met dezelfde bedoeling voor ogen begon hij de promotie van de Devotie tot Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart en de Aartsbroederschap van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart.

Eén devotie stond voor pater Chevalier bij dit alles centraal, namelijk de Devotie tot het Heilig Hart van Jezus. Maar voor hem was Onze Lieve Vrouw onlosmakelijk verbonden met het heilig Hart van haar Zoon. “Alle zegeningen worden ontvangen van het Heilig Hart door Onze Lieve Vrouw,” was hij gewoon te zeggen. Pater Chevalier was er van overtuigd dat ook nu in de hemel de Verrezen Heer Jezus Christus handelt op voorspraak van Maria, omdat zij ons als moeder altijd leidt naar het Hart van haar Zoon.

Voor pater Chevalier was Onze Lieve Vrouw de eerste missionaris van de liefde van het Hart van haar Zoon. Zij sluit zich volkomen aan bij de missie van haar Zoon om met Hem en door Hem de vernieuwing en genezing van de mensheid tot stand te brengen. Op die manier werd de Devotie tot Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart een wezenlijk onderdeel van de Devotie tot het Heilig Hart. Dit is een belangrijk element van het pater Chevaliers charisma.

De drie afbeeldingen die onze Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart voorstellen, geven duidelijk Chevaliers bedoeling weer om Maria een belangrijke rol te laten spelen in de verspreiding van de Devotie tot het Heilig Hart. De eerste afbeelding stelt ons Jezus voor, op twaalfjarige leeftijd staande voor Maria, zijn moeder. De tweede afbeelding presenteert ons het kind Jezus op de arm van Maria. En in de derde voorstelling zien we Jezus aan het kruis, vergezeld van zijn moeder.

4. Bezinning

Neem een ogenblik de tijd om de
drie verschillende afbeeldingen te bekijken,
die Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart voorstellen.
Iedere afbeelding wijst op haar manier
op de nauwe band tussen
Onze Lieve Vrouw en haar zoon Jezus.
Onze Lieve Vrouw kijkt naar Jezus
en vestigt daarmee onze aandacht op Jezus,
die ons zijn Hart toont
en tegelijk op zijn moeder wijst.

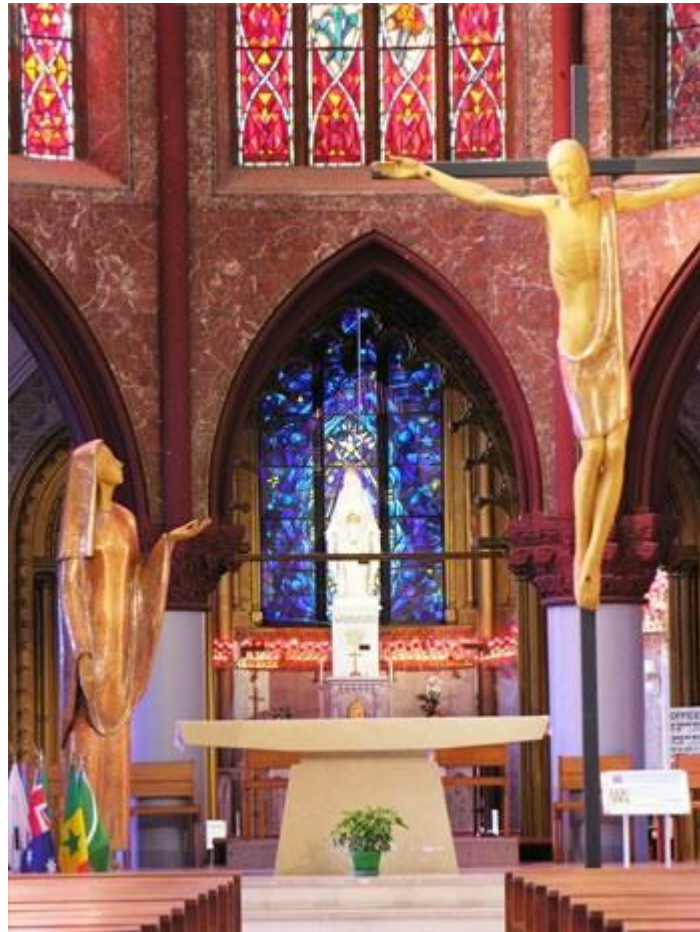
- 5. Deze eerste afbeelding,**
6. is ontworpen door pater Chevalier,
en toont ons Maria,
haar ogen gericht op Jezus,
die als twaalfjarige
7. voor haar staat,
en naar zijn hart en naar zijn moeder wijst.

(In sommige landen gaven reproducties van dit eerste ontwerp een vertekend beeld. Jezus werd daar niet voorgesteld op twaalfjarige leeftijd, - voor pater Chevalier was Lucas 2:51 een belangrijke tekst - maar als een klein jongetje, zittend aan de voeten van zijn moeder. Daarom droeg het Vaticaan pater Chevalier op om een nieuwe afbeelding te maken. Het oorspronkelijke beeld in Issoudun, dat in 1869 namens de Paus was gekroond, mocht echter behouden blijven. Dat beeld staat nog steeds in de Basilica van Issoudun, namelijk in de kapel van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, en is ook in de Basilica van Sittard bewaard gebleven.)

8.

9. Deze tweede afbeelding,
is ook ontworpen door pater Chevalier,
en toont ons de innige band
tussen moeder Maria en haar kind Jezus.
Ook hier wijst Jezus zowel naar zijn hart
als naar zijn moeder.

10. Deze derde afbeelding
staat bekend als “de Calvarie van Issoudun”
en werd ontworpen na het Tweede Vaticaans Concilie.
Zij toont ons Jezus aan het kruis,
zijn Hart doorboord,
terwijl Onze Lieve Vrouw onder het kruis staat,
en ons uitnodigt om op te zien
“naar hem die ze hebben doorstoken” (Johannes 19:37).

Deel Drie

SPIRITUALITEIT VAN HET HART IN DE CHEVALIER FAMILIE

Sectie 17

Inleiding op Deel Drie

In de voorafgaande secties (8 tot 16), hebben wij het patroon gevolgd, dat karakteristiek is voor Jules Chevaliers charisma. In sectie 7 hebben we al gezien dat dit patroon de volgende facetten bevat: een Passie voor Jezus Christus; een visie in ontwikkeling op de Devotie tot het Heilig Hart; een missie van het Hart; een maatschappelijke missie; een gezamenlijke missie; een missie overal; en een missie samen met Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart.

Als we trouw willen blijven aan het charisma van Jules Chevalier, dient een Spiritualiteit van het Hart in de Chevalier Familie vandaag de dag het zelfde patroon te volgen, maar dan wel als een antwoord op de uitdagingen van de 21ste eeuw en in overeenstemming met de cultuur waarin we leven. Wij mogen Paus Franciscus dankbaar zijn, dat hij door zijn woorden, geschriften en daden duidelijk bijdraagt aan de beleving van een Spiritualiteit van het Hart in de Kerk en de wereld van vandaag.

In de volgende secties willen we met enige teksten van Paus Franciscus laten zien hoe een Spiritualiteit van het Hart richting geeft aan de missie van de Kerk. In het bijzonder geven we aandacht aan de Apostolische Brief ‘*Evangelii Gaudium*’ (‘de Vreugde van het Evangelie’), over de verkondiging van het Evangelie in de wereld van vandaag; en aan de Encycliek “*Laudato si*, mi’ Signore” (“U, Heer, zij geprezen”), over de zorg voor de aarde en het universum, ons gemeenschappelijk thuis. Ook andere schrijvers, wel of niet behorende tot de Chevalier Familie, die door hun publicaties een Spiritualiteit van het Hart bevorderen, zullen aan onze reflecties bijdragen. Op die manier wordt het hopelijk duidelijk dat, dank zij de beleving van de Spiritualiteit van het Hart, geërfd van Jules Chevalier, de Chevalier Familie op haar eigen wijze deelneemt aan een wijdverbreide spiritualiteit, die van grote betekenis is voor de missie van de Kerk in de wereld van vandaag.

We zullen allereerst aandacht besteden aan een aspect van deze missionaire spiritualiteit, karakteristiek voor Pater Chevalier, maar ook nu voor de Chevalier Familie en voor Paus Franciscus, namelijk *de vreugde*. Paus Franciscus benadrukt,

dat de drijvende kracht achter een evangelisch getuigenis gevonden wordt in een *vreugdevol* antwoord op het Goede Nieuws van het Evangelie. Dezelfde vreugde die Jules Chevalier ervoer toen hij de ware betekenis van de Devotie tot het Heilig Hart ontdekte, straalt ook af van de Apostolische Brieven van Paus Franciscus, die daarom getiteld zijn, ‘de Vreugde van het Evangelie’ en ‘de Vreugde van de Liefde’. Ook James Cuskelly MSC, die zoals we in sectie 4 hebben gezien, een van de eersten was die aan de Devotie tot het Heilig Hart, zoals beleefd in de Chevalier Familie, de naam ‘Spiritualiteit van het Hart’ gaf, benadrukte dat de ervaring van *vreugde* aan de wortel ligt van een echte, missionaire Spiritualiteit van het Hart.

Bezinning

Bischop James Cuskelly MSC stelt dat,
*“ware spiritualiteit begint
wanneer God in je leven komt
en als God aanvaard wordt;
en wanneer je je er over verheugt
dat je een zoon of dochter van God bent...
God komt werkelijk in ons leven,
wanneer we in ons hart vreugde beginnen te ervaren.”*

Paus Franciscus opent zijn eerste Apostolische Brief met de woorden:

*“De vreugde van het Evangelie
vervult het hart en het hele leven van hen
die Jezus ontmoeten.
Zij die zijn aanbod van verlossing aanvaarden,
worden bevrijd van zonde, verdriet, innerlijke leegte en eenzaamheid.
Met Jezus Christus wordt de vreugde altijd weer opnieuw geboren.”*
(Paus Franciscus, Evangelii Gaudium n. 1).

Wilt U meer lezen?

In de secties die komen gaan, zullen de Bezinningsteksten vaak genomen worden uit de Apostolische Brief van Paus Franciscus, “Evangelii Gaudium” (November 2013), over de verkondiging van het Evangelie in de wereld van vandaag; en uit zijn Encycliek “Laudato si” (Mei 2015), over de zorg voor ons gemeenschappelijk thuis.

Andere publicaties van Paus Franciscus tonen eveneens de inspiratie van een Spiritualiteit van het Hart. Bijvoorbeeld: “Misericordiae-Vultus” (April 2015): “Jezus Christus, het gelaat van de Vaders barmhartige liefde”, een brief geschreven bij gelegenheid van het Buitengewone Jubileum Jaar van Barmhartigheid.

Dezelfde spiritualiteit vinden we in zijn brief “Amoris Laetitia” (Maart 2016), “de Vreugde van de Liefde”, over de liefde in het gezin. Later in deze inleidende cursus zullen we nog speciale aandacht geven aan de beleving van een Spiritualiteit van het Hart in het gezin en ook gebruik maken van deze Apostolische Brief.

(Alle genoemde teksten zijn verkrijgbaar op internet).

De Bezinningstekst van E.J.Cuskelly is genomen uit zijn boekje “Walking the way of Jesus, an essay on Christian Spirituality” (St.Paul’s 1999, blz. 29-30). Dit boekje is in het Nederlands vertaald onder de titel “In het Spoor van Jezus, Verhandeling over Christelijke Spiritualiteit” en in 2003 uitgegeven door de Spiritualiteitscommissie van de Belgische MSC. Het is geschreven voor een breder publiek, maar duidelijk geïnspireerd door een Spiritualiteit van het Hart.

Sectie 18

Christen zijn, een Bron van Vreugde

Paus Franciscus heeft een Apostolische Brief geschreven onder de titel ‘De Vreugde van het Evangelie’. Die titel verwijst naar de kern van zijn evangelisatie program. Hij stelt duidelijk in het licht dat onze roeping als christen een bron van vreugde kan zijn en zin geeft aan ons leven. Het is deze vreugde die ons enthousiast maakt om de schoonheid van onze christelijke roeping met zoveel mogelijk mensen te delen.

De Paus wil er ons allereerst van bewust maken hoe mooi de gave is die wij bij ons doopsel hebben ontvangen, namelijk de gave van het geloof in God, die ons onvoorwaardelijk liefheeft. Zozeer heeft God ons lief dat hij in Jezus Christus een van ons is geworden. Geloof in deze prachtige gave geeft zin aan ons bestaan en opent een toekomstperspectief op het eeuwige leven. Alleen wanneer we ons volledig bewust zijn van haar schoonheid en er werkelijk vreugde in vinden, zullen we ons ook begeistert voelen om deze gave met anderen te delen. De Paus nodigt ons uit om missionarissen te worden van het *vreugdevolle* nieuws van het Evangelie.

Op het Groot Seminarie van Bourges ontdekte Jules Chevalier de schoonheid van de Devotie tot het Heilig Hart van Jezus. (In sectie 11 hebben we daar al over gesproken). Het Hart van Jezus werd voor hem een heldere bron van liefde en vreugde. Zoals hij zelf schreef, de uiteenzetting die zijn theologie professor gaf over de devotie tot het Hart, raakte hem diep. *“Hoe meer ik me er in verdiepte, hoe aantrekkelijker ik ze vond.”* Toen hij een levensbeschrijving over de Heilige Margareta Maria Alacoque las, voelde hij zich vooral getroffen door Jezus’ woorden tot Margareta Maria: *“Dit is het Hart dat de mensheid zozeer heeft liefgehad, dat het niets heeft gespaard.”* Chevalier merkte op: *“Deze woorden maakte in mij een sterk verlangen wakker om een apostel te worden van deze Devotie tot het Heilig Hart en ze overal te verspreiden.”*

Zijn vreugde nam nog toe toen hij later in zijn leven duidelijk begon te beseffen dat de liefde van Jezus’ Hart haar bron vindt in het Hart, niet van een strenge en straffende God, maar van een God die de wereld en ieder van ons zo zeer liefheeft dat Hij zijn eigen Zoon heeft gezonden om mens te worden (Johannes 3:16). Daardoor werd Chevaliers verlangen om *“deze ware en meest heilzame devotie”* overal te verspreiden nog versterkt. (In dit verband kunt u ook Sectie 9 nog eens nalezen).

Bezinning

Bisschop James Cuskelly MSC schrijft dat,
wanneer ik mij geroepen voel
mij in te zetten voor een ander,
ik diep in mijn hart een verlangen ervaar om
*“met anderen iets te delen van de vreugde
die door het geloof in mijn leven is gekomen.”*
(E.J. Cuskelly, p. 31)

Paus Franciscus schrijft:
*“Moge de vreugde van het evangelie
in ons tot leven komen,
ook wanneer wij moeten zaaien in tranen.
Laat de nu eens angstige,
dan weer hoopvol zoekende wereld van onze tijd
de Blijde Boodschap ontvangen,
niet van bedroefde, ontmoedigde of angstige mensen,
maar van mensen wier leven vurigheid uitstraalt,
omdat zij de vreugde van Christus
eerst in zichzelf hebben ontvangen.”*
(Evangelii Gaudium n. 10)

SECTIE 19

“De Kern van het Evangelie”

Paus Franciscus benadrukt dat wij ons, bij de verkondiging van het Evangelie, altijd moeten concentreren op *“de werkelijke kern van het Evangelie”* (Evangelii Gaudium n. 34). Om *“allen zonder uitzondering of uitsluiting te bereiken dient de verkondiging zich te concentreren op het wezenlijke, op wat het mooist, het grootst, het aantrekkelijkst en tegelijkertijd het noodzakelijkst is”* (n. 35). De meeste aandacht dient uit te gaan naar *“de schoonheid van de heilzame liefde van God, geopenbaard in Jezus Christus die gestorven en verrezen is”* (n. 36).

Paus Franciscus is er van overtuigd dat de Incarnatie - de menswording van God in Jezus Christus - de kern vormt van het Christelijk geloof. Het is goed om die overtuiging een ogenblik tot ons te laten doordringen. De INCARNATIE is namelijk de openbaring van Gods liefde in het hart van de mens Jezus Christus, in zijn werk, zijn lijden, dood en verrijzenis. Dat is de kern van het Christelijk geloof en van een Spiritualiteit van het Hart. De Paus geeft toe dat het lijkt alsof de boodschap daarmee te zeer vereenvoudigd wordt, maar, zegt hij, *“ze verliest niets aan diepte en waarheid,”* en komt zelfs *“overtuigender en stralender”* bij ons over (n. 35).

Chevalier zou het zeker helemaal met Paus Franciscus eens geweest zijn. In zijn boek *“Le Sacré Coeur de Jésus”* (Het Heilig Hart van Jezus) van 1900, schrijft hij iets in dezelfde geest. Met volledige instemming citeert hij daar de woorden van zijn tijdgenoot Kardinaal Pie. De Kardinaal had geschreven dat heel de geschiedenis van de Christelijke godsdienst kan worden samengevat *“in de sublieme uitspraak: “Zo zeer heeft God de wereld liefgehad”* (Johannes 3:16). De Kardinaal voegde er aan toe en Chevalier citeert ook die woorden: *“de hele geloofsbelijdenis kan worden teruggebracht tot deze woorden van de geliefde leerling: “Wij geloven in Gods liefde voor ons”* (1 Johannes 4:16).

Toen de voormalige Algemeen Overste van de MSC, James Cuskelly, tot hulpbisschop van Brisbane, Australië, werd gewijd, koos hij als zijn bisschoppelijk motto: *“Credidimus Caritati”* (1 Johannes 4:16). Hij zelf vertaalde dat op een vrije manier als *“Wij geloven in Gods barmhartige liefde”*. Ook voor hem vormden deze woorden de kernboodschap van het Evangelie en tegelijk ook van een Spiritualiteit van het Hart.

Bezinning

De volgende woorden van de MSC Constituties
gelden voor de hele Chevalier Familie:

*“Als Missionarissen van het Heilig Hart
beleven wij ons geloof in de liefde van de Vader.
Die liefde heeft Hij geopenbaard
in het Hart van Jezus Christus.*

*Wij willen zijn zoals Jezus
die met een menselijk hart heeft lief gehad.
We willen door hem en met hem liefhebben
en zijn liefde aan de wereld bekend maken.”*
(MSC Constituties n. 10).

Paus Franciscus benadrukt dat wat
bovenal steeds weer in allerlei toonaarden
verkondigd dient te worden, is:

*"Jezus Christus houdt van je,
Hij heeft zijn leven gegeven om je te redden
en nu leeft Hij iedere dag aan je zijde
om je te verlichten,
te sterken,
en te bevrijden."*

(Evangelii Gaudium n. 164).

Sectie 20

De Genezing van een Gewonde Maatschappij

Paus Franciscus en Pater Chevalier zijn er zich allebei terdege van bewust dat de centrale boodschap van het Evangelie betreffende Gods onvoorwaardelijke liefde wordt ontvangen niet alleen voor persoonlijke vertroosting, maar evenzeer voor de genezing van de maatschappij die zwaar gewond is.

In “*Evangelii Gaudium*” toont de Paus zich verontrust over de ziekten die de moderne samenleving teisteren. Hij spreekt uitgebreid over het lijden dat zoveel mensen hebben te doorstaan en over de grote uitdagingen waar de wereld van vandaag voor staat: armoede, maatschappelijke ongelijkheid, geweld en oorlog. Hij heeft scherpe kritiek op moderne economieën, die ten nadele van de armen werken

Als diepste oorzaak van de schokkende sociale ongelijkheid, die de moderne maatschappij beheerst, verwijst de Paus echter niet alleen naar het falen van economische systemen, maar evenzeer naar menselijke tekorten. Hij wijst daarbij bovenal op twee gebreken van ons hart: onverschilligheid en egoïsme. Hij spreekt zelfs van “*een globalisering van onverschilligheid*” en schrijft: “*Bijna zonder het te merken worden wij onbekwaam om medelijden te voelen met de roep om hulp van de armen ... alsof wij niet verantwoordelijk voor hen zijn.*” (Evangelii Gaudium n. 54). En wat egoïsme betreft, spoort hij ons aan om een duidelijk “*nee*” te zeggen tegen “*egoïstische nalatigheid*” (Evangelii Gaudium n. 81).

Pater Chevalier voelde zich in zijn tijd geschokt door dezelfde kwalen van de maatschappij. Twee soorten kwaad, schreef hij, “*verwoesten onze ongelukkige wereld: onverschilligheid en egoïsme*” (Persoonlijke Aantekeningen, p. 107). Ook hij was er van overtuigd dat dit kwaad zijn oorsprong vindt in het menselijk hart. Maar hij ontdekte in “*de devotie tot het Heilig Hart een doeltreffend geneesmiddel tegen de kwalen van een samenleving die verkleumd is door de kou van onverschilligheid en die wordt ondermijnd door een angstaanjagend zedenbederf*” (MSC Constituties 1877. Bloemlezing Chevalier 4 januari). Want, zo zei hij, deze devotie doet “*in alle harten het vuur van Gods liefde ontbranden.*”

Paus Franciscus maakt geen uitdrukkelijke melding van de devotie tot het Heilig Hart. Maar ook hij beschouwt liefde en barmhartigheid als de geneesmiddelen bij uitstek van genoemde maatschappelijke kwalen. Daarbij ziet hij een rol weggelegd zowel voor politici als voor privé personen. “*Politici*”

zegt hij, *“dienen zich bezig te houden met oprechte en doeltreffende pogingen tot dialoog, met het doel om de diepere wortels van het kwaad in de maatschappij te genezen.”* Evenzeer dient ieder van ons ervan overtuigd te zijn *“dat liefde en barmhartigheid niet alleen vorm moet geven aan onze persoonlijke relaties met familie, vrienden en kleine groepen van mensen om ons heen, maar evenzeer aan onze maatschappelijke, economische en politieke verbanden”* (Evangelii Gaudium n. 205). Verschillende malen verwijst de Paus naar *“de onontkoombare maatschappelijke dimensie van de boodschap van het Evangelie”* (Evangelii Gaudium n. 258). *“Het Evangelie nodigt ons vóór alles uit een antwoord te geven aan God, die ons liefheeft, ... en buiten onszelf te treden om het welzijn van anderen te zoeken”* (Evangelii Gaudium n. 39).

Bezinning

De maatschappij waarnaar we uitzien.

*“Een maatschappij die ons bemoedigt om
uit het omhulsel van egoïsme en zelfbetrokkenheid te breken,
draagt het zaad in zich van een samenleving
waar mensen eerlijk zijn, betrouwbaar en liefdevol.*

*Een maatschappij kan alleen dan goed functioneren
wanneer mensen zich niet alleen bekommeren om hun eigen noden
en die van de kleine kring van mensen om hen heen,
maar evenzeer om de noden van iedereen,
dat wil zeggen om het algemeen welzijn
en de noden van de hele mensengemeenschap.”*
(Jean Vanier)

Paus Franciscus schrijft:

*“De vreugde van het Evangelie is zo groot
dat niets of niemand haar ons kan ontnemen.
Het kwaad van onze wereld
- en dat van de Kerk –
mag geen excuus zijn
om onze inzet en ons vuur te verminderen.
Laten wij het beschouwen als een uitdaging om te groeien.
Met de ogen van het geloof zijn we in staat
het licht te herkennen dat de Heilige Geest
steeds laat schijnen te midden van de duisternis.
Ons geloof wordt uitgedaagd om te zien
hoe water kan worden veranderd in wijn
en hoe te midden van het onkruid graan kan groeien.”*
(Evangelii Gaudium n. 84)

Sectie 21

Een Verandering van Hart

De Encycliek « Laudato Si » (“Wees geprezen”) van Paus Franciscus gaat over de zorg voor ons gemeenschappelijk thuis, de aarde, en over het behoud van de schepping. Een vaak terugkerend thema in dit document is de uitspraak dat, *“alles in onderling verband staat met elkaar”* (Laudato Si n. 70; zie bijvoorbeeld ook n. 16; 91; 240), en dat *“alle schepselen onderling met elkaar verbonden zijn”* (Laudato Si 42). De Paus verklaart bijvoorbeeld dat, *“Vrede, gerechtigheid en behoud van de schepping nauw met elkaar verbonden zijn”* en dat, *“alles in relatie staat tot elkaar en wij mensen met elkaar verenigd zijn als broeders en zusters in een wonderbaarlijke pelgrimstocht, met elkaar verbonden door de liefde die God voor elk van zijn schepselen heeft en die ons ook nauw verenigt met broeder zon, zuster maan, zuster water en moeder aarde”* (Laudato Si n. 92).

Net als Paus Franciscus, wijst ook Pater Chevalier op het feit dat door de liefde van de Schepper alle schepselen met elkaar verbonden zijn. Hij schrijft: *“Hoe wonderbaarlijk is deze materiële wereld! Wat een volmaakte eenheid in die onbeschrijflijke verscheidenheid! Geen enkel schepsel bestaat geïsoleerd. Integendeel, het is één uitgestrekt netwerk, waarvan alle onderlinge verbanden in een centraal punt samenkomen: de mensheid. Ja, in de mensheid wordt deze eenheid bereikt. En in ons mensen heeft het affectieve leven een speciaal orgaan: het hart. Het hart! Zie daar het centrale punt waarin alles samenkomt.”* (Le Sacré Coeur de Jésus, p. 64-65). Verder wijst Chevalier op *“de mysterieuze keten die het menselijk hart verbindt met het Hart van Christus en het Hart van Christus met het Hart van God”* (Le Sacré Coeur de Jésus, p. 182; Bloemlezing Chevalier, 11 juli).

In zijn encycliek spreekt de Paus ook over *“Ecologische opvoeding en Spiritualiteit”* (Laudato Si, hoofdstuk 6) en hij roept ons op om een *“Ecologische Bekering”* (Laudato Si n. 216) te ondergaan. Hij schrijft: *“Wat we nodig hebben is een bekering, een verandering van het hart”* (Laudato Si n. 218). Want, zo zegt hij, *“Hoe leger het hart van de mens, hoe groter de behoefte om te kopen, te bezitten en te consumeren.”* Een leeg hart schept een *“obsessie voor een levensstijl, louter gericht op consumptie,”* wat resulteert in het verdwijnen van een oprechte waardering voor *“het algemeen welzijn.”* Dat kan zelfs leiden, zo waarschuwt de Paus, tot *“geweld en onderlinge vernietiging”* (Laudato Si n. 204).

Deze ‘ecologische bekering’ of ‘verandering van hart’ vraagt om de ontwikkeling van bepaalde grondhoudingen. De Paus noemt: *“allereerst dankbaarheid en de erkenning dat de wereld een liefdevolle gift van God is. Het behelst ook een liefdevolle aandacht voor het feit dat we niet gescheiden leven van de andere schepselen, maar met hen verbonden zijn in een schitterende universele*

gemeenschap, waarbij wij ons bewust zijn van de banden waarmee de Vader ons verenigd heeft met al wat bestaat.” (Laudato Si n. 220). “Door onze door God gegeven persoonlijke capaciteiten te ontwikkelen, kan een ecologische bekering ons aanzetten tot grotere creativiteit en enthousiasme voor het oplossen van de problemen in de wereld” (Laudato Si n. 220). Bovendien, zo stelt de Paus, zal een dergelijke bekering of ‘verandering van hart’ ons leiden tot, “een andere manier om de kwaliteit van het leven te waarderen ... en tot een stijl van leven, die gekenmerkt wordt door een diepe vreugde, zonder geobsedeerd te zijn door de drang naar consumptie.” (Laudato Si n. 222).

Deze woorden van Paus Franciscus zouden Pater Chevalier uit het hart gegrepen zijn. Ook hij verwachtte immers een ‘verandering van hart’ en wel door een ontmoeting met het Hart van Jezus. Hij schreef: *“wanneer wij het hart van Jezus leren kennen, zullen wij ook ons eigen hart leren kennen. Met de Apostel zijn we dan in staat te zeggen: “Alles is van ons, wij zijn van Jezus en Jezus is van God” (1 Cor 3:22-23; Le Sacré Coeur de Jésus, p.199).*

Bezinning

*“De constante opeenhoping van mogelijkheden om te consumeren
leidt het hart af en belet ons
om ieder ding en ieder moment te waarderen.
De christelijke spiritualiteit houdt in
een groei in soberheid
en een vermogen om met weinig tevreden te zijn.
Het is een terugkeer naar eenvoud.
Die eenvoud maakt het mogelijk om een ogenblik stil te staan
en de kleine dingen te waarderen.
Zij stelt ons ook in staat om te danken
voor de mogelijkheden die het leven biedt,
zonder ons te hechten aan wat wij hebben,
of treurig te worden om wat wij niet bezitten.”
(Paus Franciscus, Laudato Si n. 222)*

*“Veel mensen besteden geen aandacht
aan de wonderen die, hier en nu,
steeds weer om ons heen gebeuren.”
(Richard Rohr ofm)*

Sectie 22

De reden om te Evangeliseren

Pater Chevalier maakte zich grote zorgen over het feit dat zoveel mensen Jesus Christus nog niet kenden. Zij beseffen niet wat ze missen, zei hij en schreef: *“Het Heilig Hart van Jezus, de enige bron van licht, waarheid en leven, wordt niet voldoende gekend en niet voldoende bemind. Toch is het zijn liefde die de wereld heeft gered en zijn barmhartigheid die de wereld in stand houdt.”* (Regels 1857, p.1; Daily Readings December 20). Wanneer Chevalier spreekt over het Heilig Hart van Jezus, heeft hij het in feite over de Jezus van het Evangelie, die liefheeft met een menselijk hart.

Chevalier betoogde dat wanneer mensen Jezus van het Evangelie werkelijk leren kennen, hun hart en leven zal veranderen. Zij zullen van hem gaan houden en deelnemen aan *“de strijd tegen egoïsme en onverschilligheid”*. Daarom, om *“de rijkdom aan barmhartigheid die Jezus’ hart vervult”* bekend te maken wilde Chevalier religieuze mannen en vrouwen, diocesane priesters en leken bij elkaar brengen in een Sociëteit van het Heilig Hart (Regels 1857, p. 1; Daily Readings December 20).

In zijn preken houdt Chevalier ervan de Evangelieverhalen over Jezus’ zorg voor de zieken en armen te vertellen. Met enthousiasme spreekt hij over Jezus’ aandacht voor de overspelige vrouw; over zijn bezorgdheid voor Jaïrus, de leider van de synagoge, wiens dochtertje was gestorven; en voor de weduwe van Naïn, die op weg was om haar enige zoon te begraven. Chevalier legde er de nadruk op hoe Jezus *“van de kribbe tot het kruis”* zijn hart liet spreken dat *“zowel barmhartig als sterk was”* (Le Sacré Coeur, p. 200; Daily Readings July 13).

Ook Paus Franciscus maakt zich grote zorgen over het feit dat zoveel mensen Jezus Christus niet kennen. In *“de Vreugde van het Evangelie”* schrijft hij dat het *“de eerste taak van de Kerk”* is om Jezus Christus te verkondigen aan hen die Hem niet kennen of Hem afwijzen (EG n. 15). *“Als iets ons moet bekommeren en ons geweten wakker schudden is het het feit dat zoveel van onze broeders en zusters leven zonder de kracht, het licht en de vreugde van de vriendschap met Jezus Christus, zonder de steun van een geloofsgemeenschap en zonder zin en doel in hun leven”* (EG 49). En hij vervolgt: *“Christus verkondigen betekent mensen laten zien dat geloven in Hem en Hem volgen iets moois is, en in staat is het leven met nieuwe glans en diepe vreugde te vervullen, zelfs in tijden van beproeving”* (EG n. 167).

Bezinning

Paus Francis spreekt geestdriftig over Jezus in het Evangelie:

*“Het doet ons goed de betrokkenheid te overwegen,
die Jezus iedereen toonde!*

Wanneer hij tot iemand sprak, keek hij hem vol sympathie in de ogen:

“Jezus keek hem liefdevol aan” (Mrc 10:21).

We zien hoe toegankelijk hij is,

wanneer hij stil staat bij de blinde langs de weg (cf. Mrc 10:46-52);

en eet en drinkt met zondaars (cf. Mrc 2:16)

zonder zich er om te bekommeren

dat hij als een veelvraat en dronkaard beschouwd wordt (cf. Mt 11:19).

We zien zijn fijngevoeligheid,

wanneer hij zijn voeten laat zalven

door een vrouw die bekend stond als een zondares (cf. Lc 7:36-50)

en wanneer hij ‘s nachts Nicodemus ontvangt (cf. Jn 3:1-15).”

(Evangelii Gaudium n. 269).

Een Gebed tot Jezus

Heer Jezus, *“Uw Vaders liefde was zo onbegrensd*

dat Hij wilde dat wij die liefde zouden kennen

en in die liefde de vervulling van onze diepste verlangens zouden vinden.

Daarom heeft Hij U naar ons toegezonden,

met een menselijk hart, een hart groot genoeg

om alle menselijke eenzaamheid en angsten te omvatten.

Uw hart is geen hart van steen maar van vlees;

geen hart beperkt door menselijke zonden en ontrouw,

maar ruim en diep als de goddelijke liefde zelf.

Uw hart staat open om iedereen te ontvangen

met totale, onbeperkte liefde.

Voor iedereen, die tot U wilt komen, is er plaats.

U wilt iedereen een thuis geven,

waar aan alle menselijke verlangens tegemoet wordt gekomen;

waar ieder verlangen tot rust komt

en aan iedere menselijke behoefte wordt voldaan”

(Henri J.M. Nouwen, Heart speaks to Heart, Three prayers to Jesus, p. 22).

Sectie 23

Een passie voor Jezus en voor zijn mensen

Zowel bij Paus Franciscus als bij Pater Chevalier nemen zending of missie (ook evangelisatie genoemd) een belangrijke plaats in. Beiden leggen er de nadruk op dat alle Christenen geroepen zijn om deel te nemen aan Jezus' zending in de wereld. Voor beiden dient zending of evangelisatie een vitale rol te spelen in iedere kerkgemeenschap en in het leven van iedere christen.

De Paus omschrijft zending als het gedreven zijn door *“een passie zowel voor Jezus als voor zijn mensen”* (Evangelii Gaudium n. 268). In sectie 8 van deze cursus spraken we al over Pater Chevaliers grote passie voor Jezus Christus. In alles wat hij geschreven heeft presenteert Chevalier ons Jezus Christus als een model voor leven en zending in Kerk en maatschappij. Hij nodigt ons uit om aandachtig naar het openbare leven van Jezus te kijken, zodat wij hem kunnen navolgen in de uitvoering van zijn zending. Wat zien we dan? *“Wij zien hoe zijn Hart zich ontfermt over alle tegenspoed, over alle morele en lichamelijke ellende. Alle weldaden die Jezus op zijn weg verricht, alle wonderen die hij doet, getuigen allemaal van de mateloze goedheid van zijn Hart”* (Le Sacré Coeur 1900, p. 9. Bloemlezing Chevalier 7 Juni). In hetzelfde boek schrijft Chevalier meer over deze *“mateloze goedheid”* van Jezus: *“Goedheid is liefde om niet,”* schrijft hij en hij citeert Pater Lacordaire OP, een bekend predikant in die dagen, die zei: *“Die mens is werkelijk goed, die liefheeft louter om het geluk van het liefhebben.”*

Paus Franciscus noemt *dat* ook het zuiverste motief van evangelisatie, wanneer hij schrijft: *“Alleen iemand die zich werkelijk gelukkig voelt om voor anderen het goede na te streven en er naar verlangt anderen gelukkig te maken, kan missionaris zijn. Deze openheid van hart is een bron van vreugde want “geven maakt gelukkiger dan ontvangen”* (Handelingen 20:35).”

De Paus verwijst dan naar de vele mensen die *“missionaris”* zijn door de manier waarop zij hun dagelijks werk doen: *“Overal om ons heen zien wij verpleegsters, leraren, politici die hun werk doen met hart en ziel. Diep in hun hart hebben deze mensen er voor gekozen om er te zijn met en voor anderen”* (Evangelii Gaudium n. 272-273). En overal om ons heen ontmoeten wij ook mensen die met hart en ziel ouder of kind zijn, priester, religieus of leek, beambte of arbeider. Dat zijn mensen, schrijft de Paus, die leven met *“een hart vol aandacht voor anderen”*

(Evangelii Gaudium n. 282). Het zijn mensen die “grootmoedig zich zelf geven” (Evangelii Gaudium n. 274). Zulke mensen noemt de Paus in hoofdstuk 5 van ‘Evangelii Gaudium’: “*Getuigen van het Evangelie die vervuld zijn van de Geest.*”

BEZINNING

*“Is het niet opvallend
dat de geestelijke vorming van de eerste leerlingen
plaats vindt terwijl zij met Jezus onderweg zijn?”*

*Feitelijk leren de leerlingen door te doen.
Zij beginnen te begrijpen wie God eigenlijk is
- een God van liefde,
een God van compassie,
een God die gerechtigheid liefheeft,
een God die alle dingen nieuw maakt -
door als toeschouwers actief deel te nemen
aan werken van compassie, gerechtigheid en vernieuwing.*

*En ja, natuurlijk pauzeren ze ook om samen met Jezus
te reflecteren,
vragen te stellen (soms heel domme vragen)
en te bidden.*

*Maar het geestelijke avontuur dat de vier Evangelies beschrijven
vindt niet plaats in een heiligdom,
maar onderweg,
in het gezelschap van bedelaars, prostituees en melaatsen.”*

Jack Jezreel, "To Love without Exception," *Oneing*, Vol. 4 No. 1, p. 51-52.

Sectie 24

“Een spiritualiteit die ons hart verandert”

(Evangelii Gaudium n. 262)

James Cuskelly MSC zijn wij in dit programma al eens eerder tegengekomen. Hij was een van de eerste MSC-ers, die de Chevalier Familie vertrouwd maakte met een Spiritualiteit van het Hart. Als we werkelijk willen leven vanuit een Spiritualiteit van het Hart, schreef hij, dan *“moeten wij binnengaan in ons hart en ons bewust worden van onze diepgewortelde persoonlijke behoefte aan liefde en aan een zinvol leven.”* (Jules Chevalier, *Man with a Mission*, p. 128).

Waarom is het voor de beleving van een Spiritualiteit van het Hart van belang om aandacht te besteden aan de diepste verlangens van ons hart? In zijn boek van 1900 gaf Pater Chevalier al een gegronde reden. Hij schreef: *“God openbaart de verlangens van zijn Hart door de verlangens van ons hart ... Of men het weet of niet, de waarheid is dat ons hart is gemaakt voor zijn Hart. God schept verlangens in ons hart die harmonisch overeenkomen met Gods eigen verlangens”* (Le Sacré Coeur 1900, p. 77). St. Augustinus, die leefde in de vierde eeuw, spoorde zijn toehoorders aan met de woorden: *“ Keer terug naar je hart... Daar vind je God. Jij bent immers geschapen als Gods evenbeeld”* (Preken over het Evangelie van Johannes 18:10, verwijzend naar Jesaja 46:8 en Genesis 1:27).

Het is inderdaad God zelf die in ons hart diepe verlangens heeft geplant: intense verlangens naar solidariteit en rechtvaardigheid, maar ook vurige verlangens naar liefde en zinvol leven. In zijn brief “de Vreugde van het Evangelie” ziet Paus Franciscus deze diepe verlangens in het hart van de mens, alsook het zoeken van mensen naar zin in hun leven, als duidelijke tekenen van een wijdverspreid dorsten naar God, ook bij mensen die er zich niet van bewust zijn. Hij wijst op de *“ontelbare tekenen in de wereld van vandaag, vaak uitgedrukt op een impliciete of negatieve manier, van dorst naar God, van behoefte aan een zinvol leven”* (Evangelii Gaudium n. 86). Wij kunnen er zeker van zijn, zegt hij, *“dat God aanwezig is in het oprecht zoeken van individuen en groepen naar steun en zin in hun leven”* en dat God woont te midden van mensen, die *“solidariteit en gemeenschappelijkheid bevorderen en die verlangen naar goedheid, waarheid en gerechtigheid”* (Evangelii Gaudium n. 71).

In deze woorden van de Paus ligt ook de boodschap opgesloten, dat het

belangrijk is om aandacht te schenken aan de diepe verlangens van ons eigen hart, onze persoonlijke behoeften aan liefde en zinvol leven, maar ook aan ons eigen streven naar gerechtigheid, waarheid en solidariteit. Want ook in ons hart is *“Gods helende liefde op een mysterieuze manier aan het werk – een liefde die onze fouten en tekortkomingen overstijgt”* (Evangelii Gaudium n. 44).

Bezinning

Paus Franciscus vestigt onze aandacht
op het feit dat onze tijd wordt gekenmerkt door
“een terugkeer naar het sacrale en het zoeken naar spiritualiteit”

Hij vervolgt met te zeggen:
*“Vandaag staan wij voor de uitdaging
om een passend antwoord te geven
aan de vele mensen die eigenlijk dorsten naar God,
opdat zij hun dorst niet lessen bij zaken die hen vervreemden
of vertroosting zoeken bij een Jezus Christus zonder vlees en bloed,
die niets van hen vraagt met betrekking tot de ander.*

*De mensen moeten in de Kerk een spiritualiteit vinden,
die hen geneest, hen bevrijdt,
hen vervult van leven en vrede
en hen tegelijkertijd oproept
tot solidaire verbondenheid en missionaire inzet.*

*Zo niet, dan worden mensen uiteindelijk bedrogen
door een aanbod dat hun leven niet menselijker maakt
en ook geen eer geeft aan God”*
(Evangelii Gaudium n. 89).

Sectie 25

“Bemind zij overal het Heilig Hart van Jezus” (Eerste deel)

Door zijn blijvende verering van het Heilig Hart van Jezus en zijn diepgaande studie van de Heilig Hart Devotie begon Chevalier meer en meer inzicht te krijgen in de bijzondere rol die het Heilig Hart van Jezus vervult. In zijn boek *“het Heilig Hart van Jezus”* beschrijft hij het Hart van Jezus als het centrum niet alleen van Gods verlossingsplan, maar ook van Gods scheppingswerk: *“Jezus Christus is het beginpunt, het middelpunt en het hoogtepunt van de hele schepping Alles komt samen in Jezus. En in Jezus komt alles samen in zijn Hart”* (Sacré Coeur de Jésus, 1900, p. 77).

Met betrekking tot de schepping van de mens, schrijft Chevalier: *“Toen God het hart van de eerste mens schiep, ging zijn aandacht duidelijk uit naar het Hart van zijn Zoon, dat de Heilige Geest later zou vormen van het bloed van een Maagd.”* (Sacré Coeur de Jésus, 1900, p. 139). Door zijn liefde voor het Heilig Hart van Jezus en door zijn bewondering voor diens rol in de schepping kreeg Chevalier ook een grote waardering voor de plaats die mensen in de schepping innemen. Volgens Chevalier is alles wat geschapen is niet alleen gemaakt voor Jezus Christus, maar ook voor ons. *“Alle dingen zijn gemaakt voor ons en ons ter beschikking gesteld.”* Dat is zeker een uitverkiezing, maar een die ook verantwoordelijkheid met zich mee brengt. *“Onze taak is het, zo schrijft Chevalier, om uit naam van alle schepselen een loflied van dankbaarheid aan te heffen. Wij dienen de schepselen onze stem, ons hart en onze vermogens te geven om God te verheerlijken. Zonder ons zou het universum stom zijn, maar met ons richt alles in de natuur zich naar de hemel, biddend en aanbiddend”* (Retraite de huit jours selon la méthode de Saint Ignace, Issoudun 1904, p. 22; Bloemlezing Chevalier, 2 Maart).

In zijn Encycliek *“Laudato Si”* (*“Geprezen zijt Gij”*) verkondigt Paus Franciscus dezelfde boodschap: *“Wanneer wij Gods aanwezigheid weerspiegeld kunnen zien in al wat bestaat, wordt ons hart er toe bewogen om God te loven voor alle schepselen en hem samen met hen te verheerlijken”* (Laudato Si n. 87). Maar de Paus waarschuwt ons met te zeggen dat, *“een gevoel van verbondenheid met de rest van de natuur niet echt is, als ons hart niet tegelijk teder, medelevend en bezorgd is voor onze medemensen”* (Laudato Si n. 91).

Het motto van de Chevalier Familie, *“Bemind zij overal het Heilig Hart van Jezus”*, behelst dus een aansporing om een liefde zonder grenzen te beoefenen. Wij worden uitgenodigd om het Hart van Jezus lief te hebben als het centrum van het universum. Dit Heilig Hart maakt het hele universum tot een heilige gemeenschap van schepselen. Het leven van onze medemensen, maar ook de natuur in haar grote verscheidenheid, is daarom heilig, verdient diep respect en onze grote bewondering. Of zoals Paus Franciscus het zegt: *“Alle schepselen van het universum worden geschapen door dezelfde Vader; zijn door onzichtbare banden met elkaar verbonden en vormen een soort universele familie, een grandioze gemeenschap, die ons vervult met een heilig, gevoelvol en nederig respect”* (Laudato Si n. 89).

Bezinning

Christelijk gebed in verbondenheid met de schepping

*“Drie-ene God, onovertroffen gemeenschap van onbegrensde liefde,
leer ons U te zien in de schoonheid van het universum,
waar alles spreekt van U.
Wek onze lof en dankbaarheid op
voor elk schepsel dat U geschapen hebt.
Schenk ons de genade om ons verbonden te voelen met al wat bestaat.
God van liefde, toon ons onze plaats in deze wereld
als instrumenten van uw liefde voor alle schepselen op deze aarde.
Verlicht de machtigen en rijken
opdat ze zich ver houden van de zonde van onverschilligheid,
zich inzetten voor het gemeenschappelijk belang,
zich bekommeren om het lot van de zwakken
en zorg dragen voor de aarde die we bewonen
De armen en de aarde smeken U, Heer,
help ons door uw macht en uw licht om elk leven te beschermen
en om een betere toekomst voor te bereiden,
gericht op de komst van Uw Rijk -
een Rijk van gerechtigheid, vrede, liefde en schoonheid.
Geprezen zijt Gij. Amen!
(Pope Francis, Laudato Si, n. 246).*

Sectie 26
“Bemind zij overal het Heilig Hart van Jezus”
(Tweede deel)

Het waren roerige tijden in het Frankrijk van de negentiende eeuw toen Pater Chevalier begon missionarissen uit te zenden naar verre landen. In verschillende streken van Frankrijk werden religieuzen door de plaatselijke overheid vervolgd. Ook MSC paters, broeders en studenten werden van de ene op de andere dag uit Frankrijk verbannen. Dit gebeurde in november 1880. In zijn Persoonlijke Aantekeningen schreef Pater Chevalier: *“Tot mijn groot verdriet moest ik toezien hoe al mijn medebroeders werden verspreid, onze geliefde Basiliek werd gesloten en heiligschennende zegels op de deuren werden bevestigd,”* (Daily Readings november 5). Chevalier kon in Frankrijk blijven, omdat jaren tevoren de Aartsbisschop van Bourges hem had aangesteld als pastoor van de parochie St. Cyr in Issoudun. Maar om niet verbannen te worden moest Chevalier zich voordoen als diocesane priester. Het was hem niet toegestaan om in het openbaar als Generaal Overste van een religieus instituut op te treden. Sinds de sluiting van de Basiliek en de inbeslagname van het klooster door de plaatselijke overheid was hij gedwongen om zijn Congregatie vanuit de pastorie te besturen.

Te midden van deze ontmoedigende omstandigheden ontving Pater Chevalier een brief van het Vaticaan, gedateerd 25 maart 1881, met het verzoek gericht aan de Congregatie van de Missionarissen van het Heilig Hart om de Missie van Melanesië en Micronesië in Oceanië op zich te nemen. Het betrof een uitgestrekt gebied dat al vele jaren niet door een Katholieke Missie werd bediend. Niet zonder reden waren Chevaliers raadsleden van oordeel dat deze zware Missie de krachten van de jonge Congregatie ver te boven ging. Daarom adviseerden zij hem om niet op het verzoek van het Vaticaan in te gaan. Maar Pater Chevalier vertrouwde volledig op de bijstand van het Heilig Hart en besloot het aanbod te accepteren. Wel wist hij nog niet wie van zijn medebroeders voor deze Missie te vragen, maar hij beschouwde de Missies in verre landen als een van de voornaamste doelstellingen van zijn Congregatie die hij immers als motto had meegegeven: *“Bemind zij overal het Heilig Hart van Jezus.”* Tot op de dag van vandaag verwoordt deze lijfspreuk heel juist wat van de Chevalier Familie verwacht wordt, namelijk deel te nemen aan de Missie van Jezus Christus, waar ook ter wereld.

Net als ten tijde van Pater Chevalier en zijn medebroeders, komen ook in

onze dagen missionarissen, die het Goede Nieuws proberen te verspreiden, voor grote moeilijkheden te staan. In de Apostolische Brief 'Evangelii Gaudium', beschrijft Paus Franciscus de vele problemen waarmee evangelisatie tegenwoordig te kampen heeft: *"Soms nemen deze moeilijkheden de vorm aan van openlijke aanvallen op de vrijheid van godsdienst of worden Christenen opnieuw vervolgd. In enkele landen hebben deze vervolgingen het niveau bereikt van onverholen haat en geweld."* Maar op veel plaatsen, aldus de Paus, *"gaat het meer om wijdverspreide onverschilligheid, die geworteld is in grote teleurstelling ..."* (Evangelii Gaudium 61).

Deze moeilijkheden zijn voor de Paus echter geen reden om de missionaire inzet te verminderen. Integendeel, de Paus schrijft dat vandaag de dag, *"iedere Christen hier en nu wordt uitgedaagd, om zich actief in te zetten voor evangelisatie."* En hij voegt er aan toe: *"Iemand, die zelf Gods reddende liefde heeft ervaren, heeft niet veel tijd of oefening nodig om deze liefde uit te dragen. Iedere Christen is een missionaris voor zover hij of zij Gods liefde heeft ontmoet in Christus Jezus"* (Evangelii Gaudium n. 120).

Bezinning

*Moge de wereld van vandaag,
die zoekende is, nu eens angstig, dan weer hoopvol,
in staat worden gesteld om de Blijde Boodschap te ontvangen,
niet van bedroefde, ontmoedigde, ongeduldige
en angstige verkondigers van het Evangelie,
maar van dienaren van het Evangelie
wier leven vurigheid uitstraalt,
omdat zij eerst de vreugde van Christus in zichzelf hebben ervaren."*
(Paus Franciscus, Evangelii Gaudium, n. 10).
*"Iedereen verdient onze toewijding. ...,
Iedere mens is een voorwerp van Gods oneindige tederheid.
God is aanwezig in ieders leven. ...
Als ik er in slaag
om één persoon te helpen beter te leven,
dan is dat al voldoende om de gave van mijn leven te rechtvaardigen.
En de grootste voldoening bereiken wij,
wanneer wij muren neerhalen
en ons hart zich vult met gezichten en namen!"*
(Paus Francis, Evangelii Gaudium, n. 274)

Sectie 27

“Bemind zij overal het Heilig Hart van Jezus”

(Derde deel)

Chevaliers boek “Le Sacré Coeur de Jésus” (waarvan de 4e editie in 1900 verscheen) begint met de woorden: *“God is geheel en al liefde. God is de liefde zelf. God is wezenlijk liefde (1 Johannes 4:16). Van alle eeuwigheid heeft God het plan opgevat om ons zijn liefde te openbaren. ... Daarom zendt God zijn Woord hier op aarde, zijn enige Zoon”* (p. 3). Dat is een prachtige geloofsbelijdenis en fundamenteel voor Chevaliers spiritualiteit gedurende de laatste fase van zijn leven. Deze geloofsbelijdenis is ook cruciaal voor een eigentijdse Spiritualiteit van het Hart. (U kunt hier over sectie 10 van deze cursus nog eens nalezen).

Maar, belemmerd door het theologische klimaat van zijn tijd, was Chevalier zich niet voldoende bewust van de andere weg die God volgt om op een krachtdadige manier zijn liefde aan ons te tonen, namelijk door het werk van de Heilige Geest in het heelal, in de maatschappij en in de harten van alle mensen. Het is waar, Chevalier erkende dat God aan het werk is in ons hart door, zoals hij zegt, *“de Geest van kracht en liefde”* (2 Tim 1:7; Le Sacré Coeur de Jésus, p. 201), maar, trouw aan de leer van de Kerk in die dagen, zag hij Gods Geest alleen aan het werk in de harten van gedoopte mensen die trouw waren aan de Rooms Katholieke Kerk. Daarom was het voor hem zo moeilijk om iets goeds te ontdekken in de harten van een protestantse hervormer zoals Maarten Luther, of in de harten van tijdgenoten, die zich inzetten voor de erkenning van de rechten van de mens.

Paus Franciscus verdiept ons inzicht in een Spiritualiteit van het Hart door de rol van *“de Geest die haar bron vindt in het Hart van de Verrezen Christus”* (Evangelii Gaudium n. 2) te onderstrepen. Net als Chevalier richt hij allereerst onze aandacht op God, die *“zijn Geest in ons hart zendt”* en ons tot *“zijn zonen en dochters”* maakt. *“God hernieuwt ons en stelt ons in staat om in ons leven aan Gods liefde te beantwoorden”* (Evangelii Gaudium n. 112), zegt hij. De Paus benadrukt ook hoe *“de Heilige Gees de hele Kerk verrijkt met allerlei charisma’s, zodat zij haar missie om te evangeliseren kan volbrengen.”* Deze charisma’s of “Gaven van de Geest” worden gegeven *“om de Kerk op te bouwen en te hernieuwen”* (Evangelii Gaudium n. 130; over ‘charisma’s kunt u meer lezen in sectie 2 en 4 van deze cursus),).

Maar de Paus gaat verder dan Chevalier, wanneer hij ons aanspoort om, *“te geloven dat de Heilige Geest aan het werk is in iedere mens.”* Hij wijst erop,

“dat de Heilige Geest probeert door te dringen in iedere menselijke situatie en in alle maatschappelijke verbanden en in staat is om de meest onontwarbare knopen van de geschiedenis te ontwarren” (Evangelii Gaudium n. 178). Hij legt er de nadruk op dat “dezelfde Geest overal allerlei vormen van praktische wijsheid opwekt, die mensen in staat stelt om lijden te verdragen en met elkaar meer in vrede en harmonie te leven” (Evangelii Gaudium n. 254). “Ook wij Christenen, zegt hij, kunnen ons voordeel doen met de rijkdom in de loop der eeuwen opgebouwd. Deze rijkdom kan ons helpen om onze eigen geloofsovertuiging beter te beleven” (Evangelii Gaudium n. 254).

Als *“missionaire leerlingen”* (Evangelii Gaudium n. 120), die gewoon zijn om te bidden: *“Bemind zij overal het Heilig Hart van Jezus”*, is het daarom goed ons te laten onderrichten door *“de Geest die haar bron heeft in het Hart van de Verrezen Christus”* (Evangelii Gaudium n. 2). Die Geest is op een krachtige wijze werkzaam in de harten van alle mensen, in de hele maatschappij en de hele schepping. Wij worden gezonden om *“in samenwerking met het bevrijdende handelen van de Geest”* (Evangelii Gaudium n. 178) mensen te helpen Jezus meer te beminnen en waar ook ter wereld de diepste verlangens van Jezus’ Hart bekend te maken.

Bezinning

*“Om de missionaire ijver levend te houden
moeten wij een sterk vertrouwen hebben in de Heilige Geest,
Zij is het die “onze zwakheid te hulp komt” (Romeinen 8:26).
Maar dit grote vertrouwen moet gevoed worden.
Daarom moeten wij haar onophoudelijk aanroepen
Zij kan alles genezen wat onze missionaire inzet verzwakt.
Het is waar dat dit vertrouwen in deze onzichtbare Geest
verwarrend kan werken.
Het is alsof wij in het diepe duiken
en niet weten waar we terecht komen.*

*Toch bestaat er geen grotere vrijheid
dan zich te laten leiden door de Heilige Geest
en af te zien van nauwkeurige berekening of precieze controle.
We moeten het dan aan de Geest over laten
ons te verlichten, te leiden en de weg te wijzen.
Zij zal ons brengen waar zij wil.
De Heilige Geest weet het beste
wat wij op ieder moment en iedere plaats nodig hebben.”
(Paus Franciscus, Evangelii Gaudium, n. 280).*

Sectie 28

“Wij Kiezen bij Voorkeur voor de Armen ”

Claude Hériault MSC is lang kapelaan geweest bij Pater Chevalier in de parochie St. Cyr te Issoudun. Na diens dood prees Hériault in het bijzonder Chevaliers speciale zorg voor de armen. Hij schreef: *“De armen kenden zijn liefde en zijn goed hart. Voortdurend kwamen ze op zijn deur kloppen. Zij wisten dat ze niet afgewezen zouden worden... Zo veel families heeft hij geholpen met zijn vrijgevigheid en goede raad. ... Vandaag realiseren de armen zich dat ze met de dood van Pater Chevalier een groot verlies hebben geleden”* (Claude Hériault MSC, Notes sur le T.R.P. Chevalier, Daily Readings, 14 September).

Een van de eerste pastorale projecten van de nieuw gevormde MSC Gemeente in Issoudun was de viering van Heilige Missen alleen voor mannen. In die tijd waren mannen niet gewoon de Mis bij te wonen, ook niet op zondag. In 1857 bezochten Chevalier, Maugenest en Piperon alle gezinnen in Issoudun met de bedoeling om de mannen uit te nodigen zondags de mis voor mannen bij te wonen. In 1858 tijdens de vastentijd gaf Chevalier meerdere keren per week speciaal voor ongeveer vijftig mannen een uitgebreide preek. Hij sprak over de twee voornaamste kwalen van zijn tijd, namelijk Egoïsme en Onverschilligheid. Deze twee maatschappelijke ziektes beschouwde hij als de belangrijkste oorzaak van de wijdverspreide armoede. Die kwalen kunnen overwonnen worden, zei hij, door Jezus na te volgen, omdat, zoals het Evangelie laat zien, Jezus liefheeft met een menselijk hart.

Niet minder dan vier van de achttien preken voor de mannen, van Issoudun besteedde Chevalier aan zorg voor de armen. Daarbij sprak hij heel concreet over de armen van Issoudun. Hij vertelde zijn gehoor, dat er in Issoudun veel meer armen wonen dan zij beseffen. Er zijn twee redenen, zei hij, waarom we de armen moeten liefhebben. In de eerste plaats, zijn zij mensen, die net als wij, geschapen zijn volgens het beeld van God. Zelfs in de meest erbarmelijke situatie is een arme altijd nog *“een afbeelding van onze Hemelse Vader.”* Op de tweede plaats zijn de armen *“onze broeders en zusters. Wij zijn immers allemaal kinderen van dezelfde Vader.”* Daarom, voegde Chevalier er aan toe, moeten wij met hen omgaan als met onze broers en zussen, door hen regelmatig thuis te bezoeken. (Sur le Pauvre, sa Dignité. Manuscrits sur le Sacré-Cœur de Jésus, Fontes MSC 1,4).

De hernieuwde MSC Constituties van 1985 verklaren dat het tot *“de geest van onze Congregatie”* behoort dat *“wij bij voorkeur kiezen voor de armen”*

(MSC Const. 1985, n. 48). Dat komt inderdaad volkomen overeen met de manier waarop onze Stichter de Devotie tot het Heilig Hart beoefende. Ook de Spiritualiteit van het Hart, zoals praktisch beleefd en verspreid wordt door Paus Franciscus, behelst duidelijk *“een voorkeurskeuze voor de armen.”* De Kerk heeft voorkeur voor de armen, schrijft hij, omdat *“God de armen zijn eerste barmhartigheid bewijst... Deze goddelijke voorkeur heeft gevolgen voor het geloofsleven van alle christenen. Wij zijn immers geroepen om ons “te laten leiden door dezelfde gezindheid, die ook Christus Jezus bezielde”* (Phil 2:5). Om die reden, vervolgt de Paus, *“wens ik een arme Kerk voor de armen”* (Evangelii Gaudium n. 198).

Bezinning

*“Onze betrokkenheid bij de armen
bestaat niet uitsluitend uit acties of programma’s...
De Heilige Geest wekt in ons vooral aandacht,
waarmee wij de ander beschouwen als één met onszelf.
Deze liefhebbende aandacht ligt
aan de basis van een echte bekommernis voor de arme als persoon....
Dit houdt in dat arme mensen bevestigd worden in hun eigen goedheid,
in hun levenservaring, hun cultuur
en hun geloofsbeleving ...
Alleen op basis van deze daadwerkelijke en hartelijke betrokkenheid
kunnen wij de armen naar behoren begeleiden
op hun weg naar bevrijding.
Alleen zo wordt het mogelijk
dat de armen zich in iedere christelijke gemeenschap thuis voelen....
Zonder deze voorkeurskeuze voor de armen
dreigt de verkondiging van het Evangelie verkeerd begrepen te worden ...”*
(Paus Franciscus, Evangelii Gaudium n. 199)

Sectie 29: “Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart”

Door het verspreiden van de titel “Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart” bracht Pater Chevalier in feite de twee belangrijkste devoties van zijn tijd bij elkaar: de Devotie tot het Heilig Hart van Jezus en de Devotie tot Onze Lieve Vrouw. In sectie 16 van deze inleiding in het Charisma en de Spiritualiteit van Pater Chevalier hebben we al de drie algemeen geaccepteerde afbeeldingen van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart getoond. Deze drie voorstellingen laten duidelijk zien dat Pater Chevalier Maria wil vereren als de Moeder van Jezus.

In zijn boek “Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart” schrijft Jan Bovenmars MSC: *“Het is duidelijk dat in Pater Chevaliers charisma het Hart van Jezus centraal staat. Het Hart van Jezus is de incarnatie, de menswording van de liefde en het medeleven van de Vader, die zorg heeft voor alle mensen, in het bijzonder voor mensen die deze zorg het meest nodig hebben. Daar begint alles voor Pater Chevalier en ook voor ons. Maar van af het begin was er ook een heel bijzondere relatie met Maria.”*

Pater Píperon beschrijft dat, toen men in 1859 in Issoudun het eerste deel van de Heilig Hart kerk aan het bouwen was (de kerk die later tot Basilica van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart werd verheven), Pater Chevalier een kunstenaar de opdracht gaf om een glas-in-lood raam te ontwerpen dat Maria voorstelde *“met haar handen gestrekt naar en haar ogen gericht op Jezus... Het kind Jezus moest worden afgebeeld als op twaalfjarige leeftijd staande voor zijn moeder, met zijn ene hand wijzend op zijn hart en met de andere hand naar zijn moeder... Jezus wordt afgebeeld als een twaalfjarige jongen, omdat de Evangelist Lukas, na te hebben verteld dat Jezus door Maria en Josef werd teruggevonden te midden van de leraren in de tempel, er aan toevoegt: “En hij keerde met hen naar Nazareth terug en was hen onderdanig”(Lukas 2:51).*

Later gaf het Vaticaan Pater Chevalier de opdracht om de afbeelding te veranderen. Tegen de bedoelingen van Pater Chevalier in werd Jezus hier en daar namelijk afgebeeld op een heel jonge leeftijd, als een klein jongetje zittend aan de voeten van zijn moeder. De eerste afbeeldingen,

zoals die van Issoudun en Sittard, konden gehandhaafd blijven, maar vanaf 1878 moesten nieuwe voorstellingen het kind Jezus afbeelden op de arm van zijn moeder.

In de jaren na het Tweede Vaticaans Concilie kwam men tot een dieper inzicht in de betekenis van de Devotie tot Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, met als gevolg dat men ook de afbeelding veranderde. Vanaf die tijd wordt Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart vooral afgebeeld als Maria, die opziet naar het doorboorde Hart van haar Zoon Jezus op het kruis. In de Basilica van Issoudun is daarvan een prachtige afbeelding te vinden, genoemd “de Calvarie van Issoudun”. Deze afbeelding stelt Maria voor als staande onder het kruis, met haar ene hand wijzend naar het doorboorde Hart van Jezus, terwijl haar andere hand ons uitnodigt om met haar op te zien naar Jezus op het kruis.

In haar boek, “In het gezelschap van Marie Louise Hartzler” schrijft Gerardine Doherty FDNCS: *“Aan de voet van het kruis blijft Maria aanwezig bij haar Zoon, die in het openbaar terecht gesteld wordt. Zij blijft ook aanwezig bij haar eigen pijn en verdriet, terwijl zij, onschuldig, voor en met Jezus lijdt in de handen van mensen die hen op een gewelddadige manier tot slachtoffer maken. Haar verlangen om met Jezus in zijn lijden verbonden te blijven is tegelijk een uitdrukking van haar blijvende solidariteit met de lijdende mensheid”* (blz. 50).

In zijn brief “Evangelii Gaudium”, de Vreugde van het Evangelie, brengt Paus Franciscus onder woorden wat de gedachten van Pater Chevalier hadden kunnen zijn: *“Op het kruis heeft Jezus de troostende aanwezigheid van zijn moeder en Johannes, zijn vriend, kunnen ervaren. Op dit cruciale moment, voordat Hij zei, dat het werk, hem door de Vader toevertrouwd, voltooid was, zei Hij tot Maria “Vrouw, zie daar uw zoon”. Vervolgens zei Hij tot zijn dierbare vriend: “Daar is je moeder” (Joh 19: 26-27). Jezus heeft ons zijn moeder nagelaten als onze moeder. Pas nadat Hij dit gedaan had, wist Hij dat “alles was volbracht” (Joh 19:28). Aan de voet van het kruis, dit grote moment van de nieuwe schepping, leidt Christus ons tot Maria. Hij leidt ons tot haar, want Hij wil niet dat wij zonder een moeder op weg gaan.”* (Evangelii Gaudium n. 285).

Bezinning

*“Maria is zij die,
met een paar armzalige doeken en een overvloed aan tederheid,
een grot voor dieren weet om te vormen tot een thuis voor Jezus.
Zij is de vriendin die er steeds over waakt
dat het in ons leven niet aan wijn ontbreekt.
Omdat ook haar hart als met een lans werd doorboord,
begrijpt zij alle leed.
Als moeder van allen is zij een teken van hoop voor de volken
die kreunen onder barensweeën
in verwachting van de komst van gerechtigheid.
Zij is de missionaris die dichtbij ons staat,
om ons in het leven te begeleiden
en die door haar moederlijke liefde
ons hart opent voor het geloof.
Als een echte moeder trekt ze met ons mee, strijdt ze met ons
en omgeeft ze ons steeds weer met Gods liefde.”*

Mensen vinden bij haar
“de kracht van God om hun lijden en levensmoeheid te dragen...
Maria troost hen met haar moederlijke nabijheid
en fluistert: “Laat je hart niet verontrust worden....
Ben ik dan niet bij je? Ik, je moeder?”
(Paus Franciscus, Evangelii Gaudium n. 286)

Wilt U meer lezen?

Het tweede deel van het boek van Jan G. Bovenmars MSC, Our Lady of the Sacred Heart, General House Missionaries of the Sacred Heart, Rome 1996, is in het Nederlands vertaald door Zr. Francine Slegers FDNSC onder de titel “Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart, een bevoorrechte dimensie van onze spiritualiteit” en uitgegeven door de kleine MSC boekerij, Arnhem, 1997.

Gerardine Doherty FDNSC, In the Company of Marie Louise Hartzler, First Congregational Leader Daughters of Our Lady of the Sacred Heart. DekoVerdivas,

Tilburg, the Netherlands, 2014.

Mededeling

Hiermee komen we aan het einde van de eerste drie delen van deze inleiding in “de Spiritualiteit van het Hart volgens Pater Jules Chevalier”. Na een inleiding (sectie 1 tot 3), geeft het tweede deel (sectie 4 tot 16) een korte beschrijving van “het Charisma van Pater Chevalier”, terwijl het derde deel (sectie 17 tot 29) die aspecten van “een Spiritualiteit van het Hart in de Chevalier Familie” beschrijft, die ook veel voorkomen in de geschriften van Paus Franciscus.

Wij zijn van plan om met dit internet-programma door te gaan na de Algemene Vergadering van de leken van de Chevalier Familie in Sao Paulo (juli-augustus 2017), het Algemeen Kapittel van de MSC in Rome, (september 2017), en de Algemene Conferentie van de FDNSC in Rome, (oktober 2017). Voorstellen van welke aard dan ook zijn welkom bij jjmkwakman39@gmail.com.

**EEN SPIRITUALITEIT VAN HET HART
volgens het CHARISMA van JULES CHEVALIER.
Een online programma voor leden van de Chevalier Familie
en voor iedereen die belangstelling heeft
voor een Spiritualiteit van het Hart**

**Deel Vier:
Een Spiritualiteit van het Hart in het dagelijks leven.**

**Sectie 30: Spiritualiteit van het Hart
en “de Vreugde van de Liefde.”**

Wij zijn dit online programma begonnen met enkele korte aantekeningen over de wijdverspreide behoefte aan spiritualiteit in de wereld van vandaag en het bestaan van verschillende soorten spiritualiteit, waaronder een Spiritualiteit van het Hart. (Secties 1-3). Een tweede deel van het programma (secties 4-16) gaf een korte inleiding in de belangrijkste aspecten van het Charisma van Pater Jules Chevalier. Het derde deel (secties 17-29) verwees naar de brief van Paus Franciscus “Evangelii Gaudium” (de Vreugde van het Evangelie) en benadrukte vooral dat de praktijk van een Spiritualiteit van het Hart in onze dagen even relevant is voor de Zending van de Kerk als in de dagen van Pater Chevalier.

In de volgende secties nodig ik u uit te reflecteren op de Spiritualiteit van het Hart als inspiratiebron voor het dagelijks leven. Allereerst stel ik voor in enkele secties aandacht te besteden aan de brief van Paus Franciscus, getiteld “Amoris Laetitia” (de Vreugde van de Liefde). Daarin zullen we ontdekken hoe hij ons, die leven in familieverband of in een gemeenschap - gehuwd of alleenstaand, religieus of priester - de weg van het hart toont. De brief van de Paus is feitelijk een document, dat ons de hobbelige weg van het hart wijst naar een samenleving, waarin wij proberen te groeien in liefde en respect voor elkaar.

In zijn reflecties over huwelijk en gezin, gaat de Paus uit van de uitdagingen, waarvoor families zich vandaag de dag geplaatst zien. De Paus toont zich een goede leidsman. Voordat hij een richting wijst, luistert hij eerst naar de vreugde en strijd in het hart van de mensen. Tegelijk toont hij een groot respect voor het kleine stemmetje in iemands hart. Daarbij wil hij iedereen, die daarvoor openstaat, begeleiden op de weg van het hart. Niet alleen mensen, die gezegend zijn met een harmonieus gezinsleven, maar ook hen, die in hun relaties met moeilijkheden te kampen hebben, of die hun huwelijk hebben zien mislukken - iedereen toont hij de weg van het hart.

BEZINNING

“Families komen niet volmaakt gelukkig uit de hemel vallen.

Zij dienen voortdurend te groeien in liefde.

Dat is een levenslange roeping.

Wanneer wij ervan uitgaan dat families steeds

onderweg zijn naar een volmaaktere liefde,

verwachten we ook niet langer

dat onze onderlinge relaties perfect moeten zijn.

Perfectie is iets van het Koninkrijk dat komt.

Dat zal er ons ook van weerhouden

om hard te oordelen over de tekortkomingen van andere families.

Wij zijn allemaal geroepen om te streven naar iets

dat groter is dan wijzelf en onze families.

Wat ons is beloofd overstijgt alles wat we ons kunnen indenken.

Laten we vanwege onze beperkingen nooit de moed verliezen,

of stoppen verder te zoeken naar die volheid van liefde

en gemeenschap die God ons beloofd heeft.”

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 325).

Sectie 31

“De Vreugde van de Liefde,” de Weg van Barmhartigheid

“De vreugde van de Liefde, die families ervaren, is ook de vreugde van de Kerk.” (Amoris Laetitia 1). Deze openingszin van Paus Franciscus’ Apostolische Brief ‘de Vreugde van de Liefde’ herinnert ons aan de eerste zin van een van de documenten van het Tweede Vaticaans Concilie, getiteld “Gaudium et Spes”, ‘Vreugde en Hoop’ (1965). Dit document begint met te zeggen: *“Vreugde en hoop, verdriet en angst van de mensen van vandaag, vooral van de armen en van hen, die hoe dan ook te lijden hebben, zijn evenzeer de vreugde en de hoop, het verdriet en de angst van de leerlingen van Christus. Er is werkelijk niets bij mensen te vinden dat geen weerklank vindt in hun hart”* (Gaudium et Spes 1). Deze woorden zijn mensen, die in het dagelijks leven de weg van het hart willen volgen, uit het hart gegrepen. In zijn beschouwingen over gezinsleven in de moderne maatschappij voelt ook Paus Franciscus volledig mee met het geluk, de strijd en het lijden van de mensen van vandaag. In feite presenteert de Paus in ‘Amoris Laetitia’ (AL) een Spiritualiteit van het Hart voor het gezin.

De Paus is er zich volledig van bewust dat in het concrete leven families een mengeling van vreugde, hoop, verdriet, zorgen en angst meemaken. Al deze algemeen menselijke ervaringen resoneren in zijn hart en roepen bij hem een reactie op van medeleven en barmhartigheid. Volgens de Paus, dient de weg van de Kerk de weg van Jezus te zijn, namelijk de weg van medeleven en barmhartigheid. Voor Paus Franciscus verwijzen de woorden ‘medeleven’ en ‘barmhartigheid’ niet alleen naar gevoelens van medelijden met iemands pijn. ‘Medeleven’ en ‘barmhartigheid’ worden getoond door oprechte aandacht voor het lijden en het verdriet van mensen en door praktische solidariteit, begeleiding en zorg, voor zover mogelijk en gewenst.

De Paus bekommert zich om de hele mensheid. Hij ziet de mensheid als een grote familie. God verwacht van ons, zegt hij, dat wij onze *“medemensen als broers en zusters beschouwen”* (AL 183). In deze wereldwijde familie wordt de Kerk gezonden om *“een moeder te zijn die haar kinderen altijd welkom heet, met liefde zorg voor hen draagt en hen aanmoedigt om verder te gaan op de weg van het leven en het Evangelie”* (AL 299), *“ook als op die manier haar schoenen bevuild worden door de modder van de straat”* (AL 308). *“Het gaat erom om iedereen een*

hand te reiken en om iedereen te helpen om in de gemeenschap van de Kerk zijn of haar eigen weg te vinden.” Door zo te handelen, zegt de Paus, laten wij mensen ervaren, dat zij “geraakt worden door een onverdiende, onvoorwaardelijke en gratuite barmhartigheid” (AL 297).

Bezinning

*“In de verschillende situaties, die families meemaken
heeft de Kerk de taak om Gods barmhartigheid te verkondigen.
Barmhartigheid is het kloppende hart van het Evangelie,
Die boodschap moet op haar eigen manier
ieders geest en hart doordringen.*

*De Kerk is er van overtuigd dat Jezus de herder is van de honderd schapen
en niet alleen van negen en negentig die achter blijven.
Hij houdt van hen allemaal.*

*De praktijk van barmhartigheid
is niet alleen het werk van de Vader.
Zij functioneert als de maatstaf om te weten
wie zijn ware kinderen zijn.*

*In een woord, wij zijn geroepen barmhartigheid te tonen,
omdat ons allereerst barmhartigheid is getoond.*

*De praktijk van barmhartigheid is het fundament van het kerkelijk leven
De kerk is het huis van de Vader
waar plaats is voor iedereen,
met al haar of zijn problemen.
(Paus Franciscus, Amoris Laetitia 309).*

Sectie 32

“In het Licht van het Woord”

Deel 1: God verblijft in het gezin

De Bijbel staat vol verhalen over families, geboorten, liefdesaffaires, maar ook over spanningen in gezinnen (AL 8). In het eerste hoofdstuk van zijn adhortatie ‘Amoris Laetitia’ (AL) stelt de Paus dat deze verhalen verteld worden als *“een bron van troost en bijstand voor ieder gezin dat moeilijkheden ervaart of onder lijden gebukt gaat”* (AL 22). Maar, naast de *“bittere waarheid van pijn, kwaad en geweld, dat gezinnen uiteen doet vallen”* (AL 19), schetst de Schrift ook een ideaalbeeld van het gezin. Deze sectie 32 richt haar aandacht op de geestelijke rijkdom van het gezinsleven, zoals de Schrift ons dat voorhoudt en de Paus ons beschrijft; de volgende secties zullen ook andere aspecten naar voren brengen.

Het Boek Genesis vertelt ons dat God man en vrouw schiep *“als zijn evenbeeld.”* En God zegende hen en gaf hen de opdracht, *“om vruchtbaar te zijn en talrijk te worden”* (Genesis 1: 26-28). Door zo te spreken laat de Schrift zien dat de vruchtbare liefde van een gehuwd paar - de seksuele, lichamelijke en zichzelf-gevende aspecten van de liefde inbegrepen - Gods innerlijke leven openbaart. Wat betreft het innerlijk leven van God, herinnert de Paus er ons aan dat volgens de Christelijke visie, God gezien wordt als een liefdesgemeenschap van Vader, Zoon en Heilige Geest. Als evenbeeld van God laat een liefdevol gezin ons op een prachtige wijze zien hoe God op aarde aanwezig is, aldus de Paus: *“De Drie-eenheid woont in de tempel van het huwelijk”* en heeft haar plaats *“diep binnenin de huwelijksliefde”* (AL 314 en ook AL 11).

Wanneer hij zo spreekt, doelt de Paus op het dagelijks leven van gewone gezinnen. Hij schrijft: *“De Heer is aanwezig in reële, concrete gezinnen, met hun dagelijkse zorgen en strijd, vreugde en hoop.”* En hij voegt er aan toe: *“De spiritualiteit van het gezinsleven bestaat uit duizenden kleine, maar reële gebaren. In die verscheidenheid van gaven en ontmoetingen, die de onderlinge band verdiepen, verblijft God”* (AL 315).

Iedere dag tonen man en vrouw op allerlei manieren hun liefde voor elkaar. *“Door een woord, een blik, een helpende hand, een liefkozing of een omhelzing”* komt Gods liefde tot leven (AL 321). Op die manier, zegt de Paus, *“krijgt spiritualiteit gestalte in de saamhorigheid van het gezin”* (AL 316).

Naast het getuigenis betreffende de rijkdom van het gezinsleven, vertelt de Schrift ons ook heel duidelijk dat huwelijk en gezinsleven een bron van lijden kunnen zijn. In volgende secties zullen we de Paus volgen in zijn overwegingen over die aspecten van het gezinsleven.

Bezinning

**Gezamenlijk gebed in het gezin is een speciale manier
om geloof in Gods liefdevolle aanwezigheid in het gezin
uit te drukken en te verdiepen**

*“Iedere dag kunnen we een paar minuten vinden
om samen te komen voor de levende God,*

*om Hem te vertellen over onze zorgen,
Hem onze noden voor te leggen,
te bidden voor iemand die het moeilijk heeft,
hulp te vragen om liefdevol te kunnen zijn,
onze dank uit te spreken voor het leven en zijn zegeningen
en om Onze Lieve Vrouw te vragen
ons haar moederlijke bescherming te bieden.*

*Met een paar eenvoudige woorden
kan zo’n moment van gebed
onze gezinnen enorm goed doen.*

*De verschillende uitdrukkingen van volksvroomheid
vormen voor veel gezinnen een schat aan spiritualiteit.”*

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 318).

Sectie 33

“In het Licht van het Woord”

Deel 2: Jezus kent de complexiteit van het familie leven uit eigen ervaring

De evangelist Lucas vertelt ons hoe Jezus op twaalfjarige leeftijd, als een Joodse jongvolwassene, de weloverwogen beslissing nam om zich op zijn komende zending voor te bereiden, niet door in de Tempel te midden van de wetgeleerden te blijven, maar door volop deel te nemen aan het familie- en dorpsleven in Nazareth. (Luke 2:51-52; AL 18).

Paus Franciscus onderstreept het feit dat in Nazareth *“Jezus’ eigen familie niet opviel als ongewoon of verschillend van andere families.”* Dat is de reden, “schrijft de Paus, *“waarom mensen er moeite mee hadden om Jezus’ wijsheid te accepteren: “Waar haalt hij dat allemaal vandaan? Hoe komt hij aan die wijsheid? Is hij niet die timmerman, de zoon van Maria?” (Mrk 6:2-3).... Deze vragen maken het duidelijk dat de familie van Jezus als een heel gewone familie beschouwd werd, net als andere families. Jezus ging gemakkelijk om met andere familieleden, de verwanten van zijn ouders en hun vrienden”* (AL 182).

Toch raadt de Paus ons aan *“om aandacht te besteden aan deze dertig lange jaren toen Jezus door het werk van zijn handen zijn brood verdiende, de traditionele gebeden meebad, de uitdrukkingen van het geloof van zijn volksgenoten meebeleefde en het geloof van zijn voorouders leerde kennen”* (AL 65). Bovendien kregen Jezus en zijn familie heel wat moeilijkheden te verwerken *“en zelfs nachtmerries, zoals toen zij geconfronteerd werden met het meedogenloze geweld van Herodes”* (AL 30). Jezus maakte de keuze om het dagelijkse leven van mensen mee te maken, in voor- en tegenspoed.

Ook al spreken de Evangeliën er niet uitdrukkelijk over, toch bevatten deze jaren in Nazareth een belangrijke boodschap betreffende familieleven. Deze jaren tonen ons de diepste betekenis van het grote mysterie *“dat de geschiedenis van de wereld heeft veranderd.”* Het *“mysterie van de Menswording van het Woord”* (AL 65): ‘God met ons’ is niet de God die wij ontmoeten *buiten*, maar juist *te midden van* deze chaotische wereld van ons. God ontmoet ons en wij ontmoeten God allereerst binnen de complexiteit van ons dagelijks leven en te midden van de familie, waarin wij zijn opgegroeid en te midden van de familie waarin we nu wellicht leven.

Zoals de Paus in zijn Encycliek “Laudato Si” schrijft: op het toppunt van het mysterie van de menswording wil God ons bereiken *“niet van bovenaf, maar van binnenuit, opdat wij Hem in onze eigen wereld kunnen ontmoeten”* (Laudato Si 236).

Bezinning

Paus Franciscus legt er de nadruk op dat Jezus
tijdens zijn openbaar optreden
vaak families bezoekt, die te maken hebben met ziekte of rouw.
Ook verschillende van zijn gelijkenissen laten zien
dat Jezus volkomen op de hoogte is
van de vreugde en het verdriet van gewone gezinnen:

*“Jezus wordt zelf geboren in een eenvoudig gezin,
dat na zijn geboorte al heel gauw naar een vreemd land moet vluchten.*

*Hij bezoekt het huis van Petrus,
wiens schoonmoeder ziek te bed ligt (vgl. Mar 1:30-31).*

*Hij toont zijn medeleven wanneer hij van de sterfgevallen hoort
in de huizen van Jairus en Lazarus (vgl. Mar 5:22-24, 35-43; Joh 11:1-44).*

*Hij luistert naar de weduwe van Nain, wanhopig van verdriet
door de dood van haar pas gestorven zoon (vgl. Luk 7:11-15).*

*Hij verhoort de smeekbede van de vader
van een epileptische jongen in een klein dorp (vgl. Mar 9:17-27).*

*Hij bezoekt de huizen van tollenaars zoals Mattheüs en Zakheüs
(vgl. Mat 9:9-13; Luk 19:1-10)*

*en spreekt met zondaars zoals met de vrouw
in het huis van Simon de Farizeër (vgl. Luk 7:36-50).*

*Jezus kent de angsten en de spanningen
waar gezinnen mee te maken krijgen
en vertelt erover in zijn gelijkenissen:*

kinderen die het huis verlaten en er op uit trekken

op zoek naar avontuur (vgl. Luk 15:11-32);

kinderen die thuis moeilijk doen (Mat 21:28-31)

of slachtoffer worden van geweld (Mar 12:1-9).

*Hij is ook gevoelig voor het ongemak
veroorzaakt door een tekort aan wijn op een bruiloft (Joh 2:1-10),*

of door genodigden die niet komen opdagen

bij een feestmaal (Mat 22:1-10).

*Zo begrijpt hij ook de bezorgdheid van een arm gezin
dat een kostbaar muntstuk heeft verloren (Luk 15:8-10).”*

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia 21)

Sectie 34
“In het Licht van het Woord”
Deel 3: Gods barmhartigheid en de roeping van de mens.

“Het Woord van God komt niet tot ons in de vorm van een reeks abstracte leerstellingen” (AL 22) maar in de vorm van *“historische gebeurtenissen”* (Zie AL 31), schrijft Paus Franciscus. Daarom gebruikt de Bijbel voortdurend verhalen en beelden om Gods barmhartigheid en de roeping van de mens te beschrijven. Niet alleen de Heilige Familie van Nazareth *“toont ons de betekenis van het familieleven”* (AL 66), maar ook Bijbelverhalen, die huwelijken beschrijven, die mislukken, terwijl God toch trouw en barmhartig blijft.

Het tweede hoofdstuk van het boek Genesis opent met een mooie schildering van het eerste echtpaar, Adam en Eva, in de Tuin van Eden. Met de Paus kunnen we zeggen dat Adam en Eva de vertegenwoordigers zijn van mannen en vrouwen van alle tijden en plaatsten (Zie AL 13). Adam voelt zich eenzaam in de wereld rondom hem en zoekt *“een helper die bij hem past”* (Gen 2:18). Dan laat de Schepper hem kennis maken met Eva. Het boek Genesis beschrijft Gods oorspronkelijke bedoeling betreffende het huwelijk met de woorden: *“Een man hecht zich aan zijn vrouw met wie hij één van lichaam wordt”* (Gen 2:24; AL 12 en 13).

Maar, *“door de zonde verandert de liefdesrelatie tussen man en vrouw in overheersing”* (AL 19). Het Genesis verhaal beschrijft dit feit door de Heer tegen de vrouw te laten zeggen: *“Je zult je man begeren en hij zal over je heersen”* (Gen 3:16; AL 19). Daarna vinden wij in de Bijbel vaak beschrijvingen van huwelijken, die vastlopen en van echtparen, die daar onder lijden. (Zie AL 20 en 21).

Jezus wil ons Gods oorspronkelijke bedoeling met het huwelijk in herinnering brengen. Daarom citeert hij de woorden van het boek Genesis: *“Een man hecht zich aan zijn vrouw met wie hij één van lichaam wordt”* (Gen 2:24; Mat 19:5). Op die manier, zegt de Paus, belicht Jezus het ideale huwelijk als *“een innige harmonie”* en een *“eenheid van hart en leven”* (AL 13). Jezus geeft zijn toelichting in de context van een dispuut over echtscheiding en maakt duidelijk dat volgens Gods oorspronkelijke bedoeling het huwelijk niet een kwestie is van het recht dat een man op zijn vrouw heeft, maar van een liefdesverbond tussen beiden. Deze liefdesgemeenschap kan niet ontbonden worden door louter menselijke bepalingen (Mat 19:6; AL 19).

De Paus legt er de nadruk op dat Jezus in woord en gedrag van de ene kant duidelijk *“een veeleisend ideaal voorhoudt,”* maar van de andere kant *“nooit nalaat om compassie en begrip te tonen voor de zwakheid van mensen zoals de Samaritaanse vrouw en de vrouw, die overspel heeft gepleegd”* (Joh. 4:4-42; Joh. 8:1-11; AL 38). Daarom, zegt de Paus, *“moeten ook wij oordelen vermijden, die geen rekening houden met de gecompliceerdheid van de verschillende situaties”* (AL 296). Net zoals Gods liefde dient ook onze liefde voor andere mensen *“onverdiend, onvoorwaardelijk en belangeloos te zijn”* (AL 296).

Bezinning

*“Het gaat erom ons open te stellen voor iedereen,
en iedereen te helpen zijn eigen weg te vinden
in betrokkenheid bij de kerkgemeenschap.
Op die manier kan iemand ervaren
geraakt te worden
door een onverdiende, onvoorwaardelijke
en belangeloze barmhartigheid.*

*Niemand mag voor altijd veroordeeld worden,
want dat is niet de logica van het Evangelie.
Ik zeg dat niet alleen van mensen
die gescheiden en hertrouwd zijn,
maar van alle mensen,
in wat voor situatie zij zich ook bevinden.”*

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 297).

Sectie 35

“De werkelijkheid en de uitdagingen van de gezinnen”

Deel 1: Uitdagingen binnen het gezin

In het tweede Hoofdstuk van ‘Amoris Laetitia’ kijkt Paus Franciscus naar *“de werkelijkheid van het gezin vandaag in heel zijn complexiteit, met zijn licht- en schaduwzijden”* (AL 32). Het hoofdstuk opent met te zeggen: *“Het welzijn van het gezin is doorslaggevend voor de toekomst van de wereld en de Kerk”* (AL 31). Allereerst verwelkomt de Paus het feit dat gezinnen nu *“meer ruimte voor vrijheid”* genieten. Deze vrijheid is mede de vrucht van *“een rechtvaardige verdeling van verplichtingen, verantwoordelijkheden en taken”* in het gezin. Ook een *“grotere nadruk op persoonlijke communicatie tussen de echtgenoten”* draagt daar aan bij (AL 32). De Paus verheugt zich over *“de gelijkwaardigheid van man en vrouw”* en is blij te zien, *“dat oude vormen van discriminatie worden overwonnen en dat zich binnen de gezinnen een stijl van wederkerigheid ontwikkelt”* (AL 54). *“Deze ontwikkelingen,”* zegt hij, *“maken het gezinsleven menselijker”* (AL 33).

Maar de Paus wijst ook op het groeiende gevaar van *“extreem individualisme, dat de familiebanden aantast”* en dat kan leiden *“tot onverdraagzaamheid en agressie”* (AL 33). Liefde vormt het hart van de huwelijksband, maar de Paus waarschuwt voor *“een puur emotionele en romantische opvatting van liefde”* (AL 40). *“Een narcistische, onstabiele en veranderlijke affectiviteit helpt iemand niet om te groeien in rijpheid,”* zegt hij (AL 41). Een puur emotionele kijk op liefde kan zelfs de reden zijn waarom mensen gemakkelijk *“van de ene naar de andere affectieve relatie overstappen”* (AL 39).

Als een geneesmiddel tegen de wijd verspreide *“cultuur van het voorlopige”* (AL 39), zet de Paus er zich voor in om *“de ware liefde”* te bevorderen. Ware liefde behelst de praktijk van *“de gave van zichzelf”* (AL 39). De Paus citeert het Tweede Vaticaans Concilie dat het huwelijk beschrijft als *“een levens- en liefdesgemeenschap.”* Het Concilie plaatst de liefde in het centrum van het gezinsleven en stelt dat *“ware liefde tussen man en vrouw wederzijdse zelfgave omvat.”* *“In overeenstemming met Gods plan”* zijn daar *“de seksuele en affectieve relaties in verweven en geïntegreerd”* (AL 67; vgl. de Pastorale Constitutie ‘Gaudium et Spes’, 48-49).

In dit tweede hoofdstuk schrijft de Paus uitgebreid over de uitdagingen, die de echtgenoten *binnen* het gezinsleven tegenkomen. In de volgende sectie zien wij hoe de Paus ook spreekt over de sociale structuren, die op veel plaatsen in de wereld het gezinsleven *van buitenaf* bedreigen.

Bezinning

*“Ik ben God dankbaar dat veel gezinnen,
die zich als verre van volmaakt beschouwen,
in liefde leven,
hun roeping volgen
en door blijven gaan
ook al komen zij onderweg vaak ten val.
Er bestaat geen stereotiep beeld van het ideale gezin.
Het gaat eerder om een uitdagend mozaïek,
dat de werkelijkheid op een heel verschillende wijze laat zien,
vol vreugden, verwachtingen en problemen.”
(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 57).*

Sectie 36

“Ervaringen en uitdagingen waar Gezinnen voor staan”

Deel 2: Maatschappelijke structuren bedreigen het gezinsleven.

Het tweede hoofdstuk van het document “De Vreugde van de Liefde in het Gezin” spreekt over de actuele problemen van gezinnen. Daarbij wil de Paus zich baseren op de reële situatie van het gezinsleven in de wereld van vandaag. Hij legt de nadruk op het feit dat in de huidige maatschappij het gezinsleven, *“minder dan in het verleden steun ondervindt van maatschappelijke structuren”* (AL 32) en waarschuwt *“tegen een cultuur die liefde en zelf-gave niet bevordert”* (AL 39).

Bijvoorbeeld, wat betreft jonge mensen en hun houding ten opzichte van het huwelijk, schrijft de Paus: *“Op het gevaar af te generaliseren kunnen wij wel zeggen dat wij in een cultuur leven, die de jongeren er toe aanzet om juist geen gezin te vormen. Een huwelijk zou namelijk de mogelijkheden voor hun toekomst beperken. In sommige landen worden jongeren ertoe verleid het huwelijk uit te stellen, omdat zij niet het risico willen lopen te mislukken, zoals zij dat bij andere echtparen zien gebeuren. Ook vinden zij dat het eenvoudig samenwonen hun economische voordelen biedt en zijn zij bang hun vrijheid en autonomie te verliezen. Vaak wijzen zij het huwelijk ook af als iets louter bureaucratisch”* (AL 40).

De Paus vervolgt, *“in sommige landen is de verzwakking van het geloof en van de religieuze praktijk van grote invloed op de gezinnen en laat hen alleen met hun moeilijkheden... De armoede van de huidige cultuur laat zich het duidelijkst voelen in de eenzaamheid, als gevolg van de afwezigheid van God in het persoonlijk leven en van de kwetsbaarheid van relaties”* (AL 43)

Met betrekking tot de vele problemen, waarmee gezinnen overal ter wereld te kampen hebben, schrijft de Paus, dat het noodzakelijk is om *“in ieder land of iedere streek naar oplossingen te zoeken, die rekening houden met de culturele situatie en de lokale tradities en die beantwoorden aan de plaatselijke behoeften”* (AL 3). Hoe dan ook, men moet *“niet blijven stil staan bij een louter theoretische verkondiging, die losstaat van de werkelijk problemen van de mensen”* (AL 201).

In tegendeel, iedereen in de Kerk *“moet er zorg voor dragen begrip te tonen, te troosten en te accepteren. Daarbij dient vermeden te worden om alleen maar een*

reeks normen op te leggen die er toe leiden, dat mensen zich veroordeeld en in de steek gelaten voelen, juist door de Moeder, die geroepen is om hen Gods barmhartigheid te tonen" (AL 49). Daar komt bij, dat de beste manier van de Kerk om aan de vele uitdagingen waar families voor staan, tegemoet te komen is, om *"die waarden te bevorderen waaraan op de dag van vandaag ook in de meeste geseclariseerde landen grote behoefte bestaat"* (AL 201). Daarbij is de Kerk geroepen om het Goede Nieuws van het gezinsleven te blijven verkondigen, want het gezinsleven vormt *"een antwoord op de diepste verlangens van de mens"* (AL 201).

Bezinning

*"De realiteit, die ons zorgen baart, moeten wij onder ogen zien als een uitdaging
en niet onze energie verspillen
met pessimistisch te blijven klagen.
Beter is het te zoeken naar nieuwe vormen van missionaire creativiteit.
In iedere situatie, die zich voordoet,
is de Kerk er zich van bewust,
dat zij woorden van waarheid en hoop moet spreken.
De grote waarden van huwelijk en gezin
beantwoorden aan een diep verlangen
dat behoort tot de kern van het menselijk bestaan."
(Paus Franciscus, Amoris Laetitia, n.57).*

Sectie 37
HUWELIJK EN GEZIN:
EEN GAVE EN EEN UITDAGING OM TE GROEIEN IN LIEFDE

Aan het begin van zijn brief “De Vreugde van de Liefde”, schrijft Paus Franciscus, dat gezinsleven niet gezien moet worden als een probleem, maar als “*een kans*” (AL 7), namelijk als een gelegenheid en uitdaging om samen te groeien in liefde. “*Het huwelijk is een “gave” van de Heer*” (AL 61), en man en vrouw zijn geroepen om samen “*aan Gods gave te beantwoorden door toewijding, creativiteit, volharding en dagelijkse inzet*” (AL 74).

De Paus waarschuwt, dat het niet helpt om te dromen van “*een idyllische en volmaakte liefde, die geen stimulans nodig zou hebben om te groeien*” (AL 135). Het is “*veel gezonder om beperkingen, tekortkomingen en onvolmaaktheden reëel te aanvaarden, gehoor te geven aan de oproep samen te groeien, de liefde als volwassen mensen te beleven en steeds een hechte band te bewaren, wat er ook gebeurt*” (AL 135). We moeten niet vergeten, zegt de Paus “*dat het beste nog voor ons ligt en dat goede wijn rijpt met de tijd*” (AL 135).

‘Groeien in liefde’ is een steeds terugkerend thema in de brief van de Paus. “*Ieder huwelijk is een soort ‘heilsgeschiedenis’, schrijft hij. “Dank zij Gods gave en een creatief, edelmoedig antwoord van onze kant groeit een huwelijk geleidelijk van een kwetsbaar begin naar iets kostbaars en blijvends. Deze groei bevorderen betekent elkaar helpen elkaars eigenheid te ontdekken*” (AL 221).

Ook “*de onontbindbaarheid van het huwelijk— ‘wat God verbonden heeft, mag een mens niet scheiden’ (Mt 19:6) – moet niet gezien worden als een ‘juk’ dat mensen wordt opgelegd, maar als een ‘gave’ voor echtparen*” (AL 62). Waarom een ‘gave’? Omdat de belofte om te streven naar “*het ideaal van samen oud worden, waarbij de een zorgt voor de ander, terwijl men elkaar ondersteunt*” (AL 39), ook helpt om weerstand te bieden aan de neiging “*te blijven steken in vroege stadia van louter affectieve en seksueel geaarde liefde*” (AL 41). Deze belofte, die echtparen elkaar geven tijdens de huwelijksplechtigheid, houdt een oproep in “*tot groei en verdieping van de liefde*” (AL 88). “*Liefde die niet groeit, loopt een risico,*” schrijft de Paus. “*Groei gebeurt alleen door uiting te geven aan liefde en genegenheid: steeds vaker, intenser, edelmoediger, liefdevoller en vreugdevoller*” (AL 134).

Bezinning

*“Vreugde groeit ook door pijn en verdriet.
Zoals de Heilige Augustinus al zei:*

*‘hoe heviger de strijd,
des te groter de vreugde van de overwinning’.*

*Na samen geleden en gestreden te hebben,
kunnen de echtgenoten ervaren
dat het de moeite waard is geweest,
omdat zij iets goeds hebben bereikt.
Zij hebben samen iets geleerd,
of zijn meer gaan waarderen wat zij al bezitten.*

*Weinig menselijke vreugden zijn zo diep en opwindend
dan wanneer twee mensen,
die van elkaar houden,
samen iets hebben bereikt
dat hun een grote, gezamenlijke krachtsinspanning heeft gekost”*

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia, n.130).

Sectie 38
HET HUWELIJK:
HET SACRAMENT VAN "WEDERZIJDSE ZELFGAVE" (AL 73)

In zijn brief over de liefde in het gezin ('Amoris Laetitia') spoort Paus Franciscus ons aan om huwelijk en gezinsleven met de ogen van het geloof te bekijken. *"Het sacrament van het huwelijk is geen maatschappelijke conventie, een holle ritus of een puur uiterlijk teken van een verplichting,"* schrijft hij (AL 72). Het is ook niet louter een mooie herinnering aan een feestelijk gebeuren in het verleden (AL 215). Man en vrouw *"dienen geholpen te worden het sacrament van het huwelijk te zien als iets dat een blijvende invloed uitoefent op hun leven als gehuwden"* (AL 215).

Het huwelijksleven is "een *dynamisch proces*" (AL 122), waarin Jezus Christus zelf betrokken is. Daarom noemen wij het een sacrament. Het betekent, dat Jezus Christus *"man en vrouw nabij blijft, hun de kracht geeft hun kruis op te nemen, weer op te staan wanneer zij struikelen, elkaar te vergeven en elkaars lasten te dragen"* (AL 73). *"De lichaamstaal en de tekenen van liefde"* (AL 215), *"heel het samenleven als echtgenoten en heel het netwerk van relaties met hun kinderen en wereld om hen heen"* (AL 74), vormen tezamen het sacrament van *"wederzijdse zelfgave"* (AL 73).

De Paus zegt het zo: *"Het echtpaar dat elkaar bemint en leven voortbrengt is het levende beeld, dat God de Schepper en Verlosser onder ons zichtbaar maakt"* (AL 11). Bovendien, zo vervolgt de Paus, *"is het gezin een beeld van God, die zelf een gemeenschap van personen is"* (AL 71). *"In dit licht gezien is de vruchtbare relatie van het echtpaar een beeld dat ons in staat stelt*

om dieper door te dringen in het mysterie van God zelf." Immers, "in de christelijke visie op de Drie-eenheid, wordt God gezien als Vader, Zoon en Geest van liefde. De Drie-ene God is een gemeenschap van liefde en het gezin is daarvan de levende weerspiegeling" (AL 11). De Heilige Johannes Paulus II heeft dit al belicht toen hij schreef dat onze God in zijn diepste wezen "geen eenzame God is, maar een gezin" (AL 11).

Zo verstaan onthult het sacrament van het huwelijk ook de diepe betekenis van het mysterie van Gods menswording, "*waarin God heel zijn liefde voor de mensheid tot uitdrukking brengt door één met ons te worden*" (AL 74). Het Tweede Vaticaans Concilie verklaarde dat, "*door zijn menswording Gods Zoon zich in zekere zin met iedere mens verenigd heeft. Hij werkte met mensenhanden, hij dacht na met een menselijk verstand, hij maakte menselijke keuzes, handelde op een menselijke manier en hij had lief met een menselijk hart*" (Gaudium et Spes / Vreugde en Hoop n. 22). Man en vrouw, die elkaar liefhebben, "*er vrijwillig voor kiezen elkaar toe te behoren in trouw, respect en zorg voor elkaar*" (AL 156), vormen een duidelijk teken van Christus' blijvende deelname aan de geschiedenis van ons, mensen. "*De twee weerspiegelen voor elkaar die goddelijke liefde, die troost met een woord, een blik, een helpende hand, een liefkozing, een omarming*" (AL 321).

BEZINNING

*“De huwelijksplechtigheid is een begin.
Door elkaar het ‘ja-woord’ te geven
beginnen man en vrouw een tocht,
die van hen vraagt om die hindernissen te overwinnen,
die in de weg staan om hun doel te bereiken.
De huwelijkszegen die men ontvangt
Is een genade en een stimulans om op deze weg verder te
gaan.*

*Vaak helpt het, wanneer zij nu en dan gaan zitten
om met elkaar te praten
en een concreet plan te maken
om hun doel te bereiken” (AL 218).*

*“Met moet daarbij naar de toekomst kijken.
Men mag van elkaar niet verwachten dat de ander volmaakt
is.*

*Alle illusies moet men opzij zetten
en elkaar accepteren zoals hij of zij feitelijk is:
nog onderweg en geroepen om te groeien.”
Wanneer men de partner steeds maar met kritische ogen
bekijkt
geeft men er blijk van het huwelijk niet te zien
als een project waaraan men samen moet werken
met geduld, begrip, verdraagzaamheid en edelmoedigheid.”
(Paus Franciscus, Amoris Laetitia, n.218).*

SECTIE 39

DAGELIJKSE LIEFDE IN HUWELIJK EN GEZIN

Deel 1: "Liefde is geduldig"

Paus Franciscus vervolgt zijn overwegingen over de liefde in het gezin ("Amoris Laetitia") door dieper in te gaan op de christelijke betekenis van de liefde. "*Het woord "liefde"* schrijft hij, "*wordt vaak gebruikt, maar ook vaak misbruikt*" (AL 89). Bij hun huwelijk worden man en vrouw aangespoord om zich aan elkaar te geven en elkaar trouw te blijven. Maar dan is het ook nodig, dat zij beseffen wat ware liefde eigenlijk betekent en als echtpaar en gezin die liefde steeds meer verdiepen. De Paus schrijft niet als een psycholoog, maar zijn overwegingen over de ware betekenis van de liefde kunnen zeker bijdragen aan de ontwikkeling van onze psychische gezondheid. Hij ontleent zijn inzichten aan een meditatieve lezing van het "Hooglied van de Liefde" in 1 Korintiërs 13, waar Paulus spreekt over "*de weg van de liefde*" als ervaren en gepraktiseerd in het dagelijks leven van echtgenoten en hun kinderen (Vgl. AL 90).

Met Paulus benadrukt de Paus op de eerste plaats, dat liefde geduldig is. "*Geduldig zijn betekent niet dat wij ons voortdurend slecht laten behandelen, fysieke agressie verdragen of toelaten dat andere mensen misbruik van ons maken*" (AL 92). Integendeel, geduldig zijn betekent het in praktijk brengen van liefde en vergeving en datgene doen wat voor de ander het beste is.

Jezus leert ons barmhartig te zijn, zoals onze Vader in de hemel barmhartig is (Luce 6:36). Omdat God barmhartig is, heeft hij ook geduld met ons en is hij altijd bereid ons, zondaars, te vergeven. Tegelijk stelt God ons in staat om ons te bekeren en ons leven te beteren. Gods geduld is een teken van Gods daadwerkelijke macht (vgl. AL 91).

Zo is ook die persoon geduldig, *“die zich niet laat leiden door impulsen, de ander niet wil beledigen”* (AL 91) en evenmin wraak wil nemen. *“Liefde gaat altijd gepaard met een diep medeleven, dat er toe leidt de ander te aanvaarden als deel van deze wereld, ook wanneer hij of zij anders handelt dan ik zou wensen”* (AL 92).

BEZINNING

DE WEG VAN DE LIEFDE

*“Al bezat ik alle kennis
en had ik het geloof dat bergen kan verplaatsen,
had ik de liefde niet, ik zou niets zijn*
(1 Cor. 13:2).

*“De liefde is geduldig
en vol goedheid.
De liefde kent geen afgunst, geen ijdel vertoon
en geen zelfgenoegzaamheid.
Ze is niet grof en niet zelfzuchtig,
ze laat zich niet boos maken
en rekent het kwaad niet aan.
Ze verheugt zich niet over het onrecht,
maar vindt vreugde in de waarheid.
Alles verdraagt ze, alles gelooft ze, alles hoopt ze,
in alles volhardt ze”*

(1 Cor 13:4-7: Nieuwe Bijbelvertaling).
(Paus Franciscus, Amoris Laetitia, n. 89-90).

SECTIE 40
DAGELIJKSE LIEFDE IN HUWELIJK EN GEZIN
DEEL 2: LIEFDE IS WELWILLEND

“Liefde is een gave van God,” schrijft Paus Franciscus. (AL 228). Ons leven, onze persoonlijke talenten en de hele schepping zijn gaven van God, maar de grootste gave is de liefde (1 Corintheërs 13:13). Liefde is zelfs de bron van alle andere gaven, want wij zijn allemaal ***“geworteld en gegrond in liefde,”*** zoals Paulus schrijft (Efeziërs 3:17),

Paulus’ ***“Loflied op de Liefde”*** (1 Corintheërs 13) is geen lijst van dingen die we moeten doen, alsof Paulus ons wil bevelen dat we geduldig of welwillend moeten zijn. Het is op de eerste plaats een verkondiging van het Goede Nieuws dat wij ***in staat zijn*** om geduldig, welwillend en vergevingsgezind te zijn. Waarom? Omdat ***“Gods liefde in ons hart is uitgestort door de Heilige Geest, ons gegeven”*** (Romeinen 5:5).

In het ***“Loflied op de Liefde”*** beschrijft Paulus de eigenschappen van Gods liefde, uitgestort in ons hart. Op die manier herinnert Paulus ons er aan dat Gods liefde vruchtbaar wordt door de liefde van ons hart. Ons hart is werkelijk begiftigd met liefde en wij worden in staat gesteld om elkaar lief te hebben zoals God ons liefheeft, omdat wij geleid worden door de Heilige Geest.

Met Paulus brengt Paus Franciscus ons in herinnering dat ***“liefde meer is dan louter een gevoel of sentiment”*** (AL 94). Van de andere kant, door welwillend te zijn ten opzichte van elkaar, ***“ervaren wij het geluk van het geven, de schoonheid en grootheid van het zichzelf overvloedig geven zonder iets terug te verwachten, maar gewoon om de vreugde van het geven zelf”*** (AL 94).

De Paus citeert de Heilige Ignatius van Loyola, die schreef: ***“Liefde wordt meer getoond door daden dan door woorden”*** (AL 93). Ook in het dagelijks leven tonen de gezinsleden hun welwillendheid ten opzichte van elkaar niet alleen met woorden, maar vooral door de bereidheid om elkaar steeds van dienst te zijn (AL 93).

BEZINNING

***“De realiteit van alledag vraagt echtgenoten
niet van elkaar te verwachten
dat zij ieders behoefte aan liefde
volledig kunnen vervullen.***

***De spirituele weg kan ieder van hen helpen
geen illusies te koesteren
en van elkaar niet iets te verwachten
dat alleen Gods liefde kan geven.***

***Dit vraagt een innerlijke onthechting
die de echtgenoten in staat stelt
om uiteindelijk in de liefde van God
de diepste bron van een zinvol bestaan te vinden.***

***Daarom hebben wij er behoefte aan
iedere dag de bijstand van de Heilige Geest in te roepen
om deze innerlijke vrijheid mogelijk te maken
(Paus Franciscus, Amoris Laetitia, n. 320).***

SECTIE 41:
DAGELIJKSE LIEFDE IN HUWELIJK EN GEZIN
Deel 3: “Liefde is niet jaloers”

In zijn open brief “*Evangelii Gaudium*” (“de Vreugde van het Evangelie”) heeft Paus Franciscus er op gewezen hoe kerkelijke gemeenschappen te vormen, gebaseerd op Evangelische waarden. Alle kerkgemeenschappen, zegt hij, dienen plaatsen te worden, *“van vrij aangeboden barmhartigheid, waarin iedereen zich aanvaard, bemind, vergeven en bemoedigd mag weten om het goede leven van het Evangelie te beleven”* (Evangelii Gaudium n. 114).

In zijn brief “de Vreugde van de Liefde”, over de liefde in het gezin, past de Paus deze leidraad toe op gezinnen, want, zegt hij, Christelijke gezinnen zijn *“huiskerken.”* Hij schrijft: *“De Kerk is een familie van families, die voortdurend verrijkt wordt door het leven van al deze huiskerken”* (AL 87). En hij vervolgt: *“In hun eensgezinde liefde ervaren de echtgenoten de schoonheid van het ouderschap. Zij delen plannen en inspanningen, verlangens en zorgen. Zij leren zorg te hebben voor elkaar en elkaar te vergeven. In deze liefde vierden zij hun ogenblikken van geluk en ondersteunen zij elkaar in de moeilijkheden, die zij samen ondervinden”* (AL 88).

Ware liefde is onmisbaar voor het gezinsleven, maar ook voor Kerk en maatschappij. Samen met Paulus betoogt de Paus dat wat tegengesteld is aan ware liefde is jaloersheid en afgunst (AL 95). Hij schrijft dat afgunst een gevoel is van onbehagen en teleurstelling over

de voorspoed van de ander. Jaloersheid en afgunst laten zien *“dat wij alleen bezorgd zijn om ons eigen welzijn en niet om het geluk van de ander”* (AL 95).

“Ware liefde daarentegen,” zo schrijft de Paus, *“laat ons boven onszelf uitstijgen, terwijl afgunst er ons toe brengt onszelf af te sluiten. Ware liefde bevrijdt ons van de bittere smaak van afgunst en toont waardering voor de successen van de ander”* (AL 95). De Paus vervolgt: *“ Wij hebben allemaal onze eigen gaven en volgen onze eigen weg in het leven. Ware liefde streeft er naar de ander te helpen zijn of haar weg naar het geluk te vinden, terwijl wij tegelijk onze eigen weg naar het geluk proberen te ontdekken”* (AL 95).

BEZINNING

“Liefde brengt ons tot oprechte waardering

voor iedere mens

en de erkenning van ieders recht op geluk.

Ik bemin deze mens

en kijk naar hem of haar met de blik van God de Vader,

“die ons rijkelijk van alles voorziet

om ervan te genieten” (1 Timotheüs 6:17).

Daardoor ervaar ik een diep gevoel van geluk en vrede.

Deze zelfde diep gewortelde liefde brengt mij ertoe

het onrecht af te wijzen

dat sommige mensen te veel en anderen te weinig hebben.

Die liefde brengt mij er ook toe er voor te zorgen

dat degenen die door de maatschappij worden verworpen

een beetje vreugde kunnen beleven.

Dat is geen afgunst, maar verlangen naar gerechtigheid.”

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 96).

SECTIE 42

DAGELIJKSE LIEFDE IN HUWELIJK EN GEZIN

Deel 3: “Liefde is nederig en niet zelfzuchtig.”

Paulus’ “Lofzang op de Liefde” (1 Kor 13) beschrijft de kwaliteit van Gods liefde. God, onze Vader, toont de volheid van zijn liefde door ons zijn Zoon, Jezus Christus, te zenden. Door mens te worden “*vernedert*” die zich (Filippenzen 2:8), om ons op onze levensweg blijvend te vergezellen als “*dienaar*” (Filippenzen 2:7) en “*vriend*” (Johannes 15:14-15). Ook stort God zijn liefde uit “*in ons hart door de Heilige Geest*” (Romeinen 5:5), die, aldus Paus Franciscus, ons “*een nieuw hart schenkt en maakt dat man en vrouw in staat zijn elkaar lief te hebben, zoals Christus ons heeft liefgehad*” (AL 120).

Tijdens de jaren van zijn openbaar leven toonde Jezus de bijzondere kenmerken van Gods liefde door zijn machtige daden, zijn diepe wijsheid en zijn gehoorzaamheid tot de dood. Maar ook tijdens de dertig lange jaren in Nazareth, als zoon van een arm gezin in een afgelegen dorp, onthulde hij de speciale eigenschappen van Gods liefde. Het zijn de jaren waarin Jezus, in de woorden van Paus Franciscus, “*in zijn onderhoud voorzag door het werk van zijn handen, de traditionele gebeden van zijn volk bad en het geloof van zijn voorvaderen leerde kennen*” (AL 65).

Gedurende zijn hele leven werd Jezus' liefde gekenmerkt door nederigheid. Hij hoefde niet zo nodig “*in het middelpunt van de belangstelling te staan*” (AL 97; zie Marcus 1:43-44; 5:43; 7:36; 8:30). Zijn hele leven was “*gericht op anderen*” (AL 97.). Hij stond altijd “*van harte*” (AL 98) klaar voor de mensen, die zijn hulp nodig hadden, Zo herinnert hij er ons aan dat in een wereld waar macht en hoogmoed de overhand hebben, “*het onder u zo niet mag gaan*” (Mat. 20,26). Integendeel, degene van u die “*de belangrijkste wil zijn, moet de anderen van dienst zijn*” (Mat 20:27; AL 98).

BEZINNING

*"De bijdrage van de kerk in de wereld van vandaag
is enorm groot.*

*De pijn en de schaamte, die we voelen
over de zonden van sommige leden van de Kerk
en over onze eigen zonden,
mogen ons niet doen vergeten,
hoeveel Christenen uit liefde hun leven geven.*

*Zoveel mensen helpen zij in geïmproviseerde ziekenhuizen om te herstellen of in vrede te
sterven.*

*In de armste gebieden van de aarde begeleiden zij
mensen, die aan allerlei verslavingen lijden,
Zij offeren zich op
voor de opvoeding van kinderen en jongeren
of nemen de zorg op zich voor ouderen,
die door anderen vergeten zijn.*

*In een vijandige omgeving zoeken zij naar manieren
om menselijke waarden te verspreiden.*

*Geïnspireerd door de God, die mens geworden is.
tonen zij op vele manieren vol toewijding
een immense liefde voor de mensheid.*

*Dit getuigenis sterkt mij
in mijn eigen pogingen om mijn egoïsme te overwinnen...
en meer van mezelf te geven."*

(Pope Francis, Evangelii Gaudium n. 76)

SECTIE 43

DAGELIJKSE LIEFDE IN HUWELIJK EN GEZIN

Deel 5: "Liefde is respectvol"

Een van de grondbeginselen van de Spiritualiteit van het Hart volgens Paus Franciscus is dat ware liefde tussen mensen een afspiegeling is van de goddelijke liefde. Ware liefde tussen echtparen, familieleden en vrienden of liefde ten opzichte van onze naasten is een menselijke manifestatie van de goddelijke liefde, die voortdurend in ons hart wordt uitgestort. Dit geldt in het bijzonder voor de liefde van echtparen. Aan het begin van zijn brief "De Vreugde van de Liefde" schrijft de Paus: *"De indrukwekkende eerste hoofdstukken van Genesis presenteren het menselijk paar in zijn diepste werkelijkheid: "God schiep de mens naar zijn eigen beeld, naar Gods beeld schiep Hij hen; man en vrouw schiep Hij hen" (Gen.1,27). Merk op dat het "beeld van God" hier verwijst naar het paar, "man en vrouw" (AL 10).* En de Paus gaat verder: *"Het echtpaar dat liefheeft en leven voortbrengt is een waarachtig, levend beeld dat in staat is om God de Schepper en Verlosser te openbaren. De drie-ene God is een gemeenschap van liefde en het gezin is de levende weerspiegeling daarvan"* (AL 11; zie ook sectie 32).

Terwijl hij de intieme relatie tussen goddelijke en menselijke liefde overweegt, schrijft de Paus: *"Hoe inniger en dieper de liefde, hoe meer respect zij oproept voor de vrijheid van de ander en kan wachten tot de ander de deur van zijn of haar hart open"* (AL 99). Dit geldt in de eerste plaats voor Gods liefde voor ons, maar ook voor elke vorm van ware menselijke liefde. God gedraagt zich nooit arrogant, opdringerig of ongevoelig naar ons toe. God respecteert onze vrijheid en wacht tot wij ons hart openen, om het met zijn liefde te laten doordringen. Dus, wanneer ons een ongeluk overkomt of wanneer wij getroffen worden door lijden, mogen we dat nooit aan God toeschrijven, alsof God ons wil straffen voor het kwaad dat wij doen of ons wil beproeven.

Jezus leert ons zijn Vader te zien als een barmhartige God (zie Lukas 6:36), die onze zelfstandigheid, onze mogelijkheden en beperkingen respecteert en die ons ook liefheeft als wij zondaars zijn (Romeinen 5:8). Barmhartig zijn, zoals onze Vader barmhartig is, betekent daarom, in de

woorden van Paus Franciscus, "*mensen benaderen met een enorm respect en het vreselijk vinden om mensen schade te berokkenen of hen hun vrijheid te ontnemen*" (AL 127).

BEZINNING

"Ontwikkel de gewoonte om echt belang te stellen in anderen.

*Dat houdt in waardering
en erkenning opbrengen
voor hun recht van bestaan,
hun recht om zelfstandig te denken
en gelukkig te zijn.*

*Bagatelliseer nooit wat iemand zegt of denkt,
ook wanneer je je eigen standpunt naar voren brengt.
Iedereen heeft iets bij te dragen,
gebaseerd op eigen levenservaring.
Iedereen kijkt naar de dingen vanuit een eigen standpunt;
heeft eigen bekommernissen,
vaardigheden en inzichten.
We moeten proberen
om bij anderen te ontdekken
wat zij voor waar houden,
waar zij zich zorgen om maken,
en wat de diepere achtergrond is
van wat zij proberen mee te delen,
hoe agressief ook.*

*We moeten proberen om in hun schoenen te gaan staan,
de diepte van hun hart te doorgronden
en te ontdekken wat hen bezighoudt,
om dat als uitgangspunt te nemen
voor een verdere dialoog."*

(Paus Franciscus, "Amoris Laetitia" n. 138).

Sectie 44 :
De Dagelijkse Liefde in Huwelijk en Gezin:
Deel 6: Liefde is niet haatdragend.

“Verontwaardiging is gezond, wanneer wij daarmee reageren op ernstig onrecht” schrijft Paus Franciscus. (AL 103). Bijvoorbeeld wanneer een van de echtgenoten door onverantwoord gedrag de liefdesrelatie in gevaar brengt of haar schade berokkent. Terecht maakt de ander zich daar kwaad over. En het is dan ook heel goed om dat duidelijk te zeggen, want de liefdesrelatie is een kostbaar bezit, waar je zorgvuldig mee om moet gaan.

Maar, zo citeert de Paus de apostel Paulus: *“Als u kwaad wordt, eindig de dag dan niet verbitterd”* (Efeziërs 4: 26). Men mag de dag nooit beëindigen zonder in het gezin vrede te sluiten. *“En hoe moet ik vrede sluiten? Een klein gebaar is voldoende. Door een klein iets keert de harmonie in het gezin terug. Een liefkozing zonder woorden is vaak al genoeg.”* (AL 104).

Maar wanneer een van de echtgenoten de ander werkelijk wil aanspreken op zijn of haar gedrag is het belangrijk de woorden zorgvuldig te kiezen om de ander niet te kwetsen, vooral bij het bespreken van moeilijke kwesties. *“Een eigen oordeel geven mag nooit gepaard gaan met het ventileren van woede en het berokkenen van pijn”* (AL 139).

En wanneer wij ontzettend kwaad zijn, *“kunnen wij altijd onze toevlucht nemen tot het anker van het gebed”* zegt de Paus. *“Dat brengt ons dicht bij de bron van de vrede,”* namelijk de God van liefde (GE 114). *“Bidden voor iemand die ons irriteert, is een mooie stap voorwaarts in de liefde”* (Evangelii Gaudium 101).

“Vaak gaat onenigheid in het gezin niet over heel ernstige kwesties. Soms gaat het over kleine, weinig belangrijke dingen. Maar wat de emoties kan doen oplaaien is de manier waarop ze worden geuit of de houding die men in het gesprek aanneemt.” (AL 139). *“Laat dan zien dat je aandacht hebt voor de ander en toon je genegenheid,”* zegt de Paus. *“De liefde overwint de ergste hindernissen”* (AL 140).

BEZINNING

*“Echtgenoten hebben vaak niet zo zeer behoefte
aan een oplossing van hun problemen,
maar meer aan een luisterend oor.
Hij of zij moet voelen dat zijn of haar verdriet,
teleurstelling, angst, woede, hoop en verwachtingen
begrepen worden.
Het gaat er om de ander te waarderen,
de diepste zorg van de ander te erkennen
en de oorzaak te verstaan
van wat hij of zij probeert te zeggen,
ook als de toon heftig is.
Daarom moeten wij proberen
ons in de persoon van de ander te verplaatsen,
de diepte van zijn of haar hart te doorgronden
en te begrijpen wat hem of haar
werkelijk bezorgd maakt.... “*
(Paus Franciscus, Amoris Laetitia 137-138)

SECTIE 45
De Dagelijkse Liefde in Huwelijk en Gezin:
Deel 7: Liefhebben en vergeven

In zijn brief “Amoris Laetitia”, “de Vreugde van de Liefde”, spreekt Paus Franciscus vaak over het verband tussen liefhebben en vergeven. Iedere familie weet hoe ik-zucht, onenigheid, spanningen en conflicten het gezinsleven kunnen bedreigen en schade berokkenen. (AL 106). Maar soms wil men huwelijksproblemen te haastig oplossen, zonder het geduld op te brengen om eerst tot bezinning te komen en, hopelijk, elkaar te kunnen vergeven (AL 41). De Paus is er zich wel van bewust dat vergeven niet gemakkelijk is. Het vereist namelijk ruimhartige verdraagzaamheid en veronderstelt de poging om de zwakheden van de ander te begrijpen. Maar vergeven verdrijft verbittering uit ons hart. (AL 105).

Om ertoe te komen de ander te vergeven, is het goed om eerst bij ons zelf te raden te gaan, zegt de Paus. Wij kunnen ons bijvoorbeeld afvragen in hoeverre ons eigen gedrag heeft bijgedragen aan de gespannen situatie. Hebben wij ons misschien te veel afzijdig gehouden van de ander of zijn wij te karig geweest in het tonen van genegenheid? De ander de schuld geven geeft ons misschien een goed gevoel, maar wij zijn dan wel verkeerd bezig. Om een ander te kunnen vergeven moeten wij allereerst onszelf vergeven. Kritische zelfkennis kan daarbij bevrijdend werken. (AL 107).

De Paus spoort ons dan ook aan om, bijvoorbeeld in gebed, terug te keren naar onze eigen voorgeschiedenis, onszelf te accepteren met onze beperkingen en te beginnen met onszelf te vergeven. Dat zal ons helpen om ten opzichte van de ander dezelfde houding aan te nemen. (AL 107). Bovendien is het goed te beseffen, dat wij zelf voortdurend door God worden vergeven en geaccepteerd worden zoals wij zijn. Gods liefde stimuleert en sterkt ons aanhoudend. Dat besef stelt ons in staat om ook de ander lief te hebben en te vergeven, zelfs als ons groot onrecht is aangedaan. Zo niet, zo schrijft de Paus, lopen wij het gevaar dat *“ons gezinsleven niet langer een plaats van begrip, steun en bemoediging is, maar van voortdurende spanning en wederzijdse kritiek.”* (AL 108).

BEZINNING

*"De eenwording in het huwelijk
nodigt voortdurende uit
om te groeien in liefde
en de liefde te verdiepen.*

*Door hun liefdesgemeenschap
ervaren echtgenoten de schoonheid
van het vader- en moederschap,
en delen zij hun plannen, moeilijkheden,
verwachtingen en zorgen met elkaar.
Ze leren zorg te hebben voor elkaar
en elkaar zo nodig te vergeven.*

*In deze liefde vieren ze hun momenten van geluk
en ondersteunen ze elkaar,
op moeilijke momenten.*

*De schoonheid van de wederzijdse, belangeloze zelfgave,
de vreugde om het pasgeboren leven
en de liefdevolle zorg van alle familieleden,
van jong tot oud,
zijn enkele vruchten,
die de roeping van het gezin
uniek en onvervangbaar maken."*

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 88)

SECTIE 46
De Dagelijkse Liefde in Huwelijk en Gezin:
Deel 8: Liefhebben, vertrouwen en hopen.

Paus Franciscus eindigt zijn beschrijving van de liefde in het dagelijkse leven met het citeren van de uitdagende zin, waarin Paulus, sprekend over de liefde, vier keer het woord “alles” gebruikt. “*Alles verdraagt ze, alles gelooft, alles hoopt ze, in alles volhardt ze.*” (1 Kor. 13:7). Zowel voor Paulus als voor Paus Franciscus gaat liefde altijd gepaard met geloof en hoop. Dat wil zeggen: wie liefheeft blijft vertrouwen op de ander, en blijft hopen, dat de ander zich zo nodig ten goede ontwikkelt.

“*Alles gelooft ze.*” Wie liefheeft vertrouwt de ander, heeft oog voor het goede hart van de ander en kijkt door de zwakke kanten van de ander heen. Met Paulus geloven wij dat de Heilige Geest in het hart van iedere mens zijn gaven heeft uitgestort. En de grootste gave van de Geest is de liefde. Iedere mens heeft de mogelijkheid in zich om goed te zijn. Door de ander te blijven vertrouwen, stellen wij hem of haar in staat om in zijn of haar eigen goede eigenschappen te geloven. In een gezin waar de gezinsleden elkaar volledig vertrouwen kan iedereen op een oprechte manier zichzelf zijn, schrijft Paus Franciscus. (AL 115).

“*Alles hoopt ze.*” Als wij de ander liefhebben zijn wij er vast van overtuigd dat hij of zij blijft groeien en zo nodig ten goede verandert, zegt Paus Franciscus. (AL 116). Iemand die liefheeft kan wachten tot de goede aard van de ander zich toont. Men blijft hopen dat uit het kwaad dat de ander doet iets goeds kan voortkomen. God schrijft immers recht op kromme lijnen (AL 116).

Ware liefde berust op geloof en hoop. Liefde schenkt vertrouwen en staat open voor nieuwe ontwikkelingen. En, zoals Dietrich Bonhoeffer het zei, daarbij is het goed te bedenken dat niet de liefde het gezinsleven opbouwt, maar het gezinsleven de liefde.

Bezinning

Paus Franciscus citeert Martin Luther King,
die elke vorm van beproeving en verdrukking tegemoet trad
met broederlijke liefde,
en die het volgende kon zeggen:

*“Ook de persoon die jou het meest haat, heeft iets goeds in zich...
Ook het ras dat jou het meest haat heeft iets goeds in zich...”*

*Wanneer je naar een menselijk gezicht kijkt,
zie je daarin diep van binnen
wat de godsdienst “beeld van God” noemt.
Ondanks alles begin je van hem of haar te houden,
want er is een element van goedheid in die persoon,
waarvan hij of zij zich niet kan ontdoen....*

*Als de gelegenheid zich voordoet je vijand te verslaan,
dan is het ogenblik gekomen
om het juist niet te doen...*

*Op het niveau van de liefde,
met haar grote schoonheid en kracht,
is het enige dat je moet verslaan het kwaadaardige systeem.
De mensen die in dat systeem verstrikt zijn geraakt,
heb je lief,
maar het systeem probeer je te verslaan.”*

(Geciteerd door Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 118).

Sectie 47:

De Dagelijkse Liefde in Huwelijk en Gezin:

Deel 9: Vriendschap in het huwelijk.

Paus Franciscus beschrijft huwelijksliefde als *“een verbintenis die alle kenmerken van een goede vriendschap bezit: zorg voor het welzijn van de ander, wederkerigheid, intimiteit, hartelijkheid, stabiliteit en de saamhorigheid die voortkomt uit een gedeeld leven”* (AL 123).

Huwelijksliefde combineert de warmte van vriendschap met erotische liefde, schrijft de Paus. Maar, zo vervolgt hij, die vriendschap blijft ook bestaan wanneer hartstocht en gevoelens al zijn afgenomen. Het is immers Gods Geest, die de echtgenoten een nieuw hart geeft, waardoor de liefde voor elkaar van binnenuit naar grotere volheid groeit (AL 120).

Daarom is huwelijksliefde een heel bijzondere vorm van vriendschap. Zij is een vriendschap die *“exclusief, trouw en open is voor nieuw leven”* (AL 125) en die moet *“groeien en rijpen”*. Men moet daarbij wel bedenken, schrijft de Paus, dat het gaat om een geleidelijk groeiproces. Het betreft immers twee mensen, die ieder met zijn of haar beperkingen hun liefde meestal tonen in eenvoudige, dagelijkse dingen (AL 121-122).

In die vriendschap speelt vreugde een belangrijke rol. Zij vindt haar bron in *“de vriendschap, die echtparen inspireert om voor elkaar te zorgen en elkaar te helpen,”* schrijft de Paus (AL 126). *“Die vreugde moet in het huwelijk worden gecultiveerd”* (AL 126). Zij leidt tot *“een verruiming van het hart”* en kan *“zelfs te midden van verdriet worden ervaren.”* Daarbij moet men wel accepteren, *“dat het huwelijk een onontkoombare mengeling is van vreugde en inspanning, spanning en rust, pijn en verlichting, bevrediging en verlangen, ergernis en plezier”* (AL 126).

Of, zoals Anselm Grün OSB schrijft: *“Bij vriendschap hoort: met elkaar delen wat ieder ervaart en voelt. Tijdens het delen worden de ervaringen intenser, dieper, levendiger. En onder het luisteren en vertellen groeit de vriendschap.”* (Het Kleine Boek van het Goede Leven, Lannoo / Ten Have, 2^e druk, p. 201).

Bezinning.

Vriendschap doet Liefde groeien.

*“In het huwelijk verenigt vriendschap
alle aspecten van het huwelijksleven.
Zij helpt leden van het gezin om voortdurend te groeien in liefde.
Maar dan moet deze liefde wel openlijk en ruimhartig
worden uitgedrukt in woorden en daden.*

*Drie woorden zijn belangrijk:
"Alsjeblieft", "Dank je wel" en "Sorry".
Dit zijn drie onmisbare woorden!*

*Wanneer wij in ons gezin
niet arrogant zijn, maar vragen: "Mag ik?";
niet egoïstisch zijn, maar kunnen zeggen: "Dank je wel!";
en als wij iets verkeerd hebben gedaan
in staat zijn om "Sorry!" te zeggen,
dan ervaart ons gezin vrede en vreugde.*

*Laten we niet karig zijn om deze drie woorden te gebruiken,
en ze blijven herhalen, dag in dag uit.*

*In een gezin
kunnen bepaalde momenten van zwijgen beklemmend zijn:
het zwijgen tussen man en vrouw,
tussen ouders en kinderen,
tussen broers en zussen.
Wanneer daarentegen op het juiste moment
de juiste woorden worden gesproken,
kunnen zij de liefde in het leven van iedere dag
beschermen en doen groeien.”*

(Paus Franciscus, “Amoris Laetitia,” n. 133).

Sectie 48:
De Dagelijkse Liefde in Huwelijk en Gezin:
Deel 10: Intimiteit in het huwelijk.

Onder de titel *“een wereld van emoties”* (AL 143-146) besteedt Paus Franciscus in *“Amoris Laetitia”* (*“De Vreugde van de Liefde”*) veel aandacht aan de beleving van affectiviteit en intimiteit in de huwelijksrelatie. Hij verwijst daarbij naar het Tweede Vaticaans Concilie dat nu meer dan 50 jaar geleden al heeft geschreven, dat de huwelijksliefde met haar lichamelijke en affectieve uitingen heel de persoon omvat (AL 142). Verlangens naar elkaar, gevoelens van tederheid en behoeften aan intimiteit spelen een belangrijke rol in de liefdesbetrekking, schrijft de Paus (AL 143). Zij vormen een kracht die de huwelijksrelatie levend houdt.

De Paus spreekt over de schoonheid van de huwelijksrelatie en de intense vreugde, die intimiteit, genegenheid en omhelzingen met zich mee kunnen brengen. Daarom spoort hij de gehuwden aan om deze gevoelens en verlangens als een goddelijke gave te aanvaarden en ze tegelijk uit te zuiveren, door er op een vrije manier een goede richting aan te geven. Deze gevoelens kunnen de zelfgave en toewijding aan elkaar ondersteunen en de wederzijdse inzet voor elkaar versterken. Verlangen naar intimiteit helpt echtgenoten ook zich heen te zetten over de vermoeidheid, die de zorg voor het gezin onvermijdelijk met zich meebrengt (AL 148).

“God verheugt zich over de vreugde van zijn kinderen,” schrijft de Paus (AL 147). Van de andere kant wijst hij er ook op dat het zich aangetrokken voelen tot een ander niet automatisch betekent dat men de ander ook werkelijk liefheeft. Verlangen naar intimiteit kan ook voortkomen uit zelfzucht. Buitensporigheid en gebrek aan beheersing verzwakken en verzieken het plezier en schaden het gezinsleven (AL 148). Geloven dat iets goed *is* omdat het goed *voelt* is een grote vergissing, schrijft de Paus (AL 145). Er zijn mensen die menen dat ze in staat zijn om veel liefde te geven, terwijl ze in feite gevangen zitten in hun behoefte aan genegenheid. Deze mensen zijn niet in staat om een ander werkelijk gelukkig te maken. Daarom benadrukt de Paus ook dat de vorming van het gevoelsleven noodzakelijk is (AL 148).

Bezinning

*“Wij geloven dat God behagen schept
in het plezier dat mensen ervaren.
God heeft ons geschapen
en " voorziet ons rijkelijk van alles
om ervan te genieten" (1 Timotheüs 6:17).*

*Laten we blij zijn dat God met grote liefde tegen ons zegt:
"Mijn kind, zorg goed voor jezelf...
ontneem jezelf geen gelukkige dag" (Jezus Sirach 14:11-14).*

*Echtparen beantwoorden ook aan Gods wil
wanneer zij de Bijbelse raad opvolgen, die zegt:
"Geniet op goede dagen van het goede" (Prediker 7:14).*

*Besef ook dat plezier
op verschillende momenten in het leven
op verschillende manieren uitgedrukt kan worden
overeenkomstig de behoefte van de wederzijdse liefde.*

*In die zin kunnen wij
de leer van sommige Oosterse meesters waarderen,
die ons aansporen
om ons bewustzijn te verruimen,
zodat we niet gevangen zitten
in een al te beperkte ervaring,
die ons kan verblinden.
Deze verruiming van het bewustzijn
houdt niet de ontkenning of vernietiging van het verlangen in,
maar de verdieping en vervolmaking er van.”*

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 149),

SECTIE 49

Opvoeding van Kinderen

Deel 1: Vorming van goed gedrag.

Je kunt geen goed mens worden als je niet als een goed mens wordt opgevoed. De Paus legt in “Amoris Laetitia”, over de liefde in het gezin, dan ook grote nadruk op, wat hij noemt, “*de morele opvoeding*” van het kind. Daarbij is het noodzakelijk om “*het belang van de deugden in herinnering te roepen*,” (AL 206), zegt hij. De vrijheid van de mens wordt immers gevormd, versterkt en gevoed door een leven volgens menselijke waarden. Zo’n deugdzaam leven voorkomt dat iemand slaaf wordt van zijn eigen zelfzuchtige neigingen. (AL 267).

Tijdens de kinderjaren en de tijd van adolescentie speelt de opvoeding tot goed mens een heel voorname rol in het gezin. Het gezin is “*de eerste school*” waar kinderen leren zich menselijke waarden eigen te maken en hun vrijheid goed te gebruiken, schrijft de Paus. (AL 274).

In het gezin leer je hoe je tegenover een ander te gedragen, naar een ander te luisteren, samen te delen, elkaar te verdragen, te respecteren en te helpen (AL 276). “*Veel mensen handelen gedurende hun hele leven op een bepaalde manier, omdat zij zich die manier van doen vanaf hun jeugd hebben eigen gemaakt en als goed beschouwen.*” (AL 274) “*Zo heb ik het geleerd,*” zeggen ze dan. “*Dit is mij van jongs af aan ingeprint*” (AL 274).

Kinderen leren zich goed te gedragen en maken zich menselijke waarden eigen, wanneer ouders en andere opvoeders met de kinderen in gesprek gaan, schrijft de Paus. Je leert kinderen het belang van menselijke waarden, principes en normen niet door ze van boven af op te leggen als gebod of bevel (“Doe het omdat ik het zeg”), maar door in te gaan op wat kinderen zelf doen of ervaren en daarover met hen te praten. Daarbij moet je wel een taal spreken, die kinderen kunnen begrijpen (AL 264).

Door in het gezin er met elkaar over te praten, leren kinderen ook om kritisch te luisteren naar de boodschappen die door verschillende communicatiemiddelen overgebracht worden (AL 274).

Bezinning

“De basisopleiding van hun kinderen
vertrouwen ouders terecht toe aan scholen.
Maar de morele vorming van hun kinderen
kunnen zij nooit volledig aan anderen overlaten.

Iemands morele ontwikkeling
is uiteindelijk gebaseerd op de ervaring
in het gezin,
dat ouders betrouwbaar zijn.
Door de liefde voor hun kinderen
en het goede voorbeeld dat zij geven
brengen ouders hun kinderen
vertrouwen en liefdevol respect bij.

Wanneer kinderen niet meer het gevoel hebben
dat ze, ondanks hun fouten,
voor hun ouders belangrijk zijn;
of niet meer voelen
dat hun ouders oprecht bezorgd voor hen zijn,
dragen zij op hun weg naar volwassenheid
een diepe pijn en een grote last met zich mee.

Het gevoel aan hun lot te worden overgelaten
bezorgt kinderen meer pijn
dan de uitbrander die zij nu en dan krijgen
als zij iets verkeerd hebben gedaan.”

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia, n. 263, vrije vertaling).

SECTIE 50
Opvoeding van de kinderen
Deel 2: Een Spiritualiteit van het Hart
en de vorming van het geweten. .

Zowel in zijn manier van omgaan met de mensen, de beslissingen die hij neemt als ook in zijn geschriften toont Paus Franciscus, dat hij zich laat leiden door een Spiritualiteit van het Hart. De woorden "hart" of "hartelijk" komen meer dan honderd keer voor in "Evangelii Gaudium" ("de Vreugde van het Evangelie") en bijna zestig keer in Amoris Laetitia ("de Vreugde van de Liefde").

Een Spiritualiteit van het Hart is geworteld in ons geloof in de Drie-eenheid van God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest: *"Ieder kind dat wordt gevormd in de schoot van de moeder heeft een plaats in Gods hart"* (AL 168). Jezus' hart *"stond open voor iedereen."* (AL 144). De Heilige Geest *"geeft ons een nieuw hart"* (AL 120) en maakt het onder meer mogelijk *"dat man en vrouw elkaar kunnen liefhebben zoals Christus ons heeft liefgehad."* (AL 120).

Dank zij de Heilige Geest in ons hart kunnen ook wij ons steeds laten leiden door een Spiritualiteit van het Hart. Dan moet ons hart echter wel gevormd zijn, zodat wij het ook kunnen laten spreken. Voor Paus Franciscus is de vorming van het hart dan ook heel belangrijk. Ouders vormen de harten van hun kinderen wanneer zij zelf het voorbeeld geven hoe van harte met elkaar om te gaan. Kinderen leren bijvoorbeeld van hun ouders om naar elkaar te luisteren *"met het oor van het hart"* (AL 232) en om met elkaar *"van hart tot hart"* te spreken (AL 234). Ouders die over *"een groot hart"* beschikken, tonen kinderen om niet alleen aandacht te hebben voor de kleine kring van familie en vrienden, maar ook voor armen, zieken en gehandicapten en voor mensen die vast gelopen zijn in het leven. (AL 196-198).

Verantwoordelijk ouderschap behelst ook de vorming van het geweten. Kinderen helpen te leren luisteren naar Gods stem in het diepst van hun hart vormt een bijzondere opdracht voor ouders en andere opvoeders. Wij zijn geroepen *"om het geweten te vormen, niet om het te vervangen,"* schrijft Paus Franciscus (AL 37).

Hij nodigt dan ook iedereen uit om ruimte te maken voor het geweten en hij citeert het Tweede Vaticaans Concilie, dat leerde, *"Het geweten vormt de meest geheime kern en het heiligdom van de mens. Daar is iedereen alleen met God, wiens stem in het diepst van het hart weerklinkt"* (Gaudium et Spes n 16; AL 222). Te midden van hun beperkingen en in vaak moeilijke omstandigheden proberen veel ouders zo goed mogelijk te beantwoorden aan de idealen van het Evangelie door te luisteren naar de stem van hun geweten. (AL 37).

Bezinning

*“De aanwezigheid van de Heer
woont in echte en concrete gezinnen,
met al hun dagelijkse problemen en strijd,
vreugde en hoop....*

*De spiritualiteit van de liefde in het gezin
bestaat uit duizenden kleine maar concrete gebaren.
In die verscheidenheid van gaven en ontmoetingen
die de saamhorigheid verdiepen,
heeft God zijn woonplaats.*

*Deze wederzijdse betrokkenheid op elkaar
brengt de mens en God samen,
want deze betrokkenheid op elkaar
is gevuld met de liefde van God.*

*Uiteindelijk is de spiritualiteit van het huwelijk
een spiritualiteit van de relatie,
waarin de goddelijke liefde woont.”*

(Paus Franciscus, Amoris Laetitia n. 315)

Deel 5 van het Online Programma
“Spiritualiteit van het Hart in “Laudato Si.”
(Hans Kwakman msc)

De voorafgaande delen van dit online programma

Deel 1 (sectie 1-3) bevat enkele aantekeningen over de wijdverbreide behoefte aan een Spiritualiteit en verwijst naar de verschillende soorten Spiritualiteit, die beschikbaar zijn. Een Spiritualiteit van het Hart is de spiritualiteit van de Chevalier-familie, met inbegrip van de leken van de Chevalier-familie.

Deel 2 (paragraaf 4-16) biedt een korte inleiding op de belangrijkste aspecten van het Charisma van pater Jules Chevalier (1854-1907)."

Deel 3 (sectie 17-29) wil laten zien dat een Spiritualiteit van het Hart net zo relevant is voor de mensen van vandaag als voor de mannen en vrouwen in de tijd van P. Chevalier. Dit deel is gebaseerd op de brief van paus Franciscus "Evangelii Gaudium" ("de vreugde van het Evangelie").

Deel 4 (sectie 30-50) heeft als uitgangspunt de brief van Paus Franciscus "Amoris Laetitia" ("de Vreugde van de Liefde") en reflecteert op een spiritualiteit van het hart als inspiratiebron voor het dagelijks leven van echtparen, alleenstaanden en religieuzen, die in een gemeenschap leven.

Het deel, dat nu volgt (deel 5) reflecteert op een Spiritualiteit van het Hart in Paus Franciscus' brief "Laudato Si".

Al deze secties zijn nog verkrijgbaar bij Dhr. Roland Douchin via <cornovum@gmail.com>.

Sectie 51: **‘Laudato Si’ en een Spiritualiteit van het Hart**

Op 24 Mei 2015 publiceerde Paus Franciscus een encycliek met de titel “Laudato Si”: “Geprezen zijt Gij”, waarin hij spreekt over “*de Zorg voor ons Gemeenschappelijk Huis*.” In deze open brief roept de Paus ons op om op de plaats waar wij leven, ons verantwoordelijk te voelen voor ons gemeenschappelijk huis, namelijk de wereld, die wij samen met zoveel andere schepselen bewonen: de planeet aarde.

Dat gemeenschappelijke huis maakt momenteel een diepe crisis door, zegt de Paus. Hij spreekt van “*de complexiteit en de talrijke oorzaken van de ecologische crisis*” (LS 63).. Hij heeft het over de opwarming van de aarde en de klimaatverandering; de wegwerpcultuur en de vervuiling; de extreme droogte en het gebrek aan veilig drinkwater; het verlies aan biologische diversiteit en de verslechtering van de kwaliteit van het menselijk leven. We kunnen niet onverschillig blijven voor deze catastrofes, stelt hij, temeer daar deze rampen vooral de armste mensen treffen.

Maar voor ons, Chevalierverbondenen, geldt ook de vraag, welke houding wij te midden van deze crisis kunnen aannemen – wij, die een Spiritualiteit van het Hart proberen te beleven. Die vraag brengt ons regelrecht tot de kern van de uiteenzetting van Paus Franciscus, die hij als volgt formuleert: “*De schepping behoort tot de orde van de liefde. De liefde van God is de fundamentele drijfveer van al wat geschapen is*” (LS 77). Hij baseert deze visie op het getuigenis van de Heilige Schrift. Het boek ‘Wijsheid’ zegt bijvoorbeeld: “*Alles wat er is hebt U lief; niets van wat U gemaakt hebt is U te min; u zou het niet eens gemaakt hebben als U er afkeer van had*” (Wijsheid 11:24; LS 77). De Paus nodigt ons daarom uit om de schepping op de eerste plaats te zien “*als een geschenk, komende van de uitgestrekte hand van de Vader van allen. als een werkelijkheid, verlicht door de liefde, die ons oproept tot universele gemeenschap*” (LS 76).

Deze visie van de Paus roept veel vragen op, zeker in deze tijd waarin zoveel mensen slachtoffer worden van de wereldwijde COVID-19 pandemie. Maar ook mensen die te lijden hebben van verwoestende aardbevingen of orkanen; aanhoudende droogte of overstromingen; schrijnende armoede, blijvende handicaps of pijnlijk verlies, zullen zich verwonderd afvragen hoe de Paus kan spreken van een God die alles wat leeft, liefheeft (Wijsheid 11: 26). Daar gaan wij in de volgende secties nader op in.

Bezinning

*“In de kunst, de literatuur, de heilige geschriften,
de liturgie en de mystieke contemplatie
vinden wij veel culturele en religieuze bronnen.
Deze dragen bij aan een milieuvriendelijke houding,
die onlosmakelijk verbonden is met ons geloof.
De scheppingsverhalen in de Bijbel
benadrukken het onderlinge verband,
dat bestaat tussen onze relatie met God,
de naaste en de aarde,
terwijl de aarde ons gemeenschappelijk eigendom is.
Dit alles vereist dat wij met onze menselijke intelligentie
de bijzondere aard van de dingen respecteren.
Elk levend wezen
heeft in de ogen van God een waarde,
die uitstijgt boven het praktische nut ervan.
Er bestaat een wereld van bewondering
waarin de dingen niet louter en alleen
gewaardeerd worden voor zover ze nuttig zijn.
In het perspectief van een goddelijke schepping
is alles met elkaar verbonden.”*

(Anthony J. Kelly CssR, "Laudato Si"
An Integral Ecology and the Catholic Vision.
ATF Press Publishing Group, Australia)

SECTIE 52

SPIRITUALITEIT VAN HET HART IN 'LAUDATO SI': ENKELE CENTRALE THEMA'S

Hans Kwakman MSC

In Paus Franciscus' encycliek "Laudato Si" komen bepaalde thema's steeds weer terug. Deze laten zien dat de zorg voor onze gemeenschappelijk woning, de planeet aarde, gegrond is in spiritualiteit. David Cloutier, die ik ook in de Bezinning citeer, noemt enkele centrale thema's. Ik vat zijn inbreng kort samen.

Alles is met elkaar verbonden. Dit vormt voor de Paus de kern van een gezonde spiritualiteit. Ons geestelijk leven, ons gebed en het vieren van de Eucharistie mogen wij niet scheiden van ons dagelijks leven in de wereld om ons heen en van de zorg voor de schepping.

Iedereen is met elkaar verbonden. Dit behoort tot de kern van ons Christelijk geloof: de mensenfamilie is één, wij zijn allemaal broers en zusters van elkaar en bewonen een gemeenschappelijk thuis. Ook de pandemie Covid-19 maakt dit nog eens pijnlijk duidelijk.

De crisis, waarin de wereld verkeert, is niet met louter technische ingrepen te verhelpen. De oplossing van de crisis vraagt om een bekering van het hart en om een verdieping van onze relatie met God, met elkaar en met de schepping. Wij zijn allemaal gezonden om samen met de Zoon, Jezus Christus, deel te nemen aan de scheppende arbeid van de Vader en onder de bezielende leiding van de Heilige Geest deze wereld voor iedereen tot een betere woonplaats te maken.

Wat we daarvoor moeten doen is onder meer *een nieuwe manier van leven en van omgaan met elkaar ontwikkelen*. De "wegwerpcultuur" moet plaats maken voor een cultuur van zorg en duurzaamheid. Dat zal ons ook geestelijk verrijken en de relatie met God en met elkaar verdiepen.

De aarde is "onze zuster" en vormt "ons gemeenschappelijk huis." Deze metaforen willen uitdrukken dat wij verantwoordelijk zijn voor onze planeet, zoals voor onze familieleden en voor ons thuis. De aarde is geen probleem om op te lossen, maar een mysterie om in vreugde en dankbaarheid te bewonderen.

Bovendien beklemtoont de Paus steeds weer dat er een *nauwe relatie bestaat tussen de crisis waarin de wereld verkeert en de groeiende kloof tussen arm en rijk*. De zorg voor ons gemeenschappelijk huis moet vooral ten goede komen aan de armen en hulpbehoevenden.

BEZINNING

*“Een werkelijke ontmoeting
met de tekst van de encycliek
moet ook leiden tot een spirituele ontwikkeling.
De tekst moet ons veranderen,
van binnen en van buiten.
We moeten de tekst niet alleen lezen;
maar er ook mee bidden en de inhoud ervan beleven...*

*“Wanneer we het hebben over sociale kwesties
in onze samenleving,
proberen wij elkaar vaak te overtroeven.
Maar nederigheid maakt het voor ons mogelijk
om onze verschillen met elkaar te bespreken,
naar elkaar te luisteren...
en misschien ook naar elkaar toe te groeien.*

*Laten we naar God luisteren, naar de paus,
naar elkaar en naar de wereld.*

*Laten we bidden - echt bidden –
en niet alleen maar reageren.
En laten we dan samen iets doen...
zodat Gods wil niet alleen gedaan wordt in de hemel,
maar ook op aarde.”*

(David Cloutier,
Reading, Praying, Living Pope Francis's "Laudato Si."
A Faith Formation Guide,
Liturgical Press, Collegeville, Minnesota.)

Sectie 53
Spiritualiteit van het Hart in 'Laudato Si':
Problemen die met elkaar samenhangen.

(Hans Kwakman msc)

Paus Franciscus roept ons op om wakker te worden en *“naar de feiten te kijken om te zien dat ons gemeenschappelijk huis ernstig in verval is geraakt.”* (LS 61). In het eerste hoofdstuk van Laudato Si bespreekt hij uitvoerig *“wat er in ons huis gebeurt.”* Hij belicht vijf problemen waar de mensheid mee worstelt en die nauw met elkaar samenhangen.

Vervuiling en opwarming van de aarde (LS 20-26): “Het klimaat is een gemeenschappelijk goed van allen en voor allen... Alle mensen moeten zich bewust worden van de noodzaak om hun levensstijl... en consumptiegewoonten te veranderen.” (LS 23).

Het toenemend tekort aan water (LS 27-31): “De toegang tot veilig drinkwater is een grondrecht van iedere mens, omdat het menselijk overleven ervan afhangt.” (LS 30).

Het verlies van de biodiversiteit of van de verscheidenheid aan plant en diersoorten (LS 32-42): “Alle schepselen zijn met elkaar verbonden en dienen allemaal met liefde en bewondering gekoesterd te worden, want alle schepselen hebben elkaar nodig” (LS 42).

De afname van de kwaliteit van het menselijk leven (LS 43-47): “In het besef dat de mens ook recht heeft op leven en geluk en begiftigd is met een zeer speciale waardigheid, dienen wij ook rekening te houden met de invloed van milieuvervuiling.. en van de wegwerpcultuur op het menselijk leven” (LS 43).

De wereldwijde ongelijkheid tussen de welvarende en de zwakste mensen (LS 48-52): Wij dienen zowel aandacht te besteden aan “de schreeuw van de aarde als aan de schreeuw van de arme” (LS 49). Daarom moeten wij *“het bewustzijn versterken dat wij één menselijke familie zijn”* en dat, *“er geen ruimte (is) voor globalisering van de onverschilligheid”* (LS 52).

Wanneer we geconfronteerd worden met zoveel omvangrijke problemen, kunnen we er hopeloos van worden. Maar de paus dringt er op aan de hoop niet te verliezen. Hij blijft geloven in de positieve instelling van zoveel mannen

en vrouwen. *"Te midden van al onze beperkingen bloeien steeds weer allerlei vormen van vrijgevigheid, solidariteit en zorg op. Wij zijn immers gemaakt voor de liefde"* (LS 58).

Bezinning

*"Het is niet zo moeilijk om te zien
wat er mankeert aan ons systeem.
moeilijker is het om te zien hoe het te verbeteren.
"De Paus roept op tot een "allesomvattende ecologie,"
waarmee hij een wereldvisie bedoelt
die fundamenteel gebaseerd is
op respect voor de schepping,
en op een hernieuwde nadruk
op onze verbondenheid
met elkaar en met de natuur."*

*"Een allesomvattende ecologie moet ook...
een cultuur zijn van zorg, die geworteld is in
liefde voor de maatschappij
en inzet voor het algemeen belang.*

*(Het algemeen belang is immers gericht)
op de bescherming van het milieu,
van de religieuze gemeenschap,
en uiteindelijk op de menselijke waardigheid,
het geluk en de liefde."*

*" Belangrijk is dat deze cultuur van zorg...
niet alleen aandacht schenkt
aan degenen van ons die vandaag de dag leven,
maar ook aan toekomstige generaties."*

(Naomi Oreskes,
Introduction to Pope Francis,
Encyclical on Climate Change & Inequality.
Melville House, Brooklyn, London).

Sectie 54:
Spiritualiteit van het Hart
en Gods Schepping in Evolutie.

Hans Kwakman msc

“Het hele materiele universum is de uitdrukking van Gods liefde, van zijn onmetelijke goedheid voor ons”(LS 84). Het heelal met zijn enorme verscheidenheid van schepselen komt voort uit Gods liefdevolle hart. God is liefde en alles wat geschapen wordt, vanaf het eerste begin, miljarden jaren geleden, tot en met het huidige moment - onze planeet aarde en het verst verwijderde sterrenstelsel; het kleinste insect en iedere individuele mens - alles is een gave van Gods scheppende liefde. Ieder schepsel dankt elk ogenblik van zijn of haar bestaan aan God en God laat het schepsel zich ontwikkelen volgens de natuurwetten, hem of haar eigen.

De Paus zegt het zo: *“God is intiem aanwezig in ieder schepsel, zonder afbreuk te doen aan de autonomie (dat wil zeggen aan de zelfstandigheid) van zijn schepsel ... Zijn goddelijke aanwezigheid, die het voortbestaan en de groei van ieder schepsel verzekert, zet het werk van de schepping voort”* (LS 80).

Daarom kunnen wij God in alle dingen ontmoeten. God vult het heelal volledig met zijn aanwezigheid en het heelal ontwikkelt zich in God. *“In ieder boomblad, bergpad, dauwdruppel of het gezicht van een arme kunnen wij het mysterie van Gods aanwezigheid ontdekken,”* schijft de Paus (LS 233). Alle schoonheid, die wij ervaren in de natuur en in de kunst, maar ook iedere blijk van liefde en vergeving, trouw en solidariteit, vrede en gerechtigheid, toont ons de schoonheid en aantrekkelijkheid van God.

De natuur is een kunstwerk, dat Gods stempel draagt. Gods Geest, die het heelal vervult met zijn goddelijke kracht, beweegt alles naar een uiteindelijk doel. Daarom kan er vanuit het hart van de dingen altijd iets nieuws ontstaan, schrijft de Paus (LS 80). De Paus vergelijkt Gods Geest met een mysterieuze scheepsbouwer, die in staat is aan hout de kracht te geven om zelf de vorm van een schip aan te nemen (LS 80). Daar waar in de natuurwetenschappen gesproken wordt van evolutie, zien wij met de ogen van het geloof de drijvende kracht van Gods Geest aan het werk.

BEZINNING

“De kerk leert duidelijk dat
de wetenschappelijke evolutietheorie,
wanneer goed begrepen.
volledig verenigbaar is
met het geloof in God als schepper.
De Catechismus stelt dat "de vraag
over het ontstaan van de wereld en van de mens
het onderwerp is
van vele wetenschappelijke studies,
Zij hebben onze kennis van de leeftijd
en de afmetingen van de kosmos;
van de ontwikkeling van levensvormen
en het verschijnen van de mensheid
buitengewoon verrijkt
.Deze ontdekkingen nodigen ons uit
tot nog meer bewondering
voor de grootheid van de Schepper."
(De Catechismus van de Katholieke Kerk, 283)

Maar de vraag betreffende de betekenis
van de oorsprong van de schepping;
de vraag of het universum wordt geregeerd
door toeval of door God;
de vraag waarom er kwaad is en zo voorts ...
dat zijn geen vragen die de wetenschap
hoe dan ook kan beantwoorden.
De wetenschap kan ons vertellen
hoe de dingen in het universum tot bestaan komen,
maar niet *waarom*."

*(David Cloutier,. Reading, Praying, Living
Pope Francis's Laudato Si .
Liturgical Press. Kindle Edition.*

REFLECTION

The church teaches clearly that
the scientific theory of evolution
properly understood is fully compatible
with believing in God as creator.

The Catechism states that “the question
about the origins of the world and of man
has been the object of many scientific studies
which have splendidly enriched our knowledge
of the age and dimensions of the cosmos,
the development of life-forms and the
appearance of humankind.

These discoveries invite us
to even greater admiration
for the greatness of the Creator” (CCC, 283).

But the questions of “discovering
meaning in such an origin”—whether
“the universe is governed by chance” or by God,
why there is evil, and so on—
are not questions that science can answer
one way or the other.

Science can tell us
how things in the universe come to be,
but not why.

Cloutier, David. Reading, Praying, Living Pope Francis's Laudato Si .
Liturgical Press. Kindle Edition.

SECTIE 55: SPIRITUALITEIT VAN HET HART: EEN SPIRITUALITEIT VAN RELATIES

De Bijbelse scheppingsverhalen zijn doordrongen van diepzinnige wijsheid. In symbolische taal vertellen zij dat in Gods schepping alles met elkaar verbonden is. De scheppingsverhalen vertellen ons niet *hoe* de wereld en de mens ontstaan zijn; daar houdt de moderne wetenschap zich mee bezig. Zij verkondigen dat het menselijk bestaan gebaseerd is op vier nauw met elkaar verbonden relaties: onze relatie met God, de naaste, onszelf en de kosmos (LS 66).

Paus Franciscus citeert Psalm 33: *"Door het woord van de Heer zijn de hemelen gemaakt"* (Ps 33:6). Daarmee onderstreept hij, dat het heelal en het mensdom niet toevallig ontstaan zijn, maar ons door God zijn gegeven als een rijke, overvloedige gave. Het scheppende woord drukt Gods vrije keuze uit, voortkomend uit Gods liefdevolle hart.

De schepping wordt ons dus geschonken en wij zijn geroepen om dit geschenk te respecteren en met zorg te beheren. *"Een spiritualiteit, die vergeet dat God de almachtige Schepper is, is onaanvaardbaar"* (LS 75). Door de orde van de schepping met respect te ontvangen, eren wij God als de Schepper.

Wanneer wij echter de rijkdom van de aarde onteren, zondigen wij tegen God, de Schepper, net zoals wij tegen God zondigen wanneer we opzettelijk onze relatie met onze medemensen of onszelf onteren. Om dit toe te lichten, haalt Paus Franciscus de woorden van Patriarch Bartholomeus, de leider van de Oost-orthodoxe kerk, aan: *"De biologische diversiteit van Gods schepping vernietigen; de integriteit van de aarde aantasten door veranderingen in het klimaat te veroorzaken; de aarde ontdoen van haar natuurlijke bossen of haar wetlands vernietigen; het water, het land, de lucht en het leven op aarde bevuilden - dat zijn zonden. Een misdaad tegen de natuurlijke wereld begaan is zondigen tegen onszelf en zondigen tegen God"* (LS 8).

Misbruik van de rijkdom van de aarde is een schending van onze relatie met God, met onze medemensen en met onszelf. Wij zijn dan niet trouw aan onze roeping om God en zijn schepping te beminnen.

BEZINNING

*“Jezus volgen betekent
geleid worden door de Geest,
zoals Jezus zelf, in iedere fase van zijn leven,
geleid werd door Gods Geest*

*Ook voor Jezus vroeg dat om een
voortdurende ‘onderscheiding van de geesten’.
Op een persoonlijk manier, maar niet individualistisch.*

*Want Gods Geest is altijd
een Geest van verbondenheid,
verbondenheid met onze broeders en zusters
en verbondenheid met de hele schepping.*

*Het is niet moeilijk om de Geest aan het werk te zien
in de grote bewegingen van onze tijd:
de ecologische beweging,
de beweging die streeft naar gerechtigheid en vrede,
vooral voor de armen van deze wereld,
en de feministische beweging,
strevend naar de volledige gelijkheid van vrouwen.*

*Niettegenstaande alle tekortkomingen en zonden
die deze bewegingen aankleven,
zijn het ontwikkelingen, waarin Gods Geest
op een invloedrijke wijze aan het werk is.*

*De Geest roept ons dan ook op om deel te nemen
aan deze bewegingen van vrijheid en hoop.*

*Aan het begin van de 21ste eeuw
worden wij door de Geest voortgedreven
om de overgang te maken
van een periode van afbraak van de Aarde
naar een periode waarin wij mensen
op een weldoende manier
op deze planeet aanwezig zijn,
in verbondenheid
met elkaar en met de natuur.”*

(Denis Edwards, Ecology at the Heart of Faith,
The Change of Heart that leads to a new way of living on earth, Orbis Books, 2006,
Kindle Edition).

Sectie 56

Spiritualiteit van het Hart: de Lof van God vanuit het hart van de Schepping.

Niet alleen het boek Genesis, maar ook andere boeken van de Bijbel houden ons voor om zorg te hebben voor de natuur en in het bijzonder voor de dieren, zegt de Paus. Daarbij besteedt hij speciale aandacht aan de Sabbatrust, die niet alleen geldt voor de mens, maar evenzeer voor de dieren die voor ons werken (Exodus 23:12). Hij wijst ook op het feit dat de Bijbel onvervreemdbaar bezit van het land afwijst: *“Verkoop van land mag terugkoop niet uitsluiten, want het land behoort aan mij: u bent vreemdeling en gasten”* (Leviticus 25:23) (LS 67).

Meerdere psalmen nodigen zowel ons mensen, maar ook andere schepselen uit om de Heer te loven. *“Looft hem zon en maan, looft hem stralende sterren, looft hem jij hoogste hemel en wateren boven de hemel. Zij moeten de naam van de Heer loven: een woord van hem en zij waren geschapen”*(Psalm 148-3-5) (LS 72).

Vanaf het eerste moment van de schepping looft de hele levende en niet-levende natuur de Schepper, eenvoudigweg door er te zijn. Daar is geen mens voor nodig. Alle schepselen loven God op hun eigen manier door te bestaan, afgezien van de vraag of ze nuttig zijn voor de mens. De lofzang van de drie jongelingen, een loflied van de hele schepping, jubelt dat uit: *“Alle schepselen, prijst de Heer”* (Daniel, Deuterocanoniek).

De Paus haalt de woorden van de Catechismus aan, die zegt: *“Elk van de verschillende schepselen is door God gewild in zijn eigen wezen en weerspiegelt op zijn eigen manier een straal van Gods oneindige wijsheid en goedheid. De mens moet dus de bijzondere goedheid van ieder schepsel eerbiedigen, om elk verkeerd gebruik van de dingen te vermijden”*. (LS 69).

De heilige Franciscus van Assisi stelt voor de natuur te lezen als een prachtig boek, waarin God ons toespreekt en ons iets van zijn schoonheid en goedheid laat zien, schrijft de Paus (LS 12): *“Als wij God weerspiegeld zien in alles wat er bestaat, wordt ons hart bewogen om de Heer te loven voor al zijn schepselen en Hem te aanbidden in vereniging met hen. Dit besef komt prachtig tot uiting in de hymne van de heilige Franciscus van Assisi: “Laudato Si, mi’ Signore: “Wees geprezen, mijn Heer, met al uw schepselen...”* (LS 87).

BEZINNING

Pater Jules Chevalier MSC schrijft rond 1900:

*“Wat schitterend is het, deze materiële wereld.
Wat een perfecte eenheid
in deze onbeschrijflijke verscheidenheid.
Niet één wezen in isolatie.
Integendeel, overal is eenheid van krachten,
een combinatie van invloeden;
elk element is nuttig voor het geheel,
en het geheel is nuttig voor elk element.*

*Het is een immens netwerk,
waarvan alle schakels elkaar op één centraal punt treffen:
de mens....*

*De mens is niet alleen een mineraal dat bloeit,
een struik die voelt
en een dier dat redeneert.
Hij is een mineraal, een boom, een dier
dat bidt, dat aanbidt, dat dankt.
In ons wordt materie religieus.”*

(Jules Chevalier MSC, Le Sacré Coeur de Jésus, p.. 62).

Sectie 57: Spiritualiteit van het Hart: Barmhartigheid en gerechtigheid.

In "Hoog tijd voor een andere God," stelt Roger Burggraeve dat wij tegenwoordig geneigd zijn barmhartigheid en vergeving van de dader zozeer te benadrukken, dat het slachtoffer vaak te kort wordt gedaan. Dat houdt in dat er geen gerechtigheid geschiedt.

Gods barmhartigheid is inderdaad onvoorwaardelijk. Zelfs als "*de slechtheid van de mensen op de aarde nog is toegenomen*" (Genesis 6: 5) toont de Heer zijn barmhartigheid door mensen de mogelijkheid van een nieuw begin te geven, schrijft de Paus in Laudato SI (zie Genesis 9:11; LS 71).

Met de Bijbelse profeten en sommige psalmen benadrukt de Paus echter ook, dat "*als gerechtigheid niet meer op aarde woont alle leven in gevaar is*" (LS 70). Dat er tegenwoordig nog altijd zoveel ongelijkheid, onrecht en geweld in de wereld is, wijt de Paus aan de willekeur van de machthebbers. De natuurlijke rijkdom van de aarde is in de handen van hen die de meeste macht hebben.

Dat is duidelijk in tegenspraak met het ideaal dat Jezus ons voorhoudt, het ideaal van gerechtigheid, solidariteit en vrede (LS 82). Jezus heeft een duidelijke boodschap voor de machthebbers: "*Jullie weten dat heersers hun volkeren onderdrukken en dat leiders hun macht misbruiken. Zozal het bij jullie niet mogen gaan. Wie van jullie de belangrijkste wil zijn, zal de anderen moeten dienen*" (Mat 20: 25-26; LS 82).

Wanneer wij er niet meer naar streven dienstbaar te zijn aan onze naasten, voor wie wij verantwoordelijk zijn, zal de relatie met onszelf en anderen, met God en de aarde verstoord worden, aldus de Paus (LS 70). En hij voegt eraan toe: "*Oprechte zorg voor ons eigen leven en voor onze relatie met de natuur kan niet gescheiden worden van solidariteit, rechtvaardigheid en trouw jegens anderen*" (LS 70).

BEZINNING

*“Wij moeten altijd streven
naar evenwicht en harmonie
tussen rechtvaardigheid en barmhartigheid.*

*Met rechtvaardigheid alleen
komen wij in een keiharde wereld terecht.
Met enkel barmhartigheid
blijft het slachtoffer in de kou staan.*

*Jahweh is geen onverschillige God.
Hij is de rechtvaardige,
die optreedt tegen wie kwaad aanricht,
maar hij is ook de Barmhartige,
die mededogen toont voor wie zijn fout erkent
en zich bekeert.*

*In de Bijbelse traditie
overschrijdt het onvoorwaardelijke karakter van Jahwe's
barmhartigheid,
zijn overvloed aan liefde,
de soms al te afgemeten vraag
naar rechtvaardigheid....*

*“In opstand komen tegen onrecht
heeft dezelfde bron als mededogen.
. Je wordt geraakt,
tot in je ingewanden.”*

Roger Burggraave,
In gesprek met Guido Caerts en Paula Vestraeten
“Hoog tijd voor een andere God”
Uitgeverij Davidsfonds 2015, p. 125 en 138

Sectie 58

Spiritualiteit van het hart: Spiritualiteit van persoonlijke diepgang.

In hoofdstuk drie van *Laudato Si* gaat Paus Franciscus dieper in op de menselijke oorzaken van de klimaatcrisis. Een van de oorzaken ziet hij in een toenemende technologische mentaliteit. (Zie LS 101). Terecht, zegt hij, verheugen wij ons over de vele technische ontwikkelingen, die allerlei nieuwe mogelijkheden bieden, bijvoorbeeld op het gebied van geneeskunde en communicatie. *“Wetenschap en techniek zijn een schitterend product van menselijke creativiteit en een gave van God”* (LS 102), schrijft de Paus. Wij kunnen dan ook niet anders dan dankbaar zijn voor de inspanningen van wetenschappers en technici, die steeds weer nieuwe wegen naar een duurzaam levensmilieu openen. (Zie LS 102).

Maar deze technische ontwikkelingen hebben ook een keerzijde. Er groeit een mentaliteit, waardoor men er zonder meer van uitgaat dat alles wat mensen technisch *kunnen* ontwikkelen ook waardevol is en dus ontwikkeld *moet* worden, zonder dat men zich afvraagt of die nieuwe ontwikkeling de mensheid ten goede komt. (Zie LS 104). Daarbij moeten wij bedenken dat, *“de immense technische groei niet gepaard gaat met de ontwikkeling van verantwoordelijkheidsgevoel, waardenoordeel en geweten... Het ontbreekt de mens aan een solide ethiek, een cultuur en een spiritualiteit, die hem grenzen kan opleggen”* (LS 105). De techniek dienstbaar maken aan het algemeen welzijn vraagt om, *“een andere manier van denken, een ander politiek belijd, andere opvoedkundige programma’s, een andere levensstijl en een andere spiritualiteit”* (LS 111).

“Vóór alles moeten wij mensen veranderen” (LS 202), schrijft de Paus in de inleiding op hoofdstuk 6, waarin hij de noodzaak benadrukt van *“ecologische opvoeding en spiritualiteit.”* Hij bedoelt te zeggen, dat wij een manier van opvoeden en een spiritualiteit nodig hebben, die verantwoordelijkheid voor het milieu aankweken. De Paus denkt daarbij allereerst aan de vorming van eenvoudige gewoonten. Goede gewoonten versterken in ons een spiritualiteit, die zin en diepgang aan ons leven geeft. In de volgende tekst voor bezinning verwoordt de Paus die gewoonten en de vruchten er van als volgt:

BEZINNING

*“Opvoeding tot verantwoordelijkheid voor het milieu
kan gedrag stimuleren
dat belangrijke invloed heeft
op de zorg voor het milieu,
zoals zoveel mogelijk afzien
van het gebruik van plastic of papier;
het waterverbruik terugbrengen,
afval scheiden,
alleen koken wat men redelijkerwijze ook zal eten,
zorgvuldig omgaan met de andere levende wezens,
gebruik van het openbaar vervoer of carpooling,
bomen planten,
en zinloze verlichting uitdoen.*

*Dit alles schept een edelmoedige creativiteit,
die het beste van de mens laat zien.
Iets hergebruiken in plaats van het weg te werpen
kan een daad van liefde zijn
die onze waardigheid als mens
tot uitdrukking brengt” (LS 211).*

*Zo'n gedrag
geeft aan ons leven een gevoel van waardigheid
en persoonlijke diepgang.
Op die manier ervaren wij ook
“dat het de moeite waard is
om op deze wereld te leven. (LS 212).*

*“In het gezin worden de eerste gewoonten van liefde
en zorg voor het leven aangeleerd,
zoals bijvoorbeeld het juist gebruik van de dingen,
orde en netheid, respect voor het lokale ecosysteem
en de bescherming van alle schepselen” (LS 213).*

*Encycliek van Paus Franciscus ‘Laudato Si’.
Rome, Pinksteren Mei 2015)*

Sectie 59

Spiritualiteit van het hart: Een milieubewuste Spiritualiteit

Een andere dieper liggende oorzaak van de klimaatcrisis, waarin wij nu verkeren, ziet Paus Franciscus in een verkeerd begrip van de rol van de mens in de schepping (LS 116). Bij het bewerken van de aarde zijn wij mensen geen onafhankelijk beheerders, die onze eigen weg kunnen gaan, maar medewerkers van de Schepper.

De Paus ondersteunt de opvatting, dat God de menselijke autonomie, zelfstandigheid en vrijheid respecteert. God grijpt niet in, ook niet wanneer wij verkeerde beslissingen nemen (LS 80). Maar de Paus wijst er op dat wij deze zelfstandigheid en vrijheid samen met God en medemensen moeten beleven. Samen zijn wij verantwoordelijk voor een weldoordachte bewerking van de aarde (LS 119).

Volgens de christelijke visie draagt God ons mensen op om de aarde *met elkaar en voor elkaar* te bewerken en te ontwikkelen. De rijkdom, die de aarde ons biedt, is een geschenk van God aan heel de mensheid, toekomstige generaties inbegrepen.

Wanneer wij daarentegen onszelf als alleenheersers van de schepping beschouwen, hebben wij de neiging om altijd voorrang te geven aan eigen belang en *“alles wat dit eigen belang niet dient, als onbelangrijk”* (LS 122) te beschouwen.

Een juiste relatie met God, medemensen en de natuur vraagt om nederigheid en eenvoud. *“De christelijke spiritualiteit houdt ons voor te groeien in soberheid en om met weinig tevreden te zijn”* (LS 222). Maar *“wanneer wij onszelf autonoom achten, God uit ons leven bannen en God vervangen door ons eigen ik, is het niet gemakkelijk om een gezonde nederigheid of verstandige soberheid te praktiseren. Wij menen dan namelijk dat onze subjectieve gevoelens kunnen bepalen wat goed en wat slecht is”* (LS 224).

BEZINNING

Een milieubewuste spiritualiteit: Wat betekent dat concreet?

*Met vreugde ervaren opgenomen te zijn
in de overweldigende schoonheid van de schepping.
Ervaren deel uit te maken van de 14 miljard jaar oude geschiedenis
van het universum en van de 3,8 miljard jaar oude evolutie van het leven op
aarde.*

*Deze evolutie te beleven als gericht op Gods uiteindelijke zelfgave
aan ons allen in liefde
door Jezus Christus en de Heilige Geest.*

*Ervaren geroepen te zijn tot solidariteit
met alle schepselen en, geleid door Gods Geest, andere schepselen
te accepteren als aan ons verwant.*

*Met zorg ervaren hoe overweldigend
de omvang van het milieuprobleem is:
hoe regenwouden verder verwoest worden,
dier- en plantensoorten uitsterven
en steeds meer koolstof
in de atmosfeer gepompt wordt.*

*Ons daarom wanhopig voelen, maar toch blijven hopen door dit te
zien als een deelname aan de weg van het kruis en als een uitnodiging om
ons toch te blijven inzetten voor de heelheid van de schepping, terwijl wij
deze beschadigde aarde toevertrouwen aan Gods zorg.*

*Een bekering ervaren van consumptiedrang naar de eenvoud van de
eerste levensbehoeften: voedsel, kleren, onderdak, medische zorg,
passend onderwijs, liefdevolle relaties, zinvol werk, een verrijkend geestelijk
leven,
tijd met vrienden en met de natuur om ons heen.*

(Vrij naar: Denis Edwards, Ecology at the Heart of Faith.
Orbis Books. Kindle Edition, chapter 7). .

Sectie 60:
Spiritualiteit van het hart:
Een spiritualiteit die
onze zorg voor het milieu stimuleert.

In hoofdstuk 4 van 'Laudato Si' spreekt Paus Franciscus over, *"enkele elementen van een integrale ecologie, een ecologie die de menselijke en sociale dimensies ervan respecteert"* (LS 137). *"Integrale ecologie"* steunt op het feit dat *"alles met elkaar verbonden is"* (LS 16; 70; 91; 117; 240). Zo is de zorg voor het milieu verbonden met onze levenswijze, d.w.z. met onze manier om natuurlijke hulpbronnen en producten te gebruiken, met onze culturele gewoonten en met gewoonten op het gebied van kleding en voeding. Wanneer wij zorg hebben voor het milieu, moeten wij rekening houden met het algemeen welzijn van alle mensen, speciaal van de armen en zwakken in de samenleving.

Hierbij gaat het om een zeer *"nobel streven"*, dat wij niet kunnen opbrengen, *"zonder een spiritualiteit die ons inspireert, zonder een innerlijke impuls die onze individuele en gemeenschappelijke activiteiten stimuleert, motiveert, voedt en zin geeft,"* schrijft de Paus (LS 216). En hij vervolgt, *"een integrale ecologie houdt dan ook in dat wij de tijd nemen om een serene harmonie met de schepping te beleven, kritisch te zijn betreffende onze levensstijl en onze idealen. Tegelijk dienen wij ook de Schepper, die onder ons leeft en ons omringt, te beschouwen"* (LS 225).

"Een integrale ecologie bestaat ook uit eenvoudige dagelijkse gebaren, die breken met de logica van geweld, uitbuiting en egoïsme," stelt de Paus. Hij noemt de heilige Franciscus van Assisi als *"het voorbeeld bij uitstek van zorg voor de kwetsbaren en tegelijk ook van een integrale ecologie, op een vreugdevolle en authentieke wijze beleefd. De Heilige Franciscus was bijzonder begaan zowel met Gods schepping, als ook met de armen en verstotenen. Hij toont ons hoe onlosmakelijk de band is tussen zorg voor de natuur, gerechtigheid voor de armen, inzet voor de samenleving en innerlijke vrede"* (LS 10). Hij laat ons *"inzien dat een integrale ecologie ons brengt tot de kern van wat het is mens te zijn.... Hij sprak met de hele schepping, preekte zelfs tot de bloemen en nodigde hen uit de Heer te loven, alsof zij met verstand begiftigd waren"* (LS 11).

BEZINNING

Ilia Delio, franciscanes en wetenschapper, schrijft

*(Sint Franciscus) beschouwde zichzelf niet
als verheven boven de niet-menselijke schepping.
Integendeel, hij zag zichzelf als deel van de schepping.*

*Zijn spiritualiteit
(was) een spiritualiteit van afdalende solidariteit
tussen de mensheid en de hele schepping ...*

*Hij vond God in alle schepselen
en identificeerde zich met hen als broer en zus,
omdat hij wist dat zij met hem
dezelfde oorsprong deelden.*

*Door zichzelf over te geven
en alles aan te durven omwille van de liefde,
werd de aarde zijn thuis
en alle schepselen zijn broers en zussen.*

*Dat leidde hem tot liefde
en respect voor de wereld om hem heen
en maakte hem werkelijk tot een man van vrede.
Alleen gebed, (geïnspireerd door)
de Geest van God die in ons ademt,
die in onze harten woont
en ons met Christus verbindt,
kan ons, zoals Franciscus,
leiden tot de beschouwing van Gods goedheid
in elk schepsel en in elk levend wezen... .*

*De God in ons is de God die
elk aspect van onze wereld doordringt
en zowel bron alsook doel van de schepping is."*

Ilia Delio, *Franciscan Prayer*
(Franciscan Media: 2004, 170–171, 182.)

Sectie 61:
Spiritualiteit van het hart:
Een spiritualiteit van dialoog

Paus Franciscus voorziet een grote rol voor dialoog in de evangelisatiezending van de Kerk. De Kerk is niet langer de autoriteit, die van bovenaf voorschrijft hoe anderen moeten denken en handelen, maar meer als een ouder, die oplossingen zoekt voor openstaande vragen, terwijl zij luistert naar haar volwassen kinderen en met hen overlegt.

In zijn Apostolische Brief "Evangelii Gaudium" (De vreugde van het Evangelie) van 24 mei 2015 schrijft de Paus: *"Evangelisatie houdt ook de weg van de dialoog in. Vandaag moet de Kerk op drie gebieden de dialoog aangaan om integrale menselijke ontwikkeling en algemeen welzijn te bevorderen: dialoog met de staat, met de samenleving – en dus ook met culturen en wetenschappen - en met gelovigen, die geen deel uitmaken van de Katholieke Kerk"* (EG 238).

Hoofdstuk 5 van "Laudato Si" is getiteld "Lijnen van aanpak en actie." Daarin werkt de Paus het programma, dat hij in "Evangelii Gaudium" heeft geschetst, verder uit. Hij beschrijft wegen van dialoog, *"die ons kunnen helpen te ontsnappen uit de spiraal van zelfvernietiging, waarin wij steeds dieper wegzakken"* (LS 163). Door middel van dialoog moet de wereld komen tot een *"gemeenschappelijk plan"* voor de hele samenleving (LS 164-175). Dialoog is nodig in de lokale en nationale politiek om te komen tot langetermijnplanning (LS 176-181). Het hele proces van besluitvorming heeft transparante dialoog nodig om corruptie tegen te gaan (LS 182-188). De beleidsbepalers op het gebied van politiek en economie moeten de dialoog aangaan om het algemeen welzijn te bevorderen (LS 189-198). Godsdiensten moeten met de wetenschap dialogeren, *"om de uiteindelijke zin en het doel van de dingen te begrijpen"* (LS 199-201).

Voor Paus Franciscus betekent dialogeren niet alleen het uitwisselen van ideeën of proberen anderen te overtuigen van eigen gelijk. De milieucrisis waarin wij ons bevinden, *"vereist dat wij, terwijl wij de weg van dialoog volgen, allemaal het algemeen welzijn voor ogen houden. Dit vraagt om geduld, zelfdiscipline en edelmoedigheid"* (LS 201).

BEZINNING

Paus Franciscus schrijft:

*“Ik nodig dringend uit tot een nieuwe dialoog
over hoe de toekomst van de planeet gestalte te geven.
Iedereen dient in dit gesprek te worden betrokken,
want de uitdaging, die het milieu ons stelt
en de menselijke wortels ervan,
betreft en beïnvloedt ons allen” (LS 14).*

*“Het christelijke denken schept ruimte
om iedere mens te waarderen.
Het stimuleert om de ander te erkennen
en schept openheid naar de ander toe.
Iedere ander is immers een “jij”,
in staat lief te hebben en te dialogeren.
Dat blijft de bron van onze adel
als menselijke persoon.*

*Een juiste relatie met de geschapen wereld vereist,
dat wij deze sociale dimensie
van openheid naar anderen
en de transcendente dimensie
van openheid naar het "Gij" van God
niet afzwakken.
Onze relatie met het milieu
kan nooit geïsoleerd worden van onze relatie
met anderen en met God” (LS 119).*

*“De meerderheid van de mensen op deze planeet
belijdt gelovig te zijn.
Dit moet de godsdiensten aanzetten
tot een onderlinge dialoog
omwille van de bescherming van de natuur;
het verdedigen van de armen
en het bouwen van netwerken
van respect en solidariteit” (LS 201).*

(Paus Franciscus in zijn Encyciek “Laudato Si”.
Rome, Pinksteren, 24 Mei 2015)

SECTIE 62: SPIRITUALITEIT VAN HET HART: EEN WEG NAAR EEN NIEUWE LEVENSTIJL

In het laatste hoofdstuk van ‘Laudato Si’, dat als titel heeft “Ecologische Opvoeding en Spiritualiteit,” onderstreept Paus Franciscus de noodzaak van een nieuwe levensstijl. De bron van deze nieuwe levensstijl vindt hij in een Spiritualiteit van het Hart. Hij stelt: *“Hoe leger het hart van een mens, hoe meer hij of zij dingen nodig heeft om te kopen, te bezitten en te consumeren”* (LS 204). Paus Benedictus schreef al: *“Kopen is steeds een morele handeling en niet alleen een economische”* (LS 206). Voor Paus Franciscus is de consumptiedrift een van de grote kwalen van de moderne tijd: *“Geobsedeerd zijn door een consumptiegerichte levensstijl, vooral wanneer slechts weinigen zich die kunnen veroorloven, kan alleen maar leiden tot geweld en wederzijdse vernietiging”* (LS 204). Net als Pater Chevalier beschouwt de Paus een Spiritualiteit van het Hart als een geneesmiddel tegen deze kwaal.

Om het belang van deze nieuwe levensstijl te onderstrepen citeert de Paus het “Handvest van de Aarde”, dat op initiatief van de commissie voor Milieu en Ontwikkeling van de Verenigde Naties op 29 Juni 2000 in het Vredespaleis in Den Haag gepubliceerd werd: *“Als nooit tevoren in de geschiedenis spoort ons gemeenschappelijk lot ons aan een nieuw begin te maken. Laat onze tijd herinnerd worden als een tijd waarin een nieuwe eerbied voor het leven is ontwaakt, tezamen met de vaste wil om duurzaamheid te bereiken, het streven naar rechtvaardigheid en vrede te bevorderen en het leven vreugdevol te vieren”* (LS 207).

De Paus vertrouwt daarbij op de positieve capaciteiten, die alle mensen in hun hart met zich meedragen: *“Mensen kunnen boven zichzelf uitstijgen,”* schrijft hij. *“Zij kunnen opnieuw kiezen voor het goede en zichzelf verbeteren. Geen enkel systeem kan onze openheid voor wat goed, waar en mooi is volledig onderdrukken. Ik doe een beroep op iedereen in de hele wereld om zich van deze waardigheid bewust te blijven”* (LS 205).

BEZINNING

*“Binnenin ons
en overal om ons heen
is de goddelijke Eenheid van het leven aanwezig.
Soms, als wij in de natuur wandelen,
kunnen we haar hartslag
en betovering voelen.
Onze voetstappen worden dan
stappen van gedenken.
De eenvoudige praktijk om
op een sacrale manier te wandelen,
waarbij wij bij elke stap, die we zetten...
de band met de heilige Aarde voelen,
is een manier om opnieuw te worden verbonden...
met de levende Geest van de Aarde.
Die hechte band
ontstaat door het hart,
zelfs als wij de verbinding eerst
met onze voeten of handen maken.
Voelen we onszelf werkelijk
als een deel van deze prachtige
en lijdende planeet?
Voelen we de nood waarin zij verkeert?
Dan komt deze band tot leven
en wordt zij een voortgaande stroom,
die uit ons hart vloeit,
terwijl zij al het leven omhelst.
Dan zal elke stap, elke aanraking,
een gebed zijn voor de Aarde,
een gedenken van wat heilig is.”*

Vaughan-Lee, Llewellyn. Spiritual Ecology:
The Cry of the Earth.
Golden Sufi Centre. Kindle Edition.

SECTIE 63: SPIRITUALITEIT VAN HET HART VRAAGT OM OPVOEDING TOT ZORG VOOR HET MILIEU

Hans Kwakman MSC

In het debat over de klimaatcrisis benadrukt Paus Franciscus steeds weer, dat wij het klimaat alleen kunnen veranderen, wanneer we onszelf veranderen. De Paus schrijft: *"Vooral wij mensen moeten veranderen. Wij zijn ons niet voldoende bewust van onze gemeenschappelijke oorsprong, van het feit dat wij bij elkaar horen en van een toekomst die wij met iedereen zullen delen. Alleen zo 'n grondig bewustzijn maakt de ontwikkeling van nieuwe inzichten en een nieuwe levensstijl mogelijk"* (LS 202)

Niet alleen bedrijven, die de lucht vervuilen, moeten veranderen. Niet alleen politici dienen maatregelen te nemen om luchtvervuiling tegen te gaan, die veroorzaakt wordt door land-, zee- en luchtverkeer. Wij mensen moeten veranderen en dat veronderstelt een gerichte opvoeding. De Paus schrijft: *"Opvoeding kan een nieuwe levensstijl bevorderen. Opvoeding tot verantwoordelijkheid voor het milieu kan aanzetten tot een manier van handelen, die een belangrijke invloed heeft op de wereld om ons heen"* (LS 211). De Paus vervolgt: *"Een goede opvoeding tijdens onze jeugd plant zaden, die ons hele leven vrucht dragen"* (LS 213). Een dergelijke opvoeding verwacht de Paus van iedere christelijke gemeenschap en vooral van het gezin, *"omdat het gezin het hart is van een cultuur, die leven voortbrengt"* (LS 213).

Het eerste wat gezinnen hun kinderen en een christelijke gemeenschap haar leden dienen bij te brengen is waardering voor de schoonheid van Gods schepping. *"Door te leren schoonheid te zien en te waarderen, leren wij zelfzuchtig pragmatisme af te wijzen. Als iemand niet geleerd heeft te blijven stilstaan om iets moois te bewonderen, moeten we niet verbaasd zijn als hij of zij alles behandelt als iets, dat zonder scrupules gebruikt en misbruikt kan worden"* (LS 215). Eerder al schreef de Paus: *"Als wij in onze omgang met de wereld niet meer de taal van schoonheid spreken, zullen wij de houding aannemen van uitbuiters, die niet in staat zijn grenzen te stellen aan hun onmiddellijke behoeften. Als wij ons echter innig verbonden voelen met al wat bestaat, zullen soberheid en zorgzaamheid spontaan in ons opbloeien"* (LS 11).

BEZINNING

SCHOONHEID

*"Het gevoel van gegrepen te worden door schoonheid
leidt tot bepaalde spirituele reacties:
nederigheid, dankbaarheid en dankzegging,
want alles is een geschenk. ...
In haar pure buitensporigheid
is schoonheid een geschenk.
Schoonheid is veel meer dan wij kunnen verwachten
en het beste antwoord daarop is bewondering.*

*Schoonheid is genade,
en genade vraagt er om ontvangen te worden.
Voor Christenen
wordt Gods genade op vele manieren geopenbaard
en allereerst in de schepping."*

*(In "De Stad Gods"
prijst de H. Augustinus de Heer voor)
"de grote verscheidenheid van schoonheid
in de hemel, op aarde en in de zee:
de overvloed van licht
en zijn wonderbaarlijke lieflijkheid
in zon, maan en sterren;
de donkere tinten van bossen;
de kleur en geur van bloemen;
de vele soorten vogels,
met hun gezang
en hun prachtig verenkleed;
de ontelbare levende wezens
in alle vormen en maten."*

.
(Cloutier, David. Walking God's Earth
Liturgical Press. Kindle Edition

SECTIE 64: SPIRITUALITEIT VAN HET HART: ZORG VOOR HET MILIEU VRAAGT OM BEKERING

Hans Kwakman MSC

In zijn Apostolische Brief “Evangelii Gaudium” spreekt Paus Franciscus over *“een spiritualiteit die harten verandert”* (EG 262). In “Laudato Si” wil de Paus *“christenen enkele suggesties aanreiken voor een ecologische spiritualiteit, gefundeerd op vaste overtuigingen van ons geloof. De leer van het evangelie heeft immers rechtstreeks gevolgen voor onze manier van denken, voelen en leven”* (LS 216). Deze spiritualiteit, zo stelt hij, kan ons motiveren om te komen tot *“een meer intense zorg voor de bescherming van onze wereld”* (LS 216). Dat veronderstelt echter *“een oprecht verlangen om te veranderen”* (LS 218); ja zelfs *“een diepgaande innerlijke bekering”* (LS 217).

Het woord “beking” is een vertaling van het Griekse woord “metanoia”. Dat woord duidt op *“een verandering van hart”* (LS 218), dat wil zeggen een verandering van de richting, die de verlangens van ons hart gewoonlijk volgen. Zo’n radicale verandering is alleen mogelijk, wanneer wij ons laten leiden door Gods Geest, die ons oproept om in ons hart *“de ecologische deugden”* te ontwikkelen, deugden die zich richten op de zorg voor het milieu (LS 88).

Als ecologische deugden noemt de Paus *“een geest van edelmoedige zorg, dankbaarheid, erkenning van de wereld als Gods liefdevolle gave, zelfopoffering en goede werken”* (LS 220). Daarbij zijn wij *“geroepen om in alle rust Gods vrijgevigheid na te volgen,”* in het besef, *“dat wij niet geïsoleerd leven van de rest van de schepselen, maar in een prachtige universele gemeenschap met elkaar verbonden zijn”* (LS 220).

“Door onze persoonlijke, door God gegeven capaciteiten te ontwikkelen, kan een ecologische bekering ons brengen tot meer creativiteit en enthousiasme bij het oplossen van de wereldproblemen” (LS 220). Maar de Paus herinnert ons er ook aan dat *“maatschappelijke problemen moeten worden aangepakt, niet alleen door een aantal individuele goede daden, maar ook door gemeenschappelijke netwerken”* (LS 219).

BEZINNING

ECOLOGISCHE BEKERING

*“Verschillende artikelen van ons geloof,
kunnen ons helpen om de betekenis
van deze “ecologische bekering” te verhelderen.*

*Daartoe behoort het besef dat elk scheepsel
iets van God weerspiegelt
en voor ons een boodschap heeft.*

*Ook de overtuiging dat Christus
deze materiële wereld tot zich heeft genomen
en nu, als de Verrezene,*

*intiem aanwezig is bij elk scheepsel,
het omringt met zijn genegenheid
en het doordringt met zijn licht....*

*Wij lezen in het Evangelie
dat Jezus over de vogels in de lucht zegt:
"Niet één van hen is door God vergeten" (Lukas 12,6).
Hoe kunnen wij hen dan mishandelen
of kwaad doen?*

*Ik vraag alle christenen om dit aspect van hun bekering
te erkennen en ten volle te beleven.*

*Moge de kracht en het licht van de genade,
die wij hebben ontvangen,
ook zichtbaar worden in onze houding
ten aanzien van andere scheepselen
en de wereld om ons heen.*

*Op die manier dragen wij bij aan het behoud
van die sublieme verbondenheid
met de hele schepping,
die Franciscus van Assisi
zo schitterend heeft belichaamd.”*

(Paus Franciscus in zijn Encycliek “Laudato Si”, n. 221,
Rome, Pinksteren, 24 Mei 2015).

SECTIE 65: SPIRITUALITEIT VAN HET HART: EEN SPIRITUALITEIT VAN HOOP EN VREUGDE.

Hans Kwakman MSC

Op vele manieren herinnert Paus Franciscus ons eraan dat de boodschap van het Evangelie een boodschap van vreugde voor alle mensen is. Drie van zijn Apostolische Brieven verwijzen in hun titel naar 'vreugde': *"De Vreugde van het Evangelie: over de verkondiging van het evangelie in de wereld van vandaag"* (November 2013); *"De Vreugde van de Liefde, over de liefde in het gezin"* (Maart 2016); en *"Verheug U en Wees Blij: over de oproep tot heiligheid in de wereld van vandaag"* (Maart 2018). Ook zijn overwegingen in *"Laudato Si"* noemt hij enerzijds wel *"verontrustend"*, maar anderzijds toch ook *"vreugdevol"* (LS 246).

"Verontrustend," omdat de Paus ten volle beseft hoe alarmerend de toestand is waarin de aarde momenteel verkeert: *"We hoeven de feiten maar eerlijk te bekijken om te zien dat ons gemeenschappelijk huis in ernstig verval is geraakt"* (LS 61). *"Vreugdevol,"* omdat er nog hoop is en, *"hoop doet ons inzien dat er altijd een uitweg is, dat we onze stappen altijd kunnen bijsturen, dat we altijd iets kunnen doen om onze problemen op te lossen"* (LS 61).

De diepste oorzaak van het gebrek aan vreugde ziet de Paus in het feit dat *"Gods stem niet meer gehoord wordt, de stille vreugde van zijn liefde niet meer gevoeld wordt en het verlangen om goed te doen, vervaagt. Dit is ook voor gelovigen een zeer reëel gevaar"* (Evangelii Gaudium 2). Aan de andere kant stelt hij, dat er reden is om te blijven hopen, dat de mensheid van het begin van de eenentwintigste eeuw ruimhartig haar zware verantwoordelijkheden op zich zal nemen (zie LS 165). Immers, *"wereldwijd heeft de ecologische beweging aanzienlijke vooruitgang geboekt, mede dankzij de inspanningen van vele organisaties in de samenleving"* (LS 166).

Maar uiteindelijk zijn hoop en vreugde gebaseerd op onze overtuiging dat *"de Heer van het leven.. altijd aanwezig is in het hart van deze wereld. Hij laat ons niet in de steek..., want Hij heeft zich definitief met onze aarde verbonden en zijn liefde spoort ons voortdurend aan om nieuwe wegen te vinden. Lof zij Hem!"* (LS 245)

BEZINNING

HOOP

"Bernardus van Clairvaux

schiep de klassieke uitdrukking:

"Impassibilis est Deus, sed non incompassibilis: "

"God kan niet lijden, maar hij kan wel mee-lijden."

Mensen zijn zoveel waard voor God

dat Hij zelf mens werd om met mensen mee te lijden...

op een daadkrachtige manier -in vlees en bloed-

zoals het lijdensverhaal van Jezus ons openbaart.

In al ons lijden worden wij vergezeld door iemand,

die dat lijden zelf ondergaat en met ons meedraagt.

Daarom is in alle lijden

de troost van Gods medelijdende liefde aanwezig.

En zo rijst de ster van de hoop.

Zeker, ook tijdens verschillende vormen

van lijden en beproevingen

hebben we hoop nodig, zwakkere of sterkere,

zoals een vriendelijk bezoek,

de genezing van innerlijke en uiterlijke wonden,

de goede afloop van een crisis, enzovoort.

In onze kleinere beproevingen kunnen

deze eenvoudige vormen van hoop voldoende zijn.

Maar in echt grote beproevingen,

wanneer wij bijvoorbeeld

een belangrijke beslissing moeten nemen

om de waarheid boven eigen welzijn,

carrière en bezittingen te stellen,

hebben wij de zekerheid

van werkelijk krachtige hoop nodig."

Sectie 66:
Spiritualiteit van het hart:
een Spiritualiteit van
Maatschappelijke en Innerlijke Vrede.

De Kerk verkondigt het Evangelie van de vrede, want zij verkondigt Jezus Christus, die *“onze vrede”* is (Efeziërs 2: 14), schrijft Paus Franciscus in zijn Apostolische Brief *“De Vreugde van het Evangelie.”* (Evangelii Gaudium 239). Vrede is echter alleen mogelijk, stelt de Paus, wanneer wij haar blijvend verbinden met gerechtigheid en het behoud van de schepping. Zo niet, dan vervallen wij *“in grove simplificaties”* (LS 92).

Ook de dialoog *“in waarheid en liefde”* tussen de godsdiensten is *“een noodzakelijke voorwaarde voor de vrede in de wereld.”* (EG 250). Deze dialoog bestaat allereerst uit *“het delen van elkaars vreugde en verdriet”* en *“het aanvaarden van de ander in zijn of haar anders zijn.”* Alleen dan kunnen wij samen *“de gerechtigheid en de vrede dienen”* (EG 250).

Bijzondere aandacht besteedt de Paus daarbij aan de vreedzame relatie met de gelovigen van de Islam. Deze relatie is juist daarom zo belangrijk, omdat tegenwoordig volgers van de Islam *“vrij hun godsdienst kunnen uitoefenen”* in landen met een christelijke traditie. (EG 252).

Men dient daarbij niet te vergeten, dat *“de heilige geschriften van de Islam een deel van de Christelijke leer bevatten.”* Onder meer verklaren zij, dat in de Islam *“Jezus Christus en Maria een diepe verering genieten”* en dat de Islamieten samen met ons *“de ene Barmhartige God aanbidden”* (EG 252). Indrukwekkend is ook *“dat jongeren en ouderen, mannen en vrouwen in de Islam in staat zijn om iedere dag tijd vrij te maken voor het gebed”* en *“de barmhartigheid ten aanzien van de armen beoefenen”* (EG 252). Gebaseerd op een juiste interpretatie van de Koran verzet de ware Islam zich dan ook tegen iedere vorm van geweld. (EG 253).

Daarom spoort Paus Franciscus alle gelovigen aan *“om voortdurend te putten uit hun diepste overtuigingen over liefde, gerechtigheid en vrede.”* Want, zo schrijft hij, *“door voortdurend terug te keren naar hun bronnen, zullen godsdiensten beter toegerust zijn om in te spelen op de noden van vandaag”* (LS 200).

BEZINNING INNERLIJKE VREDE

*“De christelijke spiritualiteit moedigt een levensstijl aan
die leidt tot diepe vreugde.*

*Daarvoor moeten wij een oude les ter harte nemen,
die we in verschillende religieuze tradities
en ook in de Bijbel terugvinden.*

Het is de overtuiging dat "minder meer is".

*Een constante stroom van nieuwe consumptiegoederen
kan het hart bedwelmen
en ons ervan weerhouden elk ding
en elk moment te koesteren.*

*Sereen aanwezig zijn bij elke gebeurtenis,
hoe klein ook,*

*opent de weg naar een veel ruimere horizon
van inzicht en persoonlijke ontplooiing.*

*De christelijke spiritualiteit wordt gekenmerkt
door het vermogen om gelukkig te zijn met weinig.*

*Het is een terugkeer naar die eenvoud,
die ons in staat stelt de kleine dingen te waarderen,
dankbaar te zijn voor kansen, die het leven ons biedt,
geestelijk los te komen van wat we bezitten,
en niet te treuren om wat ons ontbreekt.*

*Dit houdt in dat wij
de drang naar het louter vergaren van genoegens
moeten vermijden.”*

(Paus Franciscus, Laudato Si, n.222).

Sectie 67:
Spiritualiteit van het Hart
en de machtige aanwezigheid van de Heilige Geest
in het hart van de schepping.
(Hans Kwakman msc)

Tijdens de zondagse Eucharistieviering belijden we in het Credo dat we geloven *"in de Heilige Geest, die Heer is en het leven geeft"* Ook in de geschriften van Paus Franciscus speelt de Heilige Geest een belangrijke rol als Gever van Leven en Heilige Kracht, die bewerkt, dat in Gods schepping *"alles met elkaar verbonden is"* (LS 16; 70; 91; 117; 240; zie Sectie 60).

In navolging van Paulus (Galaten 5,22-23), beklemtoont de Paus in "Evangelii Gaudium", (de Vreugde van het Evangelie), dat de Heilige Geest in ons hart aan het werk is. God zendt immers *"zijn Geest in ons hart om ons tot zijn kinderen te maken, ons om te vormen en ons in staat te stellen zijn liefde te beantwoorden door onze manier van leven"* (EG 112). Bovendien is de Heilige Geest de stuwende kracht in het hart van de Kerk door haar *"met allerlei gaven te vernieuwen en op te bouwen"* (EG 130) en haar zo in staat te stellen haar zending in de wereld te vervullen.

In "Laudato Si" verklaart de Paus dat de Heilige Geest *"de oneindige band van liefde"* is, die *"in het hart van het heelal aanwezig is en het bezielt om nieuwe wegen te gaan"* (LS 238). Zoals de Heilige Geest ons hart verrijkt met allerlei gaven, die ons in staat stellen oprecht en edelmoedig te zijn, zo verrijkt de Heilige Geest ook *"het heelal met mogelijkheden, waardoor er vanuit het hart der dingen altijd iets nieuws kan ontstaan"* (LS 80).

Ook betuigt Paus Franciscus dat de Heilige Geest beschikt over *"een oneindige creativiteit, eigen aan de goddelijke Wijsheid, die ook de meest complexe en ondoorgrondelijke problemen weet op te lossen"* (LS 80). Hij citeert de bisschoppen van Brazilië, die erop wijzen, dat *"Gods leven gevende Geest in elk levend wezen aanwezig is"* en dat *"de ontdekking van deze aanwezigheid ons ertoe brengt de 'ecologische deugden' te beoefenen"* (LS 88). Over "ecologische deugden" hebben we al gesproken in sectie 64 van dit programma.

BEZINNING

Vertrouwen op de Heilige Geest

*“Om het missionaire vuur in ons levend te houden
Is het nodig dat wij blijven vertrouwen op de Heilige Geest.
“Hij komt onze zwakheid te hulp” (Rom. 8, 26).*

*Maar dat vaste vertrouwen moet gevoed worden
en daarom is het onmisbaar
de Geest vaak aan te roepen.
De Heilige Geest kan ons genezen
van alles wat onze missionaire inzet verzwakt.*

*Weliswaar kan dit vertrouwen in het onzichtbare
ons in verwarring brengen.
Het is alsof we in het diepe worden gegooid
en niet weten wat ons overkomt.
Ik heb dit zelf vaak meegemaakt.*

*Maar er is geen grotere vrijheid
dan zich te laten leiden door de Heilige Geest
en af te zien van pogingen
om alles tot in het kleinste detail te plannen en te regelen.
In plaats daarvan is het beter ons door de Heilige Geest
te laten verlichten, leiden en voortbewegen
in de richting die Hij aangeeft.*

*De Heilige Geest weet heel goed
wat er op een zeker moment
en op een bepaalde plaats nodig is.”*

(Paus Franciscus in “Evangelii Gaudium” n. 280)

Sectie 68:
**Spiritualiteit van het Hart en de betekenisvolle aanwezigheid
van de Verrezen Heer in het hart van de schepping.**

(Hans Kwakman msc)

“Volgens de christelijke kijk op de wereld is de bestemming van de hele schepping verbonden met het mysterie van Christus, die vanaf het begin aanwezig is,” schrijft Paus Franciscus in Laudato Si (LS 99). Hij verwijst daarbij naar de woorden van Paulus, die in de brief aan de christenen van Kolosse schrijft, dat Christus de *“Eerstgeborene van heel de schepping”* is en dat *“alle dingen door hem en voor hem zijn geschapen”* (Kolosse 1:16). Hij citeert ook het Johannes Evangelie, dat begint met de woorden: *“In het begin was het Woord... Alles is er door ontstaan en zonder dit is niets ontstaan ”* (Johannes 1:1-3).

De Paus benadrukt dan ook dat *“vanaf het begin van de wereld, maar vooral door de menswording, het mysterie van Christus op een verborgen wijze in de hele wereld werkzaam is”* (LS 99). Christus, zegt hij, *“heeft deze materiële wereld tot zich genomen en is nu, na zijn verrijzenis, intiem aanwezig bij elk schepsel. Hij omringt het met zijn genegenheid en doordringt het met zijn licht”* (LS 221). In Laudato Si nr. 99 voegt de Paus er aan toe: *“zonder daarbij afbreuk te doen aan de autonomie van de schepping”* (LS 99).

In "Evangelii Gaudium", "de Vreugde van het Evangelie", verklaart de Paus, dat geloof in en navolging van de Verrezen Christus, *“iets moois is en in staat om het leven met nieuwe glans en diepe vreugde te vervullen, zelfs te midden van moeilijkheden”* (EG 167). Voor hen, die geloven in de aanwezigheid van de Verrezen Heer, krijgt de schoonheid van de wereld om ons heen een bijzondere betekenis. *“Elke uiting van ware schoonheid”* (in menselijke relaties of in de kunst, in landschappen of in de technische ontwikkelingen) *“kan worden beschouwd als een pad dat helpt om de Heer Jezus te ontmoeten”* (EG 167). Immers, *“ waardering voor schoonheid kan het menselijk hart raken, en daarin de waarheid en de goedheid van de Verrezen Christus doen stralen”* (EG 167).

Maar als openbaring van het hart van de Schepper manifesteert de Verrezen Heer zijn aanwezigheid niet alleen in schoonheid, maar evenzeer te midden van de wanorde van deze wereld en de warboel van ons leven. Zo roept de Paus uit: *“Hoe schitterend is de overtuiging dat te midden van een hopeloze chaos, in een wereld die geregeerd lijkt te worden door puur toeval, geen enkel mensenleven stuurloos is! De Schepper zegt tot ieder van ons: “Voordat Ik u in de moederschoot vormde, heb Ik u gekend” (Jer. 1, 5). Wij zijn verwekt in het hart van God en daarom is ieder van ons de vrucht van Gods gedachten. Ieder van ons is gewenst, ieder van ons is geliefd, ieder*

van ons is onmisbaar" (LS 65).

BEZINNING

VERRIJZENIS

"Christus' verrijzenis
is geen gebeurtenis uit het verleden.
Het bevat een vitale kracht die deze wereld heeft doordrongen.

Waar alles dood lijkt te zijn,
komen plotseling tekenen van de verrijzenis naar boven.
Het is een onweerstaanbare kracht.
Vaak lijkt het of God niet bestaat:
overal om ons heen zien we voortdurend
onrechtvaardigheid, kwaad, onverschilligheid en wreedheid.

Maar het is ook waar dat te midden van de duisternis
altijd iets nieuws tot leven komt
en vroeg of laat vruchten afwerpt.
Op verdorde grond breekt leven door,
koppig maar onoverwinnelijk.

Hoe somber de dingen ook zijn,
goedheid komt altijd weer boven en verspreidt zich.
Elke dag wordt in onze wereld schoonheid opnieuw geboren,
het herrijst, omgevormd door de stormen van de geschiedenis.

Waarden hebben altijd de neiging
om opnieuw te verschijnen in nieuwe vormen
en mensen zijn keer op keer opgestaan...
uit situaties die tot mislukken gedoemd leken.

Dat is de kracht van de verrijzenis,
en iedereen die het Evangelie in praktijk brengt
is een instrument van die verrijzenis."
(Paus Franciscus, in "Evangelii Gaudium," n. 27

**Sectie 69: Spiritualiteit van het hart,
Een spiritualiteit van relaties,
geworteld in de aanwezigheid van de Drie-ene God**

Paus Franciscus belijdt dat *"uit het hart van de Drie-eenheid, uit de diepten van het goddelijk mysterie, een brede rivier van barmhartigheid opwelt... Het is een bron die nooit opdroogt, hoeveel mensen er ook uit putten"* (Misericordiae Vultus 25).

De Paus spreekt vol bewondering over de gemeenschap van barmhartige liefde van Vader, Zoon en Geest, die in het hart van de Kerk, maar ook in het hart van het gezin en in het hart van het heelal aanwezig is.

Verwijzend naar de aanwezigheid van de drie-ene God in het hart van de Kerk, noemt de Paus de Kerk *"een pelgrimerend en evangeliserend volk, geworteld in de Drie-eenheid"* (Evangelii Gaudium 111). In de Kerk is het de Heilige Geest, die, *"gezonden door de Vader en de Zoon, onze harten omvormt, een rijke verscheidenheid van gaven voortbrengt en een eenheid schept, die niet eenvormig is, maar uit een veelzijdige en uitnodigende harmonie bestaat"* (EG 117).

De drie-ene God is *"een gemeenschap van personen"* (Amoris Laetitia 71), niet zoals wij personen zijn, van elkaar gescheiden, maar als de drie-ene, scheppende bron van ons bestaan als personen. Vandaar dat in het gezin *"het echtpaar, dat bemint en leven voortbrengt, het ware, levende beeld is, dat onze God en Heiland zichtbaar maakt.... De drie-ene God is een gemeenschap van liefde en het gezin is daar een levende afspiegeling van"* (Amoris Laetitia 11).

Over de aanwezigheid van de Drie-eenheid in het heelal, schrijft de Paus: *"De Vader is de uiteindelijke bron van alles, de liefdevolle en zichzelf meedelende grond van al wat bestaat. De Zoon, zijn spiegelbeeld, door wie alles wordt geschapen, heeft zich met deze aarde verbonden, toen hij mens werd in de schoot van Maria. De Geest, oneindige band van liefde, is innig aanwezig in het hart van het heelal, vanwaaruit hij nieuwe wegen opent"* (Laudato Si 238).

Dus, *"wanneer wij vol bewondering het heelal in al zijn grootsheid en schoonheid beschouwen, moeten we heel de Drie-eenheid prijzen"* (LS 238).

BEZINNING

NAAR EEN UNIVERSELE SOLIDARITEIT

"De wereld is volgens het goddelijk model geschapen
en vormt daarom een netwerk van relaties.

Schepselen zijn betrokken op God,
en levende wezens zijn op elkaar betrokken,
zodat we in het heelal een veelheid
van duurzame, verborgen relaties aantreffen.

Dit leidt niet alleen tot bewondering
voor de veelvuldige relaties,
die tussen schepselen bestaan,
maar vormt ook een sleutel tot onze eigen ontplooiing.

De menselijke persoon groeit namelijk meer,
rijpt meer en wordt meer geheiligd
naarmate hij of zij relaties aangaat
en uit zichzelf treedt
om in gemeenschap te leven,
met God, andere mensen en alle schepselen.

Op deze manier maken wij ons
de dynamiek eigen,
die de drie-ene God in ons geplant heeft
toen wij geschapen werden.

Alles is met elkaar verbonden.
Dat nodigt ons uit om een spiritualiteit te ontwikkelen
van wereldwijde solidariteit,
die voortvloeit uit het mysterie van de Drie-eenheid."

(Paus Franciscus, Laudato Si, 240)

Sectie 70: Spiritualiteit van het Hart, Een missionaire spiritualiteit van voorbede.

In zijn Apostolische Brief 'Evangelii Gaudium' ('De vreugde van het evangelie') schrijft Paus Franciscus: *"Op grond van hun doopsel zijn alle leden van het Volk van God missionaire leerlingen (vgl. Mt 28:19). Iedere christen is een missionaris in de mate waarin hij of zij in Christus Jezus de liefde van God heeft leren kennen"* (EG 120). Dat betekent niet dat elke gedoopte zich met missionaire projecten moet bezighouden. Een andere manier om missionaris te zijn is door voor anderen of voor de aarde te bidden.

De Paus spreekt over *"de missionaire kracht van de voorbede"* (EG 281). *"Bidden voor elkaar is een manier om door te dringen tot het Hart van de Vader en nieuwe dimensies te ontdekken, die licht werpen op concrete situaties en ze veranderen. We mogen zeggen dat door onze voorbede Gods Hart geraakt wordt "* (EG 283).

Voordat we voor iemand bidden is God al zorgzaam bij die persoon aanwezig, schrijft de Paus. Voor iemand bidden is *"een uit diep geloof geboren geestelijke kijk op wat God in het leven van de ander bewerkt"* (EG 282). *"Wat onze voorbede bereikt is dat Gods kracht, zijn liefde en zijn trouw steeds duidelijker onder mensen getoond worden "* (EG 283) .

Maar wij zijn ook geroepen om ons gebed zo mogelijk te verbinden met een vorm van daadwerkelijke zorg. Vergeet niet, zegt de Paus, *"dat de maatstaf waarmee ons leven beoordeeld zal worden, vooral datgene is wat we voor anderen gedaan hebben. Gebed is kostbaar, wanneer het onze dagelijkse aandacht voor liefde voedt. Ons gebed wordt God welgevallig als we tegelijk edelmoedig leven en Gods gave, in gebed ontvangen, laten doorwerken in onze zorg voor onze broeders en zusters"* (Gaudete et Exultate 104).

Als besluit van zijn uitvoerige beschouwingen in "Laudato Si" over de zorg voor de schepping als ons gemeenschappelijk huis, nodigt de Paus ons uit onze praktische bekommernis voor de aarde te ondersteunen met gebed voor de bescherming van leven en schoonheid. Hij stelt twee gebeden voor: het ene kan gedeeld worden met iedereen, die gelooft in God als Schepper; het andere is een christelijk gebed, geïnspireerd door het Evangelie. Voor uw tijd van bezinning citeer ik hier het eerste gebed. In sectie 25 van deze Online Cursus vindt u ook een gedeelte van het christelijke gebed.

REFLECTIE

"EEN GEBED VOOR ONZE AARDE"

"Almachtige God,

*U bent aanwezig in het hele universum
en in het kleinste van uw schepselen.*

Met uw liefde omhelst U alles wat bestaat.

*Stort over ons uit de kracht van uw liefde,
opdat wij leven en schoonheid beschermen.*

*Vervul ons met uw vrede,
opdat wij als broeders en zusters samenleven,
zonder iemand schade te berokkenen.*

*O God van de armen,
help ons om hen bij te staan,
die verlaten en vergeten zijn,
maar zo kostbaar in uw ogen.*

*Genees ons,
opdat wij de aarde beschermen
en haar niet plunderen;
schoonheid zaaien
en geen vervuiling en verderf.*

*Raak de harten van hen,
die alleen uit zijn op winstbejag
ten koste van de armen en de aarde.*

*Leer ons alles op waarde te schatten
en vol ontzag en bewondering te aanschouwen.*

*Laat ons op onze weg naar uw oneindig licht ontdekken
hoe diep wij met elk schepsel verbonden zijn.*

Wij danken U dat U elke dag bij ons bent.

*Wij bidden U, sterk ons in onze strijd
voor gerechtigheid, liefde en vrede."*

(Paus Franciscus, Laudato Si n. 246)

Beste deelnemers aan deze online cursus.

In overleg met de Internationale Raad van de Leken van de Chevalier Familie heb ik besloten de Online Cursus betreffende een Spiritualiteit van het Hart te beëindigen. Als inleiding in een Spiritualiteit van het Hart is de cursus speciaal bedoeld voor de lekenleden van de Chevalier Familie en voor allen die hun kennis en beleving van een Spiritualiteit van het Hart willen verdiepen. Elk deel bevat een korte uiteenzetting over een thema, gevolgd door een tekst voor persoonlijke bezinning.

Het eerste deel (secties 1-3) biedt enkele opmerkingen over de wijdverbreide behoefte aan Spiritualiteit in de wereld van vandaag.

Het tweede deel (secties 4-16) geeft een korte inleiding in enige belangrijke aspecten van "HET CHARISMA VAN P. JULES CHEVALIER" (1824-1907), de stichter van de Chevalier Familie.

De daarop volgende delen zijn bedoeld om aan te tonen dat een Spiritualiteit van het Hart even relevant is voor de mensen van vandaag als voor de mannen en vrouwen in de tijd van P. Chevalier. De geschriften van Paus Franciscus vormen een blijvende inspiratie om een Spiritualiteit van het Hart op een eigentijdse manier te beleven.

Het derde deel (secties 17-29) concentreert zich op de beleving van "EEN SPIRITUALITEIT VAN HET HART IN DE CHEVALIER FAMILIE", volgens Paus Franciscus' Apostolische Brief "Evangelii Gaudium" ("de Vreugde van het Evangelie").

Het vierde deel (secties 30-50) focust op "EEN SPIRITUALITEIT VAN HET HART IN HET DAGELIJKSE LEVEN", volgens Paus Franciscus' Apostolische Brief "Amoris Laetitia" ("De Vreugde van de Liefde") als inspiratiebron voor zowel echtparen als alleenstaanden, alsook voor religieuzen, die een gemeenschapsleven leiden.

Het vijfde deel (secties 51-70) reflecteert op een Spiritualiteit van het Hart in Paus Franciscus' Apostolische Brief "Laudato SI" ("Lof zij u, mijn Heer") over "ZORG VOOR DE AARDE ALS ONS GEMEENSCHAPPELIJK HUIS."

De oorspronkelijke Engelse editie van de Online Cursus is vertaald in het Frans, Spaans, Duits en Nederlands. Al deze edities zijn nog steeds verkrijgbaar bij Mr. Roland Douchin via <cornovum@gmail.com>. Bovendien zijn er vertalingen

gemaakt in het Koreaans, Vietnamees, Indonesisch en Portugees. Te zijner tijd zal er op de website van de leden van de Chevalier Familie:

<www.chevalierfamilylaity.com>. ook informatie te vinden zijn over de beschikbaarheid van sommige edities van de online cursus

Mede namens de Internationale Raad van de Leden van de Chevalier Familie dank ik allen die hebben bijgedragen aan het beschikbaar maken van deze cursus door vertaling, distributie en andere manieren van ondersteuning. Hopelijk kan de cursus ook in de toekomst nieuwe leden van de Chevalier Familie vertrouwd maken met een ruimer begrip van de betekenis en de beleving van een Spiritualiteit van het Hart.

Hans Kwakman MSC, Tilburg, april 2022.